provinsje fryslân
provincie fryslân

Visie op de lokaal-bestuurlijke inrichting van Fryslân

provinsje fryslân
provincie fryslân

Visie op de lokaal-bestuurlijke inrichting van Noord-Fryslân

Visie op de lokaal-bestuurlijke inrichting van Noord-Fryslân

1. Inleiding

De discussie over de lokaal-bestuurlijke inrichting van onze provincie kent een lange geschiedenis. Sinds de herindelingen in de jaren tachtig van de vorige eeuw heeft dit onderwerp regelmatig op bestuurlijke agenda's gestaan. Met name sinds 2001 is die discussie verhevigd door meerdere rapporten, zelfevaluaties, samenspraak gemeenten-provincie-Vereniging van Friese Gemeenten (VFG), een tijdelijke Statencommissie e.d. De herindeling in het zuidwesten van de provincie heeft daaraan nog eens een forse stimulans gegeven.
Enerzijds heeft dat het provinciaal bestuur ertoe gebracht zich te bezinnen op de rol die ze in dit proces zouden moeten spelen, ook omdat de zich opstapelende maatschappelijke opgaven de noodzaak om tot een beëindiging van de langzamerhand slepende discussie te komen, onontkoombaar maakt. Uiteindelijk heeft die bezinning Provinciale Staten in september 2010 doen besluiten dat de provincie meer regie zou moeten voeren om te komen tot de gewenste lokaal-bestuurlijke inrichting van onze provincie, op basis van de notitie over de provinciale regierol inzake de versterking van de kwaliteit van lokaal bestuur.
Anderzijds heeft de Tweede Kamer bij de behandeling van de herindeling van Súdwest Fryslân de motie-Heijnen aangenomen waarin het provinciaal bestuur wordt gevraagd een visie op de lokaal-bestuurlijke inrichting van de provincie te ontwikkelen.

De provincie wordt hiermee aangesproken op haar verantwoordelijkheid voor de kwaliteit van het lokaal bestuur. Omdat volgens de Wet arhi op provinciaal niveau de verantwoordelijkheid voor die inrichting ligt bij het college van Gedeputeerde Staten (GS) en omdat het aansluit bij de stimulerende rol die wij als dagelijks bestuur ook in bredere zin richting gemeenten hebben, hebben wij in het najaar van 2010 gesprekken gevoerd met alle gemeenten om kennis te nemen van hun opvattingen over dit onderwerp.
Daarna heeft ons college een Commissie van Wijzen ingesteld. Deze commissie heeft de opdracht gekregen een advies op te stellen over de toekomstige lokaal-bestuurlijke inrichting van Fryslân. Het rapport van de commissie, getiteld *Meer burger, minder bestuur*, is in maart 2011 uitgebracht. Het toenmalige college van GS heeft op grond daarvan besluiten genomen met betrekking tot de reeds in gang gezette herindelingstrajecten van De Friese Meren en Boarnsterhim.
In het coalitieakkoord van het huidige college van GS is aangegeven dat eerst gesprekken met de gemeenten gevoerd zullen worden alvorens GS een standpunt bepaalt op het advies van de Commissie van Wijzen ten aanzien van de overige delen van de provincie. In de periode oktober-november 2011 zijn die gesprekken door gedeputeerde Schokker-Strampel gevoerd met de gemeenten in het noorden van de provincie, omdat daar de meest concrete ontwikkelingen gaande zijn op het terrein van herindeling c.q. samenwerking. Aan deze gemeenten is medegedeeld dat GS december 2011 met een visie zal komen voor hun gebied.

2. Politiek-bestuurlijke context

Vanzelfsprekend is ons coalitieakkoord 2011-2015 leidraad voor onze opvattingen. Met name gaat het dan om de volgende alinea's:

"Als provincie vinden wij het onze taak als regisseur evenwicht en samenhang van de bestuurlijke ontwikkelingen in Fryslân te bewaken, aan de hand van het door ons geformuleerde toetsingskader. We hebben primair een ondersteunende rol. In een aantal gevallen nemen we een actieve bemiddelende rol op ons. Dit is het geval als gemeenten er onderling niet goed uitkomen. Ook kan dit het geval zijn vanuit onze visie op het bestuurlijk evenwicht in Fryslân de bestuurlijke opgaven in een gebied of vanuit onze (financiële) toezichtsrol. De provincie legt herindeling van gemeenten niet op."
en
"Samenwerking tussen gemeenten als middel om bestuurskracht te versterken is een mogelijkheid. Maar effectieve democratische controle en aansturing vanuit de gemeenteraad zijn problematischer als een gemeente zich aan allerlei gemeenschappelijke regelingen moet uitleveren. In dat geval kan herindeling een betere oplossing zijn. Als gemeenten kiezen voor herindeling hecht de provincie eraan dat de gemeenten voor inwoners helder maken wat de winst van herindeling is. Ook moeten gemeenten aangeven dat een dergelijk voornemen op brede steun van de bevolking kan rekenen."

Het kabinet hanteert voor het terrein van de lokaal-bestuurlijke inrichting een landelijk beleidskader. De Tweede Kamer is hierover in gesprek met de minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties. Alhoewel de discussie hierover nog niet is afgerond heeft de minister in de afgelopen periode zijn mening hierover naar buiten gebracht. Hij heeft daarbij aangegeven bestuurlijke herindelingen vooral te toetsen aan 3 criteria, te weten:

1. draagvlak in de betrokken gemeenten
2. inhoudelijke noodzaak
3. urgentie

Elk van deze drie criteria is voor meerdere uitleg vatbaar en ook het beleidskader in zijn geheel (waar nog 3 andere criteria, namelijk: duurzaamheid, interne samenhang, evenwichtige regionale bestuurlijke verhoudingen, deel van uitmaken) biedt niet voldoende houvast om voor een specifieke situatie ondubbelzinnig te kunnen concluderen dat een herindeling de beste oplossing is voor de schaalproblematiek. Met andere woorden, subjectiviteit en emotie zullen dus altijd in meer of mindere mate een rol spelen.

Ten behoeve van de behandeling in de Tweede Kamer van de nota "Bestuur en Bestuurlijke inrichting; tegenstellingen met elkaar verbinden" heeft de Tweede Kamer de Raad voor het openbaar bestuur (Rob) gevraagd een advies hierover op te stellen. In zijn advies brengt de Rob onder meer naar voren het noodzakelijk te achten dat er "meer voortvarendheid en regie wordt betracht bij het daadwerkelijk doorvoeren van bestuurlijke opschaling van provincies en gemeenten (…) Met opschaling van onderop kan niet worden volstaan." Verder stelt de Rob "een benadering voor die enerzijds recht doet aan het principe van herindeling van onderop maar anderzijds toch ook een waarborg biedt voor het realiseren van de minimaal noodzakelijke schaalgrootte". Naar de mening van de Rob zou de provincie derhalve de minimaal noodzakelijk geachte schaalgrootte moeten vaststellen en toe moeten zien op de inhoudelijke en geografische samenhang tussen gebieden.

Onze visie zal uiteraard moeten passen in en aansluiten bij de hierboven geschetste politiek-bestuurlijke context en beoogt een nadere uitwerking te zijn van de algemene uitgangspunten zoals die in het coalitieakkoord zijn verwoord.

3. Waarom versterking bestuurskracht en hoe?

Het provinciaal bestuur moet het belang van alle inwoners van Fryslân zo goed mogelijk behartigen. Deze belangen kunnen in het algemeen optimaal worden verzorgd door sterke gemeenten binnen een sterke provincie. Het is dus in het belang van Fryslân als geheel dat er een – binnen de verhoudingen in Noord-Nederland en in het landelijke krachtenveld – sterke hoofdstad is en daarnaast enkele grote kernen zijn die een lokale economie hebben met een landelijke uitstraling. Sterke gemeenten kenmerken zich door een grote professionaliteit, slagkracht en financiële weerbaarheid. Daarnaast is het ook van belang voor Fryslân als geheel dat de gemeenten (gesteund door een sterke provinciale organisatie die ook fungeert als identiteitsdrager van het geheel) de vergelijking met gemeenten in de rest van het land op de genoemde kenmerken glansrijk kunnen doorstaan. Daardoor worden de gemeenten in Fryslân aantrekkelijker als vestigingsplaats voor bedrijven en als woonplaats.

Versterken van de bestuurskracht is geen doel op zichzelf maar een middel om er voor te zorgen dat de inwoners gebruik kunnen maken van een adequaat pakket voorzieningen tegen de laagst mogelijke kosten. Daarbij spelen schaalgrootte en professionaliteit van de ambtelijke organisatie en bestuurders een grote rol. De nieuwe taken die aan de gemeenten worden overgedragen (Jeugdzorg, Werken naar Vermogen, AWBZ etc.) en een toenemende druk op de beschikbare financiële middelen verzwaren de eisen die aan de bestuurskracht worden gesteld. Schaalvergroting is dan de geëigende weg om aan deze eisen het hoofd te bieden.

Dat kan worden gerealiseerd door samenwerking met andere gemeenten of door herindeling. De grens van de oplossing door samenwerking wordt echter bereikt als daarvoor met verschillende partners diverse overeenkomsten worden gesloten, met name waar het beleidstaken betreft. Het gevolg daarvan is dat er een aanzienlijke bestuurlijke drukte wordt georganiseerd terwijl de bestuurbaarheid van de samenwerkingsvormen dan zo complex wordt dat de gemeente daar nauwelijks nog invloed op heeft. Daardoor komt ook de democratische legitimatie in het geding. Ook wordt in de praktijk de ruimte voor de Raad een eigen beleid te voeren aanzienlijk ingewikkelder. Een samenwerkingsvorm, gericht op het in samenhang aanpakken van de maatschappelijke opgaven met een beperkt aantal vaste partners, ondervangt een groot deel van de hiervoor genoemde bezwaren. Samenwerking waarbij de partners op strategisch niveau geen of onvoldoende gezamenlijke visie hebben, biedt geen duurzame oplossing. De vroegere NOFA-samenwerking en de Middelsee-samenwerking zijn daarvan voorbeelden. Waar intergemeentelijke samenwerking tekort schiet is een gemeentelijke herindeling te overwegen.

Zowel het rijk als de provincie hebben een aantal criteria vastgesteld om de noodzaak en voorgestelde constellatie van een gemeentelijke herindeling aan te toetsen. Zoals in de eerder genoemde regierolnotitie is aangegeven zijn deze criteria onverminderd van kracht als toetssteen daar waar gemeenten kiezen voor intergemeentelijke samenwerking ter versterking van hun bestuurskracht.

Uiteraard zijn die criteria niet altijd overal in dezelfde mate van toepassing en in sommige gevallen staan ze ook op gespannen voet met elkaar. Het is dus noodzakelijk een zekere rangorde in die criteria aan te brengen en ze in onderlinge samenhang te bezien, maar tegelijkertijd moet men zich ook beseffen dat voor elke specifieke situatie bepaalde criteria belangrijker kunnen zijn dan andere. Met andere woorden: het hanteren van de criteria is geen wiskundige benadering maar elke situatie vraagt maatwerk, waarbij de bijzonderheden van die situatie van grote invloed zijn op de weging van de verschillende criteria.

De volgende toetsingscriteria worden voor Fryslân als de belangrijkste beschouwd:

- Bestuurskracht — Bepalend hiervoor is de kwaliteit en de professionaliteit van de ambtelijke organisatie en van de bestuurders.
- Nodaal principe — Een grotere kern heeft veel functionele relaties met zijn omgeving en voorziet meestal een omliggend verzorgingsgebied van faciliteiten op het gebied van onderwijs, sport, cultuur e.d. Voor zover de gebruikers van die voorzieningen niet woonachtig zijn in de gemeente waarin die kern ligt, wordt er doorgaans niet of te weinig rekening gehouden met hun belangen. Daarbij komt dat de gebruikers van die voorzieningen ook de gelegenheid zouden moeten hebben daarop - als kiezer - invloed uit te kunnen oefenen.
- Bovenlokale opgaven — De vraagstukken die zich in bepaalde gebieden manifesteren beperken zich veelal niet tot bestaande gemeentegrenzen. Grotere bestuurlijke eenheden zijn soms dan beter in staat adequate oplossingen te realiseren.
- Interne samenhang — Culturele en maatschappelijke eenheden zijn van grote invloed op de saamhorigheid in en de identificatie met een gemeente en is bevorderlijk voor een grotere bestuurbaarheid.
- Duurzaamheid — Een combinatie die langere tijd intact blijft (minimaal 20 à 30 jaren) zorgt voor een grotere continuïteit in het beleid en is daardoor voor de inwoners beter voorspelbaar. Bestuurders worden ook minder vaak afgeleid van hun hoofdtaak (besturen) en kunnen zich dan ook volledig op die taak concentreren.

4. Functie van de visie

Wat doen we met deze visie?

Wij beogen door het vaststellen van deze visie een impuls te geven aan de afronding van de gemeentelijke discussies over dit onderwerp. Zoals reeds in de inleiding beschreven wordt er al vele jaren veel tijd en energie door bestuurders en ambtenaren aan besteed. De duidelijkheid die hierdoor wordt gegeven over het standpunt van GS zal hopelijk gemeenten inspireren om ook op redelijk korte termijn tot heldere standpunten te komen, zodat toegewerkt kan worden naar een duurzame lokaal-bestuurlijke inrichting in onze provincie.

Verder zal het gebruikt worden als toetsingskader voor gemeentelijke herindelingsvoorstellen. Indien een aantal gemeenten met een voorstel komt dat niet past in deze visie zal de provincie daar

- in principe - een negatief advies aan toevoegen. Daarmee wordt de kans dat een dergelijk voorstel door de Minister van BZK en de Tweede Kamer wordt overgenomen aanzienlijk verkleind. Vooral als de Tweede Kamer – in reactie op de aangenomen motie-Heijnen – zich kan vinden in de provinciale visie.

Ook zal de provincie de visie gebruiken als basis voor ondersteuning van de gewenste combinaties van gemeenten. Die ondersteuning kan bestaan uit het behulpzaam zijn en bemiddelen bij het ontwikkelen van die combinaties als er belemmeringen zijn bij één of enkele van de betrokken partijen. Tevens kan die ondersteuning zich richten op de uitvoering van gebiedsgerichte streekagenda's waardoor de onderlinge samenhang op sociaal-economisch en maatschappelijk gebied kan worden versterkt.

Zoals eerder gezegd is dit onze visie op het noordelijke deel van de provincie.

5. Huidige stand van zaken

Zowel door het besef dat een grotere schaal voor de meeste gemeenten wenselijk is als door de activiteiten van de provincie in het afgelopen jaar zijn door diverse gemeenten stappen gezet.
Er zijn gemeenten die besloten hebben te onderzoeken of een herindeling met één of meerdere gemeenten mogelijk is en er zijn gemeenten die de oplossing zoeken in een versteviging van de samenwerking met omliggende gemeenten. In veel gevallen is deze discussie nog niet afgerond, maar de huidige stand van zaken is:

- Harlingen — het college heeft de raad voorgesteld een herindeling te onderzoeken, de raad heeft gevraagd een aantal alternatieven te onderzoeken;
- Franekeradeel — de raad heeft het college opdracht gegeven een herindeling met meerdere omliggende gemeenten te onderzoeken met het doel per 1 januari 2015 tot 1 grote gemeente te komen in Noord-West Fryslân;
- Littenseradiel — de raad heeft te kennen gegeven primair zelfstandig te willen blijven. Het college heeft echter wel de ruimte gekregen om gesprekken over herindeling te voeren,als anderen daarom verzoeken. Men is bereid daar - onder bepaalde voorwaarden - over na te denken als daarmee problemen bij anderen worden opgelost;
- Het Bildt — de raad heeft tot nu toe de samenwerking in Middelsee-verband als weg naar de schaalvergroting beschouwd. Mocht blijken dat die samenwerking onvoldoende oplevert dan zou dit moeten kunnen leiden tot een fusie van de 4 gemeenten. Dit laatste is recent door de raad van Ferwerderadiel afgewezen. Op 1 november j.l. zijn de 4 colleges van de Middelsee-gemeenten bijeen geweest om te bespreken hoe het nu verder moet. De conclusie van dat overleg is dat Ferwerderadiel niet verder wil gaan dan de huidige samenwerking continueren, maar niet verder wil ontwikkelen. De andere 3 gemeenten gaan onderzoeken of zij met z'n drieën verder willen, maar gaan ook andere mogelijkheden met omliggende gemeenten verkennen;
- Leeuwarderadeel — als Het Bildt;
- Menameradiel — als Het Bildt;

- Ferwerderadiel de raad heeft recent uitgesproken zelfstandig te willen blijven en wijst een mogelijke fusie op termijn van de 4 Middelsee-gemeenten van de hand. Men wil wel de samenwerking in Middelsee-verband voortzetten, maar wil ook graag met de gemeenten in het oosten van de provincie samenwerken in het kader van het Sociaal-Economisch Masterplan. Deze gemeenten zijn bereid daarover met Ferwerderadiel te spreken, maar vinden dat Ferwerderadiel dan ook bestuurlijk de blik op het oosten moet richten;
- Dongeradeel de raad heeft uitgesproken een voorstander te zijn van een herindeling met meerdere gemeenten en onderschrijft het voorstel van de Commissie van Wijzen;
- Dantumadiel het college is voorstander van een herindeling met meerdere gemeenten; de raad acht dit (nog) een stap te ver, maar vindt een ambtelijke fusie met Dongeradeel wel bespreekbaar;
- Kollumerland c.a. de raad wilde tot voor kort een samenwerking met Achtkarspelen en Tytsjerksteradiel. Achtkarspelen leek daartoe bereid, maar Tytsjerksteradiel is daar geen voorstander van. Die gemeente wil op termijn toegroeien naar een ambtelijke fusie met Achtkarspelen en heeft dat recent vastgelegd in een gemeenschappelijke regeling. Die gefuseerde organisatie zou dan op contractbasis ook diensten voor Kollumerland c.a. kunnen verrichten. Kollumerland c.a. voelt daar echter niet voor en wil volwaardig partner zijn. Verder benadrukken zij dat het van groot belang is dat – bij een eventuele herindeling – Kollum en Buitenpost in 1 gemeente moeten komen, vanwege de onderlinge samenhang en complementariteit van de beide kernen. Recent heeft de raad besloten de gewenste schaalvergroting niet meer bij Achtkarspelen te zoeken, maar te onderzoeken of de gemeenten Dongeradeel en Dantumadiel daarin een rol kunnen vervullen. Daarbij wordt tevens verkend of de schaalvergroting uit een intensieve ambtelijke samenwerking zou moeten bestaan of eventueel de vorm van een herindeling zou moeten krijgen;
- Achtkarspelen de raad ziet geen noodzaak te komen tot een herindeling met Tytsjerksteradiel, maar is van mening dat een uiteindelijke fusie van de ambtelijke organisaties voldoende soelaas kan bieden voor de schaalvergroting. Daarnaast vindt men de samenwerking met Kollumerland c.a. ook zeer waardevol;
- Tytsjerksteradiel de raad is van mening dat door een uiteindelijke fusie van de ambtelijke organisatie met die van Achtkarspelen de noodzaak tot schaalvergroting voldoende wordt ondervangen en ziet geen heil in een herindeling.

6. Langere termijn visie

Leidend bij het ontwikkelen van onze visie is de gebiedsindeling zoals die voor meerdere beleidsvelden wordt gehanteerd waarbij wordt uitgegaan van 4 kwadranten op het vasteland, die elk een interne samenhang op velerlei maatschappelijke terreinen vertonen. Voor het kwadrant Zuidwest is de bestuurlijke inrichting bepaald door het ontstaan van de gemeente Súdwest Fryslân en de toekomstige herindeling van De Friese Meren. Voor de kwadranten Noordoost en Noordwest

wordt in deze nota onze visie geschetst en voor het kwadrant Zuidoost zullen wij in het komende voorjaar onze visie bepalen.

Een visie is alleen geloofwaardig als die is gebaseerd op een consistente en transparante set van overwegingen. Dan is zij verdedigbaar en houdbaar. Als een visie wordt gebaseerd op de huidige opvattingen van gemeenten is het niet meer dan de optelsom van gemeentelijke visies en wordt de specifieke verantwoordelijkheid van de provincie miskend.

Vanuit deze overtuiging wordt de volgende samenhangende visie op een toekomstbestendige lokaal-bestuurlijke inrichting van Noord-Fryslân voorgelegd die als streefdatum op 1 januari 2015 zou moeten worden gerealiseerd:

a. ***Eén gemeente in het Noord-westen, bestaande uit Harlingen, Franekeradeel, Littenseradiel, Menameradiel, Het Bildt en het noordelijke deel (langs de lijn Zurich, Pingjum, Lollum) van Súdwest Fryslân (circa 70.000 inwoners)***

   Deze combinatie voldoet in hoge mate aan het merendeel van de genoemde criteria. Wellicht dat er te zijner tijd enige grenscorrecties moeten komen in Littenseradiel, Menameradiel en Het Bildt om meer recht te doen aan het nodale principe. Inwoners van delen van deze gemeenten zijn namelijk sterk op Leeuwarden georiënteerd, maar het merendeel heeft een sterk plattelandskarakter en vertoont een grote onderlinge samenhang. De voorgestelde gemeente heeft twee stedelijke kernen (Harlingen en Franeker hebben op het terrein van diverse voorzieningen momenteel een gemeentegrensoverstijgende functie) en een vrij homogeen omliggend gebied. De zich in het gebied manifesterende vraagstukken die voortvloeien uit de demografische ontwikkelingen, bodemdaling door zoutwinning e.d. zijn slagvaardiger en coherenter aan te pakken. Voor de uitvoering van de streekagenda ontstaat er een duidelijk aanspreekpunt en ook op dit vlak kan slagvaardiger en adequater gehandeld worden.
   Hiermee geven wij te kennen de samenwerking in Middelsee-verband niet als een duurzame en toekomstbestendige oplossing te zien voor de noodzakelijke schaalvergroting. De geschiedenis van deze samenwerking in de laatste jaren sterkt ons in deze overtuiging.

b. ***Leeuwarderadeel (circa 10.400 inwoners) wordt bij Leeuwarden (per 1-1-2014 circa 105.000 inwoners) gevoegd (circa 115.000 inwoners)***

   Het overgrote merendeel van Leeuwarderadeel is sterk georiënteerd op Leeuwarden. Men maakt in sterke mate gebruik van de voorzieningen die Leeuwarden biedt en veel inwoners zijn daar ook werkzaam. Hiermee wordt dus recht gedaan aan het nodale principe.
   Naar verwachting zullen de woonlasten voor de inwoners van Leeuwarderadeel aanzienlijk lager worden aangezien deze nu tot de hoogste in het land behoren en dat geldt voor Leeuwarden niet.
   Deze (volgens de Wet arhi) ‘gemeentelijke toevoeging’ zal niet per 1 januari 2015 kunnen worden geëffectueerd omdat Leeuwarden in 2014 betrokken is bij de herindeling met het noordelijke deel van Boarnsterhim. Het is niet wenselijk om Leeuwarden binnen een al te korte termijn nog een keer het hele traject van herindeling te doen ondergaan.

c. ***Eén gemeente in het Noord-oosten, bestaande uit Ferwerderadiel, Dongeradeel, Dantumadiel en Kollumerland c.a. (circa 65.000 inwoners)***

Een herindeling in deze constellatie doet recht aan het nodale principe omdat Dokkum voor dit gebied als stedelijke kern functioneert. Op dit moment verzorgt Dokkum op tal van gebieden voorzieningen waar een groot deel van dit gebied gebruik van maakt.
Verder wordt een groot deel van dit gebied geconfronteerd met de uitdagingen die het gevolg zijn van demografische ontwikkelingen.
Bij de uitvoering van het Sociaal-Economisch Masterplan voor dit gebied blijkt ook dat er een sterke samenhang bestaat. Het is vooral deze samenhang waardoor Ferwerderadiel recent heeft besloten hun betrokkenheid in de Middelsee-samenwerking niet verder te ontwikkelen.
Tot de toedeling van Kollumerland c.a. aan dit cluster is na ampele overwegingen besloten. Wij erkennen de samenhang tussen de kernen Kollum en Buitenpost en de lange gezamenlijke geschiedenis van Kollumerland c.a. met Achtkarspelen. Op grond daarvan zou een samenvoeging van deze 2 gemeenten een verdedigbare weg zijn.
Aan de andere kant is er een grote maatschappelijke samenhang tussen een groot deel van Kollumerland c.a. en de overige gemeenten in dit cluster. Ook komt door deze combinatie het beheer van het Nationaal Park Lauwersmeer aan Friese zijde in één bestuurlijke hand. Tevens ontstaat er door deze samenvoeging een steviger fundament voor de nieuwe gemeente.
Verder heeft de recente uitspraak van de raad om de samenwerking in het noorden te zoeken zeker ook een belangrijke rol gespeeld.

d. ***Achtkarspelen-Tystjerksteradiel (circa 60.000 inwoners)***

Tytsjerksteradiel heeft op ambtelijk niveau diverse samenwerkingsverbanden met Achtkarspelen. Recent is dat geformaliseerd in een gemeenschappelijke regeling. Omdat deze samenwerking exclusief voor deze partners is wordt de behoefte aan schaalvergroting vooralsnog op een adequate manier opgevangen. Beide gemeenten streven naar een ambtelijke fusie op termijn. Ervaring leert dat hieruit meestal een herindeling voortvloeit. Wij zien echter geen reden om daar op dit moment grote druk op te leggen en geven de voorkeur aan een organische ontwikkeling. Er is ook verder geen aanleiding de lokaal-bestuurlijke inrichting van deze gemeente nu te wijzigen.

Provinciale Staten hebben bij gelegenheid van het eerder gememoreerd besluit in september 2010 te kennen gegeven de huidige gemeentegrenzen niet als maatgevend te beschouwen bij eventuele herindelingen. Bij dit voorstel zijn wij echter vrijwel overal uitgegaan van een herindeling van complete gemeenten. Niet omdat wij de opvatting van Provinciale Staten niet onderschrijven, maar vooral om praktische overwegingen. Bij opsplitsing van gemeenten worden herindelingen van elkaar afhankelijk gemaakt. Dat achten wij ongewenst. Tevens hebben wij ervaren dat een herindelingstraject van opgesplitste gemeenten bijzonder complex en tijdrovend is. Om te komen tot een rechtvaardige en voor alle betrokken partijen aanvaardbare verdeling van medewerkers en middelen vergt extreem veel overleg en verloopt vaak uitermate moeizaam.

Dat neemt niet weg dat het in bepaalde situaties logischer zou zijn om uit te gaan van een bestaande maatschappelijke samenhang, zeker waar dit leidt tot een logisch aansluitend grensbeloop. Voor zover daaraan behoefte is of zou ontstaan kan dit echter via de redelijke eenvoudige weg van een grenscorrectie later alsnog worden aangepast.

7. Hoe verder ?

Zoals eerder gesteld achten wij het van groot belang voor onze provincie en haar inwoners dat wij komen tot sterke gemeenten in een sterke provincie. Na de uitvoerige discussie in de gemeente-raden en met de Fryske mienskip is nu de tijd aangebroken om knopen door te hakken. Waar herindeling de oplossing is kan die per 1 januari 2015 gerealiseerd worden, onder opschorting van de reguliere raadsverkiezingen van 2014.
Dit betekent dat in 2012 hiertoe bestuurlijke stappen dienen te worden gezet. Wij willen met het oog op dat doel in samenspraak met de gemeenten komen tot afspraken over de weg die daarvoor gevolgd moet worden.
Wij willen daarom graag voor 1 april 2012 van de betrokken gemeenten vernemen wat hun standpunt is ten aanzien van onze visie, waarbij wij ook graag worden geïnformeerd over het verwachte maatschappelijke draagvlak voor dat standpunt.

Het zuidwestelijke deel van de provincie is door de herindeling van Súdwest Fryslân en voorgenomen herindeling van De Friese Meren voldoende voorbereid voor de toekomst. Resteert nog het zuidoostelijke deel en de Waddeneilanden. In de eerste maanden van 2012 zullen gesprekken worden gevoerd met Heerenveen, Opsterland, Smallingerland, Weststellingwerf, Ooststellingwerf en de eilandbesturen. De kans dat hieruit gevolgen zullen voortvloeien voor de grensgebieden met Noord-Fryslân worden klein geacht. Voor zover dit toch het geval mocht blijken te zijn voor de noordzijde van de regio Zuidoost-Fryslân zullen wij dat nader betrekken bij onze standpuntbepaling ten aanzien van deze regio. In het tweede kwartaal van 2012 kan dan de besluitvorming over de provinciale visie voor deze gebieden worden afgerond. Daarmee is dan de visie voor de gehele provincie – conform de motie-Heijnen – compleet .

8. Slotopmerking

In de afgelopen periode hebben diverse gemeentebesturen te kennen gegeven dat naar hun mening de provincie het voortouw moet nemen bij het herstructureren van de lokaal-bestuurlijke inrichting. Er zijn echter ook meerdere gemeenten die van mening zijn dat de provincie zich niet met dit onderwerp moet bemoeien en aan de gemeenten moet overlaten met welke voorstellen zij eventueel komen.

Naar onze opvatting is het provinciaal bestuur niet alleen gerechtigd over dit onderwerp een visie te hebben, maar is het zelfs noodzakelijk. Eventuele herindelingen overlaten aan het vrije spel der krachten draagt het risico in zich dat dat kan leiden tot restproblematiek voor daarbij niet betrokken gemeenten. Dat zou nadelig zijn voor die gemeenten en dus ook voor de inwoners van die

gemeenten. Wij zien het als onze verantwoordelijkheid er voor te waken dat zoiets zou gebeuren en vertrouwen erop dat de gemeentebesturen in onze provincie die verantwoordelijkheid met ons delen. Wij gaan er dan ook vanuit dat de hierbij door ons gepresenteerde visie tegen die achtergrond zal worden gewogen. Door ons gezamenlijk gedragen voorstellen bieden de beste garantie op het succesvol doorlopen van het parlementaire besluitvormingstraject.

provinsje fryslân
provincie fryslân

Voorgestelde gemeentelijke indeling Noord-Fryslân

december 2011

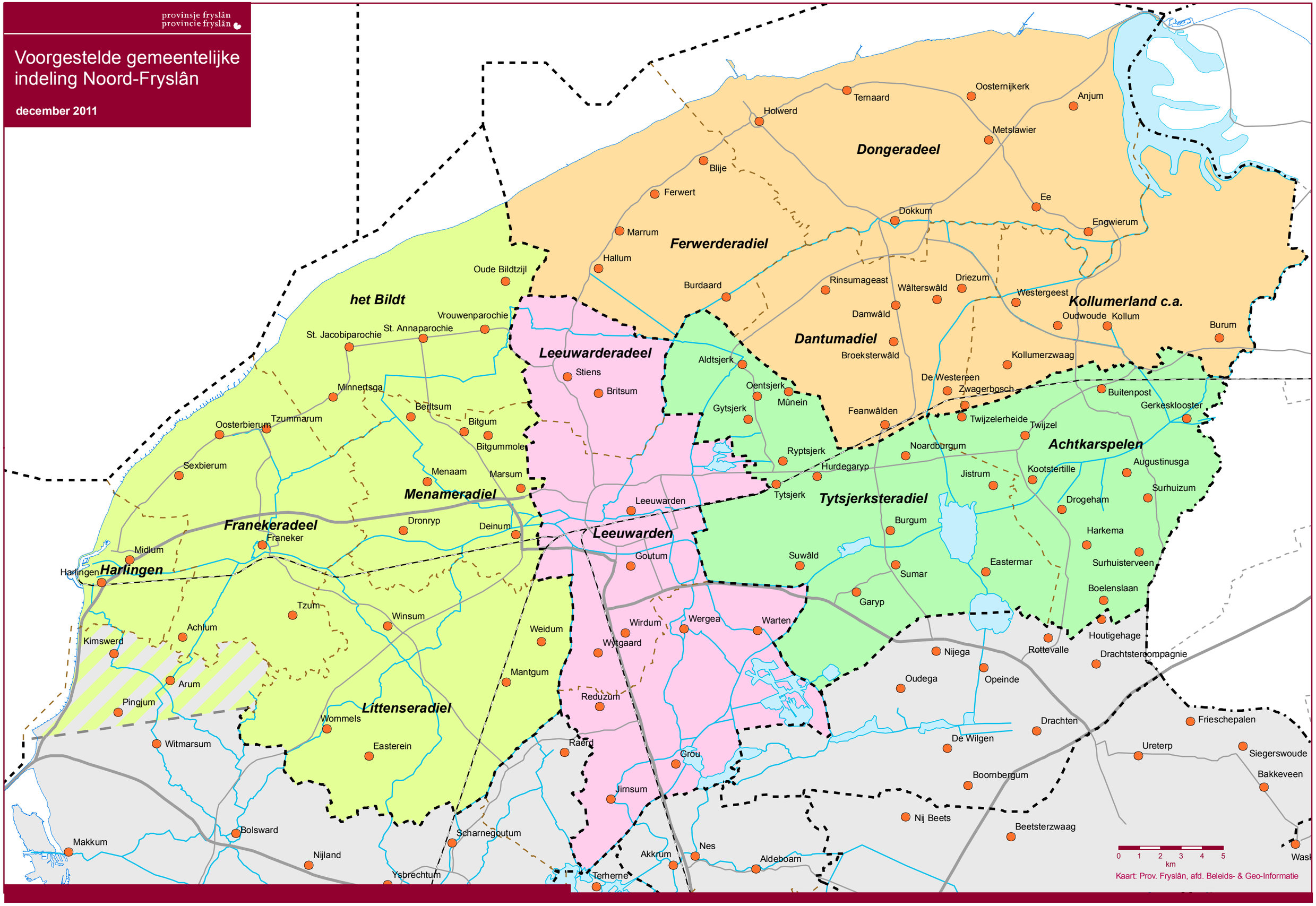

Kaart: Prov. Fryslân, afd. Beleids- & Geo-Informatie

Reactienota en eindconclusie inzake de visie op de lokaal-bestuurlijke inrichting van Noord-Fryslân

1. Inleiding

Op 14 december 2011 hebben wij onze visie op de lokaal-bestuurlijke inrichting van Noord-Fryslân gepresenteerd. Daarbij hebben wij aan de betrokken gemeenten gevraagd voor 1 april 2012 hun standpunt over onze visie aan ons kenbaar te maken. Inmiddels hebben wij de gevraagde reacties ontvangen. In deze notitie zullen wij per gemeente de kernpunten daarvan weergeven en daarop onzerzijds reageren. De gemeentelijke reacties zijn integraal als bijlagen bij deze notitie gevoegd.

Tenslotte zullen wij onze definitieve visie voor het noordelijke deel van onze provincie presenteren, waarbij wij uiteraard rekening houden met onze reactie op de gemeentelijke standpunten.

2. Reacties

Onderstaand zullen wij eerst de reactie van de afzonderlijke gemeenten weergeven en daarop onzerzijds commentaar geven. Vervolgens zullen wij per gebiedscluster een samenvattend commentaar geven.

Noordwest Fryslân

- Harlingen

Zowel intensieve samenwerking als fusie kan een middel zijn om de bestuurskracht met het oog op een duurzame toekomst voldoende te kunnen laten toenemen. De komende maanden zal zowel intern als extern het gesprek worden aangegaan om te komen tot een haalbare, door de bevolking gedragen visie op een duurzame lokaal-bestuurlijke inrichting. De gemeenteraad wil zich daarom niet conformeren aan de genoemde streefdatum van 1 januari 2015.

Commentaar: Wij constateren dat Harlingen er voor kiest om schaalvergroting - hetzij door samenwerking, hetzij door een herindeling - na te streven. Wij begrijpen dat er een zorgvuldig proces gevolgd moet worden maar vinden dat een afronding van deze discussie in de tijd in relatie moet worden gebracht met de samenspraak in de regio.

- Franekeradeel

De visie van de gemeente sluit aan bij de visie van Gedeputeerde Staten (GS). Franekeradeel is van plan om met Harlingen, Littenseradiel, Menameradiel, Leeuwarderadeel en het Bildt een verkennend onderzoek uit te voeren naar een gezamenlijke bestuurlijke toekomst. Daarbij wordt 1 januari 2015 als streefdatum voor een herindeling gezien.

Commentaar: Deze reactie sluit aan op onze visie, zowel inhoudelijk als qua tijdsperspectief. De enige kanttekening die wij hierbij hebben is dat naar onze opvatting Leeuwarderadeel niet in dit cluster moet worden opgenomen.

- Littenseradiel

Het college heeft de gemeenteraad geadviseerd positief te reageren op de visie van GS. Op grond van de gesprekken die met de bevolking zijn gevoerd heeft de gemeenteraad het college echter opgedragen in eerste instantie met Leeuwarden en Súdwest Fryslân te onderzoeken of er een intensieve samenwerking of een fusie mogelijk is.

Commentaar: Wij constateren dat men een zelfstandige toekomst geen optie meer vindt. Wij achten echter een fusie van Littenseradiel met de genoemde gemeenten ongewenst. Naar ons oordeel moet - gelet op de gemeentelijke verhoudingen in onze provincie – de gemeente Súdwest Fryslân niet nog verder worden uitgebreid met 29 dorpen en 26 buurtschappen. Verder moet de gemeente Leeuwarden in onze opvatting vooral een grote stad met het daarop georiënteerde platteland zijn. Ook de gemeente Leeuwarden geeft in haar reactie te kennen dat er een goede balans moet blijven bestaan tussen de stedelijke kwaliteit en belangen enerzijds en belangen van meer plattelandsgeoriënteerde dorpen en kernen anderzijds. Eventueel zou een opsplitsing van de gemeente een optie kunnen zij. De gemeente is daar in beginsel geen voorstander van. Zoals wij reeds eerder hebben gesteld, heeft het ook onze voorkeur om bij een herindeling in eerste aanleg volledige gemeenten samen te voegen. Eventueel gewenste grenscorrecties kunnen dan eenvoudiger in een later stadium worden gerealiseerd.

- het Bildt

De gemeente is van plan om met andere gemeenten in Noordwest Fryslân in gesprek te komen over een mogelijk gezamenlijke bestuurlijke toekomst. Daarom is het nu nog te vroeg om inhoudelijk te reageren.

Commentaar: Wij constateren dat de gemeente, na het vastlopen van de samenwerking in Middelsee-verband, zich richt op de andere gemeenten in Noordwest Fryslân. Hieruit spreekt het besef dat schaalvergroting noodzakelijk is. Wij gaan er vanuit dat het tijdsperspectief hiervoor zal worden afgestemd op de samenhang met de andere gemeenten in de regio.

- Menameradiel

Er is nog geen definitief standpunt ingenomen ten aanzien van de visie van GS. Er zullen gesprekken met burgers worden georganiseerd waarbij de oriënterende kijkrichting een nieuwe gemeente in Noordwest Fryslân is.

Commentaar: Zie ons commentaar bij het Bildt.

- Súdwest Fryslân

Uit gesprekken met de inwoners van Arum, Pingjum, Kimswerd, Zurich en Lollum is gebleken dat hun (vooral sociaal-maatschappelijke) oriëntatie voornamelijk op kernen binnen Súdwest Fryslân is gericht. Daarom wijst de gemeente de toevoeging van deze dorpen aan een mogelijke toekomstige fusiegemeente in Noordwest Fryslân af.

Verder constateert men dat in de visie van GS het aantal gemeenten in Fryslân aanzienlijk wordt teruggebracht. Wellicht zou dit een veranderende positie voor de provincie tot gevolg moeten hebben.

Commentaar:Uit de gesprekken met de inwoners van de betreffende dorpen is gebleken dat hun oorspronkelijke oriëntatie op het noorden - die leidend is geweest voor het standpunt van de Commissie van Wijzen en ons standpunt - kennelijk is gewijzigd. Wellicht is er een samenhang met het ontstaan van de gemeente Súdwest Fryslân. Gelet op de huidige voorkeur van de inwoners zullen wij ons daarbij aansluiten. Mocht die voorkeur door de mogelijke vorming van één gemeente in het Noordwesten in de toekomst anders komen te liggen dan sluiten wij een herbezinning op het nu ingenomen standpunt niet uit. Betreffende de veranderende positie van de provincie zijn wij graag bereid de discussie te voeren en de visie van de gemeente daarover te vernemen.

Samenvattend commentaar Noordwest Fryslân

Wij stellen vast dat alle gemeenten in dit gebied met elkaar in gesprek zijn over een mogelijk gezamenlijke bestuurlijke toekomst die grotendeels aansluit bij de door ons gepresenteerde visie terzake. Wij hebben er begrip voor dat men definitieve keuzes wil onderbouwen met nader onderzoek en gesprekken met burgers en buurgemeenten. Voor ons is er dan ook geen aanleiding om onze visie te wijzigen, behalve de aanpassing van de zuidgrens met Súdwest Fryslân.
Alhoewel wij - zoals gezegd - begrip hebben voor de behoefte aan nader onderzoek, willen wij het huidige momentum graag vasthouden. Bij de betrokken gemeenten zijn er ook uiteenlopende opvattingen over het gewenste tijdschema. Mede gelet op de urgentie en de noodzaak de discussie op niet al te lange tijd af te ronden, blijven wij 1 januari 2015 als streefdatum aanhouden.

Leeuwarderadeel/Leeuwarden

- Leeuwarderadeel — De gemeente wil nader onderzoek plegen naar:
  - een fusie met gemeenten in Noordwest Fryslân;
  - een fusie met Leeuwarden en mogelijk een andere buurgemeente.

  Daarna zal men inhoudelijk reageren op de visie van GS.

- Leeuwarden — De gemeente is het eens met de rol die de provincie voor zichzelf ziet in het versterken van de bestuurskracht in Fryslân. Men vindt het nodale principe ook een belangrijk indelingscriterium. Ook deelt men - op basis van ervaring - de bezwaren tegen een herindeling met delen van gemeenten.
  Leeuwarden staat in principe positief tegenover het samengaan van Leeuwarderadeel met hun gemeente. Volgens Leeuwarden geeft een groot deel van de inwoners van Leeuwarderadeel ook zelf aan graag bij Leeuwarden te willen horen. Wel vindt Leeuwarden dat deze herindeling

ofwel gelijk dient te lopen met de herindeling met Boarnsterhim ofwel gericht dient te worden op 2018.

Samenvattend commentaar Leeuwarderadeel/Leeuwarden

Vastgesteld kan worden dat de gemeenteraad van Leeuwarderadeel, na een maatschappelijke discussie die reeds geruime tijd gevoerd wordt en het vastlopen van de samenwerking in Middelsee-verband, heeft besloten dat er een herindeling moet plaatsvinden. Wij vinden - zoals hierboven ook al gesteld - een fusie met de gemeenten in Noordwest Fryslân echter geen wenselijke oplossing. Naar onze opvatting is een fusie met Leeuwarden de enig begaanbare weg. Idealiter zou deze herindeling in de tijd gekoppeld moeten worden aan de herindeling die Leeuwarden per 1 januari 2014 met het noordelijke deel van Boarnsterhim moet effectueren. Wij hebben op dit punt kennis genomen van de ontwikkeling waarbij Leeuwarden een serieuze optie is, die de komende periode wordt uitgewerkt. Wij achten het wenselijk dat hierover spoedig helderheid wordt verschaft. Nu de Middelsee-samenwerking de facto is beëindigd, is er - in samenhang met die bestuurlijke keuze - snelheid geboden om te komen tot een duurzame oplossing om de ambtelijke kwetsbaarheid van Leeuwarderadeel tegen te gaan. Naar onze mening is dat, in het belang van de inwoners van Leeuwarderadeel, gewenst. Bovenstaande leidt ertoe dat er voor ons geen aanleiding bestaat onze opvatting te herzien.

Noordoost Fryslân

- Ferwerderadiel

De gemeenteraad heeft onder meer de volgende besluiten genomen:
- de samenwerking met Dantumadiel, Dongeradeel en Kollumerland c.a. te intensiveren;
- de Middelsee-samenwerking af te bouwen;
- in samenwerking met Dantumadiel, Dongeradeel en Kollumerland c.a. dan wel met één of twee van deze gemeenten in Noordoost Fryslân zo mogelijk vóór de zomer van 2012 een verkennend onderzoek laten uitvoeren naar de mogelijkheden van verdere intensieve samenwerking, ambtelijke fusie, dan wel op termijn bestuurlijke fusie;
- een eventuele bestuurlijke fusie komt pas na 2015 aan de orde.

Commentaar: Wij stellen vast dat Ferwerderadiel voornemens is de door ons voorgestane herindelingsvariant nader te onderzoeken. Daarin klinkt het besef door dat schaalvergroting noodzakelijk is. Wij achten het van belang dat de door de gemeente gestelde tijdshorizon wordt afgestemd op de discussie die hierover in de regio gevoerd zal worden.

- Dongeradeel

De gemeente is het eens met de visie van GS en men verwacht dat er een goede basis ligt voor verdere besluitvorming. Dongeradeel wil graag de discussie met Dantumadiel, Ferwerderadiel en Kollumerland c.a. op basis van gelijkwaardigheid voeren om te komen één gemeente ten noorden van de samenwerkende gemeenten Achtkarspelen en Tytsjerksteradiel. Daarbij zou

1 januari 2015 het uitgangspunt voor de fusie moeten zijn. Indien dat niet gehaald zou kunnen worden dan vindt men een ambtelijke fusie, vooruitlopend op een bestuurlijke fusie, een na te streven alternatief. Verder vindt men dat een schaalvergroting van gemeenten nieuwe mogelijkheden geeft de taakverdeling tussen provincie en gemeenten opnieuw uit te lijnen.

Commentaar: Wij stellen vast dat de reactie van Dongeradeel overeenkomt met onze visie en constateren dat men bereid is een actieve rol te spelen bij het realiseren van die visie.
Het overwegen van een ambtelijke fusie als tussenstap naar een bestuurlijke fusie achten wij zeker de moeite waard, als dit bijdraagt aan het bereiken van nadere overeenstemming over de gezamenlijk te volgen strategie.
Wij zijn graag bereid met Dongeradeel - zoals wij ook bij Súdwest Fryslân hebben aangegeven - de discussie te voeren over de gedachten die bij Dongeradeel leven over de taakverdeling tussen de provincie en de gemeenten.

- Dantumadiel

Zoals nu de stand van zaken is zal de gemeente geen besluit nemen over herindeling met andere gemeenten en men zal ook geen beroep doen op een verlengde raadsperiode. Het initiatief van Kollumerland c.a. ten aanzien van het onderzoek dat men wil uitvoeren naar een ambtelijke fusie zal men steunen. Ten aanzien van bestuurlijke fusie zal men loyaal alle informatie verstrekken die nodig is om tot een goed rapport te komen. Op basis van de onder-zoeken zal, naar het oordeel van het college van Dantumadiel, een raadpleging van de bevolking moeten plaats vinden.

Commentaar: Wij nemen kennis van de opvatting van Dantumadiel. Geconstateerd kan worden dat de andere gemeenten in de regio gaan onderzoeken hoe zij schaalvergroting willen realiseren. Het is daarom onwaarschijnlijk dat deze gemeente zich kan onttrekken aan de discussie over de toekomstige lokaal-bestuurlijke inrichting in dit gebied. Voor ons is een regionale oplossing waarbij Dantumadiel niet is betrokken, ondenkbaar.

- Kollumerland c.a.

De gemeente onderschrijft de noodzaak van schaalvergroting. De gemeenteraad heeft besloten 3 scenario's te verkennen:
- zelfstandig blijven en structureel diensten inkopen (regiegemeente);
- optimale samenwerking (eventueel ambtelijke fusie) met de gemeenten Dongeradeel en Dantumadiel;
- een herindeling met (in ieder geval) Dongeradeel en Dantumadiel.

Men wil nu nog niet inhoudelijk reageren op de visie van GS maar men constateert dat de scenario's 2 en 3 in de richting van de visie van GS passen.

Commentaar: Wij stellen vast dat de noodzaak van een vorm van schaalvergroting wordt erkend. Verder constateren wij dat de richting van de scenario's 2 en 3 inderdaad overeenstemt met onze visie.

Samenvattend commentaar Noordoost Fryslân

Geconstateerd kan worden dat er in het gebied redelijke overeenstemming bestaat over de wenselijkheid de door ons gepresenteerde visie gezamenlijk te onderzoeken. Weliswaar is de ene gemeente daarin meer uitgesproken dan de andere, maar de richting van een door iedereen onderschreven noodzakelijke schaalvergroting, is vrijwel gelijk. Betreffende de tijdshorizon zijn wij van mening dat 1 januari 2015 het doel moet zijn. Naar ons oordeel is het wenselijk de voordelen van een schaalvergroting op zo kort mogelijke termijn te behalen. Mocht de lokaal-politieke situatie dit echt onmogelijk maken dan beschouwen wij de suggestie van Dongeradeel ten aanzien van dit punt als een acceptabel alternatief omdat daardoor de positieve effecten van schaalvergroting en het terugdringen van kwetsbaarheden op kortere termijn kunnen worden gerealiseerd.

Achtkarspelen/Tytsjerksteradiel

- Achtkarspelen/ Tytsjerksteradiel — De komende maanden zal een evaluatie worden uitgevoerd over de samenwerking tot nu toe. Tevens zal een eindbeeld van de samenwerking worden ontwikkeld. Pas daarna kan inhoudelijk worden gereageerd op de visie van GS.

- Achtkarspelen — Aanvullend op de gezamenlijke reactie geeft de gemeenteraad van Achtkarspelen te kennen dat de bestuurlijke zelfstandigheid van beide gemeenten niet ter discussie staat. De meest vergaande vorm van samenwerking is in de ogen van de gemeenteraad een volledige ambtelijke fusie.

Samenvattend commentaar Achtkarspelen/Tytsjerksteradiel

Wij hebben kennis genomen van de standpunten van Achtkarspelen en Tytsjerksteradiel. Wij hebben er vertrouwen in dat de samenwerking verder geïntensiveerd zal worden.
Wij zijn van oordeel dat daarmee de voorwaarden voor bestuurlijke zelfstandigheid voor de beide gemeenten voldoende kunnen worden gewaarborgd.

3. Definitieve visie op Noord-Fryslân

Naar aanleiding van de ontvangen reacties kunnen wij vaststellen dat alle gemeenten in Noord-Fryslân zich aan het beraden zijn op hun bestuurlijke toekomst. In de meeste gevallen wordt onze visie daarbij als een mogelijke uitkomst beschouwd. Alhoewel men nog enige tijd nodig heeft voor nader onderzoek en discussies met de bevolking zien wij geen aanleiding onze eerder gepresenteerde visie aan te passen. Wij stellen daarom hierbij ons definitieve standpunt over de visie op de lokaal-bestuurlijke inrichting van Noord-Fryslân vast.

Deze ziet er uit als volgt:

a. **Eén gemeente in het Noordwesten, bestaande uit de huidige gemeenten Harlingen, Franekeradeel, Littenseradiel, Menameradiel en het Bildt.**
b. **Leeuwarderadeel wordt bij Leeuwarden gevoegd.**
c. **Eén gemeente in het Noordoosten, bestaande uit de huidige gemeenten Ferwerderadiel, Dongeradeel, Dantumadiel en Kollumerland c.a.**
d. **De gemeenten Achtkarspelen en Tytsjerksteradiel blijven zelfstandig en werken intensief samen.**

4. Slotopmerking

Zoals wij reeds in eerdere notities te kennen hebben gegeven is het wenselijk de discussie over de lokaal-bestuurlijke inrichting van onze provincie af te ronden. Met deze definitieve visie op Noord-Fryslân willen wij dat stimuleren. Wij hebben er begrip voor dat sommige gemeenten nog nader onderzoek willen plegen en/of de bevolking willen raadplegen, maar achten de tijd rijp om ten aanzien van dit onderwerp dit jaar spijkers met koppen te slaan. Daarom zullen wij de verdere ontwikkelingen in de diverse gemeenten nauwlettend volgen en niet aarzelen onze rol als regisseur op dit terrein verder gestalte te geven.

Bijlage: gebundelde gemeentelijke reacties

achtkarspelen
GEMEENTE

gemeente tytsjerksteradiel

It kolleezje fan Deputearre Steaten fan Fryslân
Postbus 20120
8900 HM LEEUWARDEN

PROVINSJE FRYSLAN
Doc. nr.: 995510
Class. nr.:
Ingek.: 6 MRT
Afdeling. SOBD
Beh. door: Afd. Hoofd
voor kennisg. aangenomen/tel. afgedaan

Burgum, 5 maart 2012

ús merkteken	:	S2012-01277
dossier	:	Z2011-4595
behannele troch	:	Gerben Stellingwerf
telefoannûmer	:	(0511) 460 510
jo brief fan	:	14 desimber 2011
jo merkteken	:	00983839
ûnderwerp	:	**Foarriedige reaksje op 'Visie op de lokaal-bestuurlijke inrichting van Noord-Fryslân'**

Achte kolleezje,

Ynlieding
Jimme kolleezje stjoerde ús beide kolleezjes jimme 'Visie op de lokaal-bestuurlijke inrichting van Noord-Fryslân' ta. Dizze fisy wie ek oankundige yn de petearen dy't deputearre Schokker mei delegaasjes fan 'e gemeentebestjoeren hân hat.

Jimme ferwachtsje foar 1 april 2012 in reaksje op 'e fisy.

Gearwurking Achtkarspelen en Tytsjerksteradiel
Yn 'e fisy wurdt yngien op 'e gearwurking en de ûntwikkeling dêryn tusken ús gemeenten. Jimme geane út fan it stribjen op termyn nei in amtlike fusy en hawwe betrouwen yn in organyske ûntwikkeling nei fierdergeande stappen.

Fan ús kant wolle wy jimme it folgjende meidiele oer de stân fan saken oangeande de gearwurking. Wy wurkje de kommende moannen oan in evaluaasje fan 'e gearwurking oant no ta en oan in fisy op it einbyld fan ús gearwurking.

De planning fan 'e beslútfoarming oer dat einbyld is rjochte op de gearkomsten fan de rieden yn septimber 2012.

Ynhâldlike reaksje septimber/oktober 2012
Jimme sille begripe, dat wy in goed fundearre reaksje op jimme fisy ek pas jaan kinne wannear't de bestjoersorganen fan ús gemeenten it plande trajekt - krekt oer de takomst fan 'e gearwurking - folge hawwe.

Wy wolle jimme dan ein septimber, begjin oktober 2012 in ynhâldlike reaksje tastjoere.

Mei rju achtinge,

boargemaster en wethâlders fan Achtkarspelen,
de siktaris, de boargemaster,

mr. E. van der Sluis P. Adema

boargemaster en wethâlders fan Tytsjerksteradiel,
de siktaris, de boargemaster,

T. Dijk drs. E.J. ter Keurs

Vol 5777

www.achtkarspelen.nl

achtkarspelen
GEMEENTE

Gedeputeerde Staten van Fryslân
Postbus 20120
8900 HM LEEUWARDEN

PROVINSJE FRYSLAN
Doc. nr.: 1000026
Class. nr.:
Ingek.: 11 APR 2012
Afdeling: SORO
Beh. door: | Afd. Hoofd | AWB : : weken
voor kennisg. aangenomen/tel. afgedaan

Afdeling : Raadsgriffie
Behandeld door : mr. R. van der Heide
Telefoonnummer : (0511) 54 81 27
E-mail : r.vanderheide@achtkarspelen.nl

bezoekadres Stationsstraat 18, 9285 NH Buitenpost
postadres Postbus 2, 9285 ZV Buitenpost
t (0511) 54 81 11 f (0511) 54 81 10

e gemeente@achtkarspelen.nl
bank B.N.G., Den Haag
rekeningnummer 28.50.00.101

ma t/m wo 09.00 - 16.00 uur
do 09.00 - 20.00 uur
vr 09.00 - 12.00 uur

Uw kenmerk	Uw brief van	Burgerservicenr	Ons kenmerk	Bijlage

Onderwerp
Reactie op Visie op de lokaal-bestuurlijke inrichting van Noord-Fryslân

Buitenpost, 4 april 2012

Geacht college,

Door middel van deze brief geven wij u onze reactie op Visie op de lokaal-bestuurlijke inrichting van Noord-Fryslân, zoals die door u is gepresenteerd op 13 december 2011.

Wij beperken ons in deze reactie tot de langere termijnvisie met betrekking tot Achtkarspelen en Tytsjerksteradiel, zoals deze is weergegeven op bladzijde 8 van het visiedocument. De overige onderdelen van de visie hebben wij voor kennisgeving aangenomen.

1. Uw college heeft in het visiedocument het volgende opgenomen:

   "Tytsjerksteradiel heeft op ambtelijk niveau diverse samenwerkingsverbanden met Achtkarspelen. Recent is dat geformaliseerd in een gemeenschappelijke regeling. Omdat deze samenwerking exclusief voor deze partners is wordt de behoefte aan schaalvergroting vooralsnog op een adequate manier opgevangen. Beide gemeenten streven naar een ambtelijke fusie op termijn. Ervaring leert dat hieruit meestal een herindeling voortvloeit. Wij zien echter geen reden om daar op dit moment grote druk op te leggen en geven de voorkeur aan een organische ontwikkeling. Er is ook verder geen aanleiding de lokaal-bestuurlijke inrichting van deze gemeente nu te wijzigen."

Wij zijn verheugd dat GS constateren dat de behoefte aan schaalvergroting op een adequate manier kan worden opgevangen door de samenwerking tussen beide gemeenten. De constatering dat wij streven naar een ambtelijke fusie op termijn is echter prematuur en niet gebaseerd op feiten, zoals blijkt uit het onder 3. gestelde.
Ook de stelling dat uit ambtelijke fusie meestal een herindeling voortvloeit lijkt in strijd met het bestaan van vele succesvolle samenwerkingsverbanden in den lande, die niet tot herindeling leiden.

2. Tijdens het overleg op 10 oktober 2011 tussen gedeputeerde mevrouw Schokker, het college van burgemeester en wethouders en de fractievoorzitters van onze raad naar aanleiding van het advies van de Commissie van Wijzen voor de bestuurlijke indeling van Fryslân hebben de vertegenwoordigers van Achtkarspelen duidelijk aangegeven dat zij zich niet kunnen verenigen met de in het advies opgenomen wens dat Achtkarspelen en Tytsjerksteradiel in de toekomst bestuurlijk gaan fuseren. Het gaat hier om twee krachtige gemeenten, die de ruimte moeten hebben voor ontwikkeling en samenwerking.
De raad van Achtkarspelen ziet geen noodzaak om te komen tot een herindeling met Tytsjerksteradiel, maar is van mening dat ambtelijke samenwerking tussen beide gemeenten voldoende soelaas kan bieden voor de schaalvergroting.

3. De ambtelijke samenwerking tussen beide gemeenten krijgt momenteel gestalte in de vorm van een proeftuin, waarbij wordt samengewerkt op de uitvoerende onderdelen Werk en Bijstand/Inkomen, Klant Contact Centrum (KCC), Handhaving en Sportbeheer. De uitkomsten van deze proeftuin en andere vormen van ambtelijke samenwerking zijn bepalend voor de verdere besluitvorming over de samenwerking van beide gemeenten, die in september 2012 zal plaatsvinden. Daarvoor vindt een onderzoek plaats naar de scenario's (breedte van het takenpakket) waarlangs de samenwerking in de komende jaren vorm kan krijgen. Deze scenario's variëren van beëindiging van de samenwerking tot volledige ambtelijke samenvoeging.

   Wat de uitkomsten van een en ander ook mogen zijn, centraal staat de bestuurlijke zelfstandigheid van beide gemeenten, waarvoor beide gemeenteraden uitdrukkelijk hebben gekozen.

Ter voorkoming van misverstanden vermelden wij ten slotte nog het volgende. Bij brief van 5 maart 2012 deelden de colleges van burgemeester en wethouders van Achtkarspelen en Tytsjerksteradiel u mede namens de raden mee dat een inhoudelijke reactie op de visie pas in september/oktober 2012 mogelijk zou zijn, omdat eerst het geplande traject van de verdere besluitvorming over de samenwerking moet zijn afgelegd.
Wij hechten er echter aan uw college reeds nu duidelijkheid te geven over onze stellingname met betrekking tot de zelfstandigheid van onze gemeenten. Deze stellingname zal niet worden beïnvloed door de besluitvorming met betrekking tot de samenwerking, die in de eerste plaats als een bilaterale aangelegenheid van beide gemeenten moet worden beschouwd.
Wij stellen u te zijner tijd op de hoogte van het verdere verloop hiervan.

Hoogachtend,

de raad van de gemeente Achtkarspelen,

de griffier, de voorzitter,

mr. R. van der Heide P. Adema

gemeente
Menameradiel

goed foarelkoar

PROVINSJE FRYSLAN
Doc. nr.: 99 01682
Class. nr.:
Ingek.: 07 FEB 2012
Afdeling: SOBO
Beh. door: | Afd. Hoofd | AWB . . weken
voor kennisg. aangenomen/tel. afgedaan

Gedeputeerde Staten van Fryslân
Postbus 20120
8900 HM LEEUWARDEN

Datum	: 6 februari 2012
Verzenddatum	: 6 FEB 2012
Uw brief van	: 14 december 2011 / kenmerk: 00983839
Behandeld door	: M. Frensel / m.frensel@menameradiel.nl
Doorkiesnummer	: (0518) 452925
Ons kenmerk	: MFR-BME1016
Onderwerp	: **Visie op de lokaal-bestuurlijke inrichting van Noord-Fryslân**
Bijlage[n]	: -

Geachte college,

Per brief van 14 december 2011 heeft u uw visie op de lokaal-bestuurlijke inrichting van Noord-Fryslân aan ons gezonden. In uw brief geeft u aan graag voor 1 april 2012 een reactie van ons te willen ontvangen. Middels deze brief deel ik u mee dat ons streven er op gericht is u zo spoedig mogelijk een reactie te geven. Echter de datum van 1 april a.s. zal niet gehaald worden. Medio maart vindt een eerste opiniërende behandeling in onze gemeenteraad plaats, waarna een op 4 april 2012 de formele raadsbehandeling van onze reactie plaatsvindt. De uitkomst daarvan zullen wij u zo spoedig mogelijk daarna doen toekomen.

Met vriendelijke groet,

drs. M. Frensel
Wnd. Griffier

Bezoekadres: Dyksterbuorren 16 – 9036 MS | Postadres: Postbus 3 – 9036 ZW Menaam
Tel.: (0518) 45 29 00 | Fax: (0518) 45 29 99 | gemeente@menameradiel.nl | www.menameradiel.nl
Bank: BNG te Den Haag Rek. 28.50.05.456 | IBAN: NL92BNGH0285005456 | BIC: BNGHNL2G

BA1 03 803

gemeente
Menameradiel

goed foarelkoar

Provinsje Fryslân
College van Gedeputeerde Staten
Postbus 20120
8900 HM LEEUWARDEN

LEEUWARDEN FRYSLAN
Doc. nr.: 1000331
Class. nr.:
Ingek.: 12 APR 2012
Afdeling: SoBD
Beh. door: | Afd. Hoofd | AWB . . weken
veel kenn.sg. aangenomen/tel. afgedaan

Datum	:	5 april 2012
Verzenddatum	:	11 APR 2012
Uw brief van	:	14 december 2011 (kenmerk: 00983839)
Behandeld door	:	drs. J.K. IJkema
Doorkiesnummer	:	2922
Ons kenmerk	:	
Onderwerp	:	**Lokaal-bestuurlijke inrichting**
Bijlage[n]	:	Raadsvoorstel en -besluit d.d. 4 april 2012

Geacht college van Gedeputeerde Staten,

In december 2011 heeft u uw visie gegeven op de lokaal-bestuurlijke inrichting van Noord-Fryslân. U verzoekt om voor 1 april 2012 ons standpunt ten aanzien van uw visie kenbaar te maken. Wij hebben u eerder bericht dat onze gemeenteraad op 4 april hierover vergadert en dat wij zo spoedig mogelijk hierna u zullen berichten.

Zowel ons college als onze gemeenteraad heeft met interesse kennis genomen van uw visie. Hoewel wij als 'oriënterende kijkrichting' een nieuwe gemeente in Noordwest-Fryslân hebben, is er nog geen definitief standpunt ingenomen ten aanzien van uw visie. Zorgvuldigheid gaat hierbij boven snelheid. Wij willen de komende maanden eerst onze burgers nader informeren en hun mening horen. Ook de dorpsbelangen zullen wij horen. Voor het zomerreces zullen wij onze gemeenteraad een voorstel doen voor een vervolgstap. Op 4 april jl. heeft onze gemeenteraad met bovenstaande procedure ingestemd.

Wij zullen u op de hoogte houden van het verdere proces. Als u een informatief overleg op prijs stelt dan vernemen wij dat graag.

Hoogachtend,

Burgemeester en wethouders van Menameradiel,

de secretaris, de burgemeester,

Bezoekadres: Dyksterbuorren 16 – 9036 MS | Postadres: Postbus 3 – 9036 ZW Menaam
Tel.: (0518) 45 29 00 | Fax: (0518) 45 29 99 | gemeente@menameradiel.nl | www.menameradiel.nl
Bank: BNG te Den Haag Rek. 28.50.05.456 | IBAN: NL92BNGH0285005456 | BIC: BNGHNL2G

GEMEENTERAAD MENAMERADIEL

Menaam	:	**4 april 2012**
Portefeuillehouder	:	**T. van Mourik**
Punt	:	**[11]**
Behandelend ambtenaar	:	J.K. IJkema
Doorkiesnummer	:	2922
Onderwerp	:	**Lokaal-bestuurlijke inrichting Noord-Fryslân**

RAAD
d.d. 4-4-2012
Besluit: Conform voorstel besloten

Samenvatting

In opdracht van de colleges van het Bildt, Leeuwarderadeel en Menameradiel is eind 2011 door WagenaarHoes een quickscan over de bestuurlijke toekomst uitgevoerd. Aanleiding voor dit onderzoek was het besluit van Ferwerderadiel om geen verdere medewerking te verlenen aan de uitbouw van de Middelseesamenwerking. Heroriëntatie op onze bestuurlijke toekomst was dientengevolge noodzakelijk, mede gelet op de provinciale politiek-bestuurlijke context[1]. Uitgaande van drie randvoorwaarden[2] is door WagenaarHoes onderzocht welke scenario's kansrijk zijn. Er is gekeken naar zowel samenwerking als algehele fusie. Een bestuurlijke toekomst in Noordwestverband is door WagenaarHoes uiteindelijk als meest kansrijk betiteld. In december hebben Gedeputeerde Staten van Fryslân (GS) hun visie vastgesteld op de lokaal-bestuurlijke inrichting van Noord-Fryslân. Onze gemeente is gevraagd daarover een standpunt in te nemen. Alvorens een definitief standpunt in te nemen over de visie van GS, willen wij eerst onze burgers nader informeren en hun mening horen. Ook de dorpsbelangen zullen worden gehoord. Wij willen deze processtap de komende maanden doen plaatsvinden. Aan de hand van de uitkomsten van de bijeenkomsten met onze burgers en de standpunten van de naastliggende gemeenten, zullen wij voor het zomerreces uw raad een voorstel doen voor een vervolgstap.

Context

Gemeente Menameradiel heeft een te beperkte schaalgrootte om alle taken zelfstandig uit te kunnen voeren. Om die reden is koers gezet op samenwerking in Middelseeverband. Door uw raad is meerdere keren uitgesproken dat de samenwerking robuuster en voortvarender zou mogen, mede ook gezien de provinciale politiek-bestuurlijke context. Om die reden hebben wij ons in Middelseeverband sterk gemaakt voor een krachtiger samenwerking. Ook een eventuele fusie op termijn, mocht de samenwerking onvoldoende opleveren, werd niet uitgesloten. Het verdere verloop is bekend. De raad van Ferwerderadiel heeft uitgesproken geen verdere versterking van de samenwerking te willen en voor de andere Middelsee Gemeenten werd de vraag 'hoe verder' van betekenis.

In december 2011 presenteerden Gedeputeerde Staten van Fryslân (GS) hun visie op de lokaal-bestuurlijke inrichting van Noord-Fryslân. Gemeente Menameradiel gaat ingevolge deze visie deel uitmaken van één gemeente in het Noordwesten. GS beogen met deze visie een impuls te geven aan afronding van gemeentelijke discussies over het onderwerp.

Noordwest

In de andere gemeenten in Noordwest wordt eveneens gesproken over de bestuurlijke toekomst. De raad van Franekeradeel heeft een visie vastgesteld waarin gekozen wordt voor één gemeente in het Noordwesten. In de andere gemeenten is kort gezegd de stand van zaken dat Noordwest sowieso een onderzoeksrichting is of kan zijn. Daarbij zijn overigens varianten in beeld voor wat

[1] Visie Gedeputeerde Staten op de lokaal bestuurlijke inrichting van Noord Fryslân.
[2] Stabiel lokaal bestuurlijke situatie voor minimaal 10 jaar, robuust genoeg om taken adequaat uit te voeren, ambitie om ervoor te gaan.

betreft *gebied* (in de visie van Franekeradeel fuseert Leeuwarderadeel met Leeuwarden) en *vorm* (zowel Harlingen als Littenseradiel sluiten samenwerking als vorm niet op voorhand uit). In de visie van GS blijft samenwerking overigens open als mogelijkheid om bestuurskracht te versterken. Wij zijn echter op voorhand geen voorstander van een (nieuwe) samenwerkingsoptie. Wij voelen er namelijk niet voor om (opnieuw) in een onzeker proces terecht te komen. Anders gezegd, wij vinden dat als er nu een stap in een nieuwe bestuurlijke richting wordt gezet, de kans op succes maximaal gewaarborgd moet zijn.

Het Bildt, Leeuwarderadeel en Menameradiel geen optie
Als onderdeel van de externe quickscan hebben wij eveneens een eventuele fusie tussen het Bildt, Leeuwarderadeel en Menameradiel beoordeeld. De kansrijkheid en duurzaamheid van dit scenario wordt door ons (en ook de andere twee) als minder positief gezien. Weliswaar ontstaat een plattelandsgemeente van redelijke omvang, maar de schaal is relatief bescheiden als deze wordt afgemeten aan clusters die elders in de provincie (lijken te) ontstaan.

Verdere procedure
Als onderdeel van de verdere procedure past tevens een reactie aan GS. In hun visie op de lokaalbestuurlijke inrichting van Noord-Fryslân vragen GS om voor 1 april 2012 te laten weten wat het standpunt ten aanzien van deze visie is. Wij vinden dat in deze zorgvuldigheid boven snelheid gaat. Alvorens een definitief standpunt in te nemen over de visie van GS, willen wij eerst onze burgers nader informeren en hun mening horen. De komende maanden zullen wij hiertoe op locatie 4 à 5 bijeenkomsten organiseren. Ook de dorpsbelangen zullen worden gehoord.

Wij zijn dan ook van plan om voor dit moment in procedurele zin te reageren. Gelet op de ervaringen in Middelseeverband, de quickscan van WagenaarHoes en de politiek-bestuurlijke context, zullen wij wel aan GS vermelden dat wij als 'oriënterende kijkrichting' een nieuwe gemeente in NW-Fryslân hebben, waarbij echter nog vele vragen open staan. Een definitief standpunt is er dus nog niet.

Aan de hand van de uitkomsten van de bijeenkomsten met onze burgers en de standpunten van naastliggende gemeenten, zullen wij voor het zomerreces uw raad een voorstel doen voor een vervolgstap.

Verzoek aan uw raad
Onder meer op 6 maart jl. bent u in een informele bijeenkomst op de hoogte gesteld van de uitkomst van de externe quickscan en de daarna door ons college gezette stappen. Ook de achterliggende stukken hebben wij u doen toekomen. Wij vragen u op dit moment een voorlopig standpunt in te nemen c.q. kennis te nemen van de visie van GS en om in te stemmen met de hierboven vermelde 'verdere procedure'.

Bijlage:
-ontwerpbrief aan GS.

Menaam, 22 maart 2012

Burgemeester en wethouders van Menameradiel,

de secretaris, de burgemeester,

gemeente
Menameradiel

goed foarelkoar

Nr. [11] **De raad van de gemeente Menameradiel;**

Gelezen het voorstel van burgemeester en wethouders d.d. 20 maart 2012,

Besluit:

1. kennis te nemen van het rapport "Visie op de lokaal-bestuurlijke inrichting Noord-Fryslân" van Gedeputeerde Staten van Fryslân (GS);
2. GS te melden dat de raad als 'oriënterende kijkrichting' een nieuwe gemeente in Noordwest-Fryslân heeft, waarbij nog geen definitief standpunt is ingenomen op de visie van GS;
3. in te stemmen met door het college te organiseren bijeenkomsten om burgers te horen en te informeren over de bestuurlijke toekomst van Menameradiel;
4. voor het zomerreces een voorstel van het college te agenderen inzake een vervolgstap.

Aldus besloten door de raad van de gemeente Menameradiel in zijn openbare vergadering van 4 april 2012,

de wnd. griffier,

de voorzitter,

GEMEENTE HARLINGEN

PROVINSJE FRYSLAN
Doc. nr.: 998063
Class. nr.:
Ingek.: 27 MRT 2012
Afdeling. SOBD
Beh. door: | Afd. Hoofd | AV/B .. weken
voor kennisg. aangenomen/tel. afgedaan

Provinsje Fryslân
Gedeputeerde staten
Postbus 20120
8900 HM LEEUWARDEN

uw brief	ons nummer	datum	verzonden
	U12.001282	22 maart 2012	23 MAART 2012
onderwerp	in behandeling bij	telefoonnummer	bijlagen
Reactie op visie lokaal-bestuurlijke inrichting van Noord-Fryslan	M. Nicolai	0517-492 231	-

Geachte college,

In uw brief van 14 december 2011 heeft u ons uw visie kenbaar gemaakt over de lokaal-bestuurlijke inrichting van Noord-Fryslân. U heeft ons verzocht om voor 1 april 2012 schriftelijk te reageren op uw visie. Met deze brief geven wij daar gevolg aan.

Het vormen van een visie op de toekomst van het lokale bestuur in Harlingen kent vele aspecten. De raad heeft daarom eind vorig jaar besloten om de B&A groep een bestuurskrachtanalyse te laten uitvoeren. Het doel van de analyse was het krijgen van inzicht in hoeverre de gemeente Harlingen op dit moment in staat is om haar taken en ambities goed te kunnen uitvoeren en daarnaast in welke "vorm" de toekomstige taakstelling en ambities het best uitgevoerd kunnen worden. De B&A groep concludeert dat zowel intensieve samenwerking als fusie voor Harlingen een middel kunnen zijn om de bestuurskracht met het oog op een duurzame toekomst voldoende te kunnen laten toenemen. Aan beide opties kleven echter ook risico's.

Het geven van een vervolg aan de bestuurskrachtanalyse vergt een zorgvuldig proces. De raad wil zich daarom niet conformeren met de door u genoemde streefdatum van 1 januari 2015. De komende maanden zal zowel intern- als extern het gesprek worden aangegaan om te komen tot een haalbare, door de bevolking gedragen visie op een duurzame lokaal- bestuurlijke inrichting.

Hoogachtend,
burgemeester en wethouders van de gemeente Harlingen,

W. Slob
secretaris

W.R. Sluiter
burgemeester

Postbus 10.000, 8860 HA Harlingen
Voorstraat 35, 8861 BD Harlingen
T 0517-492222. *F* 0517-412664
E gemeentebestuur@harlingen.nl

gemeente
Kollumerland c.a.

PROVINSJE FRYSLÂN
Doc. nr.: 99 0334
Class. nr.:
Ingek.: 28 MRT 2012
Afdeling. SOBD
Beh. door: | Afd. Hoofd | AWB .. weken
Voor kennisg. aangenomen/tel. afgedaan

Uit 2012-06 13

Uw brief	: 14 december 2011
Uw kenmerk	: 00983839
Ons kenmerk	: Sec/AD/RS
Uw BSN	:
Behandeld door	: Ruthger Schoonderbeek
Doorkiesnummer	: 0511 458801
Onderwerp	: Visie op de lokaal-bestuurlijke inrichting van Noord-Fryslân

Aan het college van Gedeputeerde Staten
van de provincie Fryslân
Postbus 20120
8900 HM LEEUWARDEN

Kollum, 26 maart 2012
Datum verzending: 27 maart 2012

Geacht college,

Bij brief van 14 december 2011 zendt u ons uw visie op de toekomstige lokaal-bestuurlijke inrichting van Noord-Fryslân, met het verzoek om een gemeentelijke reactie. In deze brief treft u onze reactie aan. Deze reactie hebben wij afgestemd met onze gemeenteraad.

Wij onderschrijven voor onze gemeente uw algemene analyse, dat naar de toekomst toe schaalvergroting nodig is om de gemeentelijke bestuurskracht te behouden en waar wenselijk te versterken. Wij onderschrijven ook uw opvatting dat schaalvergroting op verschillende wijzen kan worden bewerkstelligd, onder andere intergemeentelijke samenwerking en/of gemeentelijke herindeling.

Bij besluit van 19 januari jl. heeft de gemeenteraad van onze gemeente in het kader van de noodzakelijke schaalvergroting naar de toekomst toe, besloten een drietal scenario's te verkennen die momenteel als opties onderkend worden. Deze scenario's kunnen kort samengevat als volgt worden beschreven:

Scenario 1:
Zelfstandig blijven en op structurele schaal in samenwerking met andere gemeenten of marktpartijen diensten inkopen ("regiegemeente").

Scenario 2:
Optimale samenwerking zoeken met de gemeenten Dongeradeel en Dantumadiel. Meest vergaande variant van dit scenario is één ambtelijke organisatie, werkzaam voor 3 gemeenten.

Scenario 3:
Een herindeling met (in ieder geval) de gemeenten Dongeradeel en Dantumadiel.

Deze drie scenario's zullen in de eerste helft van dit jaar worden onderzocht. Op basis van de resultaten van de verkenning van de verschillende scenario's zal onze gemeenteraad vervolgens zijn visie bepalen omtrent de toekomst van onze gemeente.

Gemeentehuis Van Limburg Stirumweg 18 9291 KB Kollum • Postbus 13 9290 AA Kollum
Telefoon 0511- 458888 • Telefax 0511- 458846 • e-mail: gemeente@kollumerland.nl • website: www.kollumerland.nl
Bank Nederlandse Gemeenten nr. 28.50.04.611

De uitvoering van de verkenningen stemmen wij uiteraard zo optimaal mogelijk af met de gemeenten Dongeradeel en Dantumadiel. Daarnaast worden ook onze inwoners nadrukkelijk bij de verkenningen betrokken. Enerzijds reeds aan het begin van het traject in het kader van een drietal informatieavonden, anderzijds ook -op nog nader te bepalen wijze- in het kader van de besluitvorming later in het traject.

Gezien het traject van toekomstverkenning dat in onze gemeente momenteel actueel is en de verschillende scenario's die in dat kader onderzocht worden, achten wij het momenteel niet passend een inhoudelijke opvatting te ventileren over uw visie op Noordoost-Fryslân. Wel kunnen wij in alle objectiviteit constateren dat uw visie en de richting van de scenario's 2 en 3 zoals bovenomschreven dezelfde kant op wijzen.

Wij hopen u met het voorgaande voldoende te hebben geïnformeerd.

Met vriendelijke groet,

Burgemeester en wethouders van de gemeente Kollumerland c.a.

R.L.H. Schoonderbeek, gemeentesecretaris

H. Visser, locoburgemeester

Aantal bijlage(n): geen
Kopie naar:

ISAI 03200

GEMEENTE LITTENSERADIEL

Besikersadres Keatsebaen 1, WOMMELS
Postadres Postbus 1, 8730 AA WOMMELS
Telefoan 0515 334444
Faksnûmer 0515 332385

PROVINSJE FRYSLAN
Doc. nr.: 998541
Class. nr.:
Ingek.: 29 MRT 2012
Afdeling: SOBD
Beh. door: | Afd. Hoofd | AWB .. weken
voor kennisg. aangenomen/tel afgedaan

Jo brief :
Jo kenmerk :
Ynboekt ûnder nû. :
Us kenmerk : U12.00667
Bylagen :
Underwerp : Fisy op de lokaal-bestjoerlike ynrjochting fan Noard-Fryslân

Oan:
Provinsje Fryslân
oan it kolleezje fan Deputearre Steaten
Postbus 20120
8900 HM LJOUWERT

Behannele troch
J. Folkerts
0515-334405
j.folkerts@littenseradiel.nl

Wommels, 28 maart 2012

Achte kolleezje,

Sa't jim frege ha yn jimme *Visie op de lokaal-bestuurlijke inrichting van Noord-Fryslân* bringe wy jim hjirby op 'e hichte fan it stânpunt fan ús gemeenteried.
Us kolleezje hat op 31 jannewaris 2012 de gemeenteried advisearre posityf te reagearjen op dy fisy en fiergeande gearwurking of fúzje mei de oanbelangjende gemeenten te ûndersykjen. Tagelyk waard de rie foarsteld inkelde harksitten (rûntepetearen) op lokaasje te hâlden oer dit tema, wêrby't oan de befolking en belangengroepen de gelegenheid bean waard om yn te sprekken. Ek it draachflak foar de fisy koe sa hifke wurde.
De rûntepetearen hawwe plakfûn op 6 en 7 maart en op 19 maart hat de rie te set west oer it kolleezjeútstel en oer de opbringst fan de harksitten. De rie hat konkludearre dat der op dit stuit net genôch draachflak is foar it útstel fan Deputearre Steaten en fan it kolleezje om ûndersyk te dwaan nei in Noardwest-Fryske gemeente.
Rie en kolleezje binne it iens dat neat dwaan gjin opsje is.
By it hifkjen fan wat foar Littenseradiel de goede kar wêze sil, sjocht de gemeenterie mei klam ynearsten nei de twa grutte buorgemeenten Ljouwert en Súdwest-Fryslân. Ús kolleezje hat no fan de rie de opdracht krigen om mei faasje ûndersyk te dwaan nei de fraach oft dy gemeenten iepen stean foar ûndersyk nei in mienskiplike takomst. Ynearsten giet it om de prinsipjele reewilligens om mei-inoar inkelde mooglikheden te ferkennen, fan yntinsive amtlike en bestjoerlike gearwurking oant en mei fúzje.
It leit yn ús bedoeling de opbringst fan dizze ferkenningen werom te keppeljen yn de riedsgearkomsten fan 2 en 16 july. Oft en sa ja wannear't eventueel ek de opsje Noardwest-Fryslân noch yn byld komt kin dus pas dêrnei beântwurde wurde.
Ús kolleezje sil jim as it nedich is yntiids fan nije ûntjouwingen op 'e hichte bringe.

Mei heechachting,

boargemaster en wethâlders fan Littenseradiel,

, boargemaster.

, siktaris.

15A1 03203

PROVINSJE FRYSLAN
Doc. nr.: 998542
Class. nr.:
Ingek.: 29 MRT 2012
Afdeling: SOBD
Beh. door: | Afd. Hoofd | AWB . . weken
voor kennisg. aangenomen/tel. afgedaan

GEMEENTE het Bildt

Bezoekadres
Van Harenstraat 47
9076 BT St.-Annaparochie

Postadres
Postbus 34
9076 ZN St.-Annaparochie

T (0518) 40 92 34
F (0518) 40 92 50
E info@hetbildt.nl
I www.hetbildt.nl

Bankrelatie
BNG 28.50.01.124
IBAN NL74BNGH0285001124
BIC BNGHNL2G

BTW-nr NL001613996B01

College van Gedeputeerde Staten provincie Fryslân
Postbus 20120
8900 HM LEEUWARDEN

Uw brief van: december 2011
Uw kenmerk:
Ons kenmerk:
Telefoon: (0518) 40 92 01

Verzonden: 28 MAART 2012
Datum: 26 maart 2012
Afdeling:
behandeld door: R.C.Goeman
Emailadres:

Onderwerp: Lokaalbestuurlijke inrichting Noord Fryslân

Geacht college,

In december 2011 heeft u uw visie gegeven op de lokaalbestuurlijke inrichting van Noord Fryslân. U verzoekt om voor 1 april 2012 ons standpunt ten aanzien van uw visie kenbaar te maken.

Zowel ons college als onze gemeenteraad heeft met interesse kennis genomen van uw visie.

Zoals u weet is onze gemeente van plan om met andere gemeenten in Noordwest Fryslân in gesprek te komen over een mogelijk gezamenlijke bestuurlijke toekomst. Op 22 maart heeft de raad van onze gemeente uitgesproken dat daartoe nader onderzoek moet plaatsvinden. Ons college zal ter voorbereiding daarvan, samen met de colleges van andere gemeenten in Noordwest, een ontwerp bestuursopdracht voorbereiden.

Tegen deze achtergrond vinden wij het te vroeg om op dit moment inhoudelijk te reageren op uw visie. De bestuursopdracht zal wat dit betreft richtinggevend zijn. Overigens heeft onze gemeenteraad uitgesproken dat op korte termijn de bevolking wordt geinformeerd over de stand van zaken en het voorgenomen proces. In dat proces zal tevens voorzien worden in een gespreksronde met de bevolking op een nog nader te bepalen wijze en moment.

FAIRTRADE GEMEENTE
Millennium Gemeente

Wij zullen u op de hoogte houden van het verdere proces. Als u een informatief overleg op prijs stelt dan vernemen wij dat graag.

Hoogachtend,

Het college van B&W van gemeente het Bildt,

, G. Krol, burgemeester

, R.C.Goeman, secretaris

PROVINSJE FRYSLAN
Doc. nr.: 998856
Class. nr.:
Ingek.: - 2 APR 2012
Afdeling. SOBD
Beh. door: | Afd. Hoofd | AWB . . weken
voor kennisg. aangenomen/tel. afgedaan

gemeente
Ferwerderadiel

Provincie Fryslân
T.a.v. Gedeputeerde Staten
Postbus 20120
8900 HM LEEUWARDEN

Uw kenmerk:	00983839	**Uw brief van:**	14-12-2011	**Ons kenmerk:**		**Ferwert,**	30-3-2012
Onderwerp:	visie op de lokaal-bestuurlijke inrichting van Noord-Fryslân	**Ambtenaar:**	AMP/RMK	**Doorkiesnr.:**	0518-418888	**Verzonden:**	30 MRT 2012

Geacht college,

Inzake bovenaangehaald onderwerp delen wij u het volgende mee.

Wij en ook de gemeenteraad van Ferwerderadiel hebben ons in verschillende bijeenkomsten omtrent uw visie beraden. Dit heeft uiteindelijk - mede gezien de u bekende gang van zaken t.a.v. de Middelsee gemeenten - geresulteerd in bijgevoegd collegevoorstel aan de raad van 13 maart 2012.
De gemeenteraad heeft op 15 maart 2012 vervolgens het navolgende besloten:

a. De samenwerking met de gemeenten Dantumadeel, Dongeradeel en Kollumerland c.a. intensiveren en de Middelsee samenwerking op een nette, geleidelijke manier afbouwen.

b. In samenwerking met Dantumadeel, Dongeradeel en Kollumerland c.a. dan wel met één of twee van deze gemeenten in Noordoost Fryslân zo mogelijk vòòr de zomer van 2012 een verkennend onderzoek laten uitvoeren naar de mogelijkheden van verdere intensieve samenwerking, ambtelijke fusie, dan wel op termijn bestuurlijke fusie.

| Hegebeintumerdyk 2 | Postbus 2 | T (0518) 41 88 88 | E info@ferwerderadiel.nl | Bank: BNG 2850.02.562 | BIC: BNGHNL2G
| 9172 PJ Ferwert | 9172 ZS Ferwert | F (0518) 41 88 77 | I www.ferwerderadiel.nl | IBAN: NL48.BNGH.0285.0025.62 | KvK nummer: 01180913.0000
| BTW nummer: NL002.0.17.398.B01

c. Een eventuele bestuurlijke fusie komt pas na 2015 aan de orde.
In dat geval eerst een referendum onder de bevolking houden. Daarbij wordt aangetekend dat de P.v.d.A.-fractie geen bestuurlijke fusie wil, de fracties van Gemeentebelangen en VVD wensen daarentegen een bestuurlijke fusie per 01-01-2015.

d. De te hanteren uitgangspunten voor bovengenoemd onderzoek (zie sub b) tijdig terugkoppelen naar de raad.

e. Ons college dient als volwaardige partner op korte termijn met de colleges van meergenoemde 3 gemeenten over o.a. de uitgangspunten voor dit onderzoek te gaan praten.

Wij zullen uiteraard gevolg geven aan het raadsbesluit en op korte termijn gesprekken openen met Dongeradeel, Dantumadeel en Kollumerland c.a., uitgaande van de vooronderstelling dat genoemde drie gemeenten daar dan voor open zullen staan.

Van uw visie heeft de raad verder met belangstelling kennisgenomen en deze behoudens het voorgaande overigens voor kennisgeving aangenomen.
Uw reactie in deze wachten wij intussen af.

Met vriendelijke groet,

burgemeester en wethouders van Ferwerderadiel,

mr. R.M. Kammer
secretaris

mr. W. van den Berg
burgemeester

c.c.: gemeenteraad/ griffier F'diel; gemeenten Dongeradeel, Dantumadeel, Kollumerland c.a. Middelseegemeenten.

gemeente
Ferwerderadiel

AAN:

de raad van de gemeente
Ferwerderadiel

Stafbureau
Nr. : 8/11.12
Onderwerp : Visie op de lokaal-bestuurlijke inrichting van Noord-Fryslân.

Ferwert, 13 maart 2012.

Op 14 december 2011 ontvingen wij van de provincie (van GS) de nota "Visie op de lokaal-bestuurlijke inrichting van Noord-Fryslân (bijlage I); een stuk zeer sterk geënt op het Advies van de "Commissie van Wijzen"(cie. Koopmans), uitgekomen op 15 maart 2011 met de titel "Meer burger, minder bestuur, advies over de toekomstige lokaal bestuurlijke inrichting van de Provincie Friesland".

In beide stukken wordt de Middelsee samenwerking op grond van een lichte gemeenschappelijke regeling met koepelorganisatie en eerder ingezet op een uitvoeringsorganisatie volgens het matrixmodel onvoldoende stevig - duurzaam - geacht om als duurzaam alternatief voor fusie of herindeling te kunnen dienen. Zeker toen bleek dat onze gemeente geen stip op de horizon wenste te plaatsen (fusie) voor het geval op termijn zou blijken dat de duurzame samenwerking onvoldoende soulaas zou bieden.

In de eerdergenoemde thans voorliggende nota "Visie op de lokaal-bestuurlijke inrichting van Noord-Fryslân" wordt uitgegaan van het nodale principe: grotere kernen versterken en deelt onze gemeente in een herindeling van NO Fryslân in met Dokkum als hoofdkern, samen met Kollumerland c.a. en Dantumadiel (ca. 65.000 inwoners). Leeuwarderadeel zou bij Leeuwarden worden gevoegd en Menameradiel en het Bildt gaan in de visie op in één grote N.W.-gemeente met ook Franeker, Harlingen en Littenseradiel.

De bestuurskracht – wat daar ook maar onder wordt verstaan- speelt sedert begin deze eeuw in Fryslân, maar eerder ook wel minder expliciet en ook in andere provincies. Het begon in feite met de zelfevaluatie in 2003, waarbij ook onze gemeente in september 2003 concludeerde, dat met name kwetsbare ambtelijke organisatieonderdelen – vaak éénmansposten – versterking behoefden. In feite is dat de basis geweest voor de Middelsee samenwerking: vier min of meer gelijkwaardige kleinere gemeenten, die om zelfstandig te blijven waar nodig op een heel praktische manier op een aantal uitvoeringsgebieden gingen samenwerken en waarna wellicht ook op een aantal beleidsonderdelen visies gedeeld zouden kunnen worden. Dit laatste is echter niet of nauwelijks gelukt. Zowel het convenant als daarna de gemeenschappelijke regeling "Middelsee Maatwerk" spreken van behoud van de huidige bestuurlijke schaal door samenwerking. Over fusie wordt daarin niet gesproken.

Intussen deden ook andere ontwikkelingen zich voor: de vorming van de gemeente Sud-West Fryslân van onderop en later de op handen zijnde Friese Meren gemeente.

De Tweede Kamer stelde bij de behandeling van het wetsvoorstel gemeente Sud-West Fryslân een motie op (motie Heijnen), waarbij de provincie Fryslân werd opgeroepen tot een evenwichtige spreiding van gemeenten te komen qua grootte in Fryslân.

Raad dd. : 15 MAART 2012
Beslissing : Niet bijgeschreven stuk
Par. griff. :

De provincie heeft mede daardoor gemeend meer dan voorheen de "regie" in het proces te moeten gaan voeren en niet meer als voorheen alleen gemeenten te stimuleren en faciliteren die zelf willen fuseren.

Allerlei rapporten en nota's zijn verschenen w.o. het rapport Taakbewust / toekomstbestendig van de provincie van februari 2009, alsook zijn meerdere gesprekken gevoerd met de gemeenten, w.o. een gesprek met de "commissie van wijzen" (gesprek met ons college), met provinciaal procesarchitect de heer Schriever en op 10 oktober 2011 met gedeputeerde mevr. Schokker (college en fractievoorzitters).

De provincie vraagt nu het standpunt van de gemeente(n) op de eerdergenoemde visie op de lokaalbestuurlijke inrichting van Noord-Fryslân. Voor ons stelt de visie: opgaan in een grote gemeente NO Fryslân, als het kan per 1-1-2015, met opschorting van de reguliere raadsverkiezingen van 2014. De provincie wil al in 2012 hiertoe in samenspraak met de gemeenten bestuurlijke stappen zetten. Inmiddels weten we dat door de discussie over de stip aan de horizon in Middelsee, overigens niet door onze gemeente geëntameerd, de Middelsee samenwerking niet verder geïntensiveerd zal worden, maar naar alle waarschijnlijkheid geleidelijk afgebouwd zal worden (sommige taken zijn reeds gestopt of eindigen op korte termijn). De ICT-samenwerking zal uitmonden in deelname van de afzonderlijke gemeenten in de gemeenschappelijke regeling ISZF per 1-1-2014. In bijlage II (de zogenaamde "stoplichtlijst") staat precies aangegeven wat vooralsnog doorloopt in Middelsee (groen), zolang de bestuurlijke situatie in Middelsee dit toelaat.

Wel zal het kostenniveau stijgen door doorberekening van overheadkosten. Dit alles heeft grote gevolgen voor onze ambtelijke organisatie en dus voor de gemeente, onze burgers, daar een alternatief voor Middelsee niet direct voorhanden is, ook niet in NO Fryslân. Daarnaast is onze gemeente recent voorwaardelijk toegetreden tot het SEM N.O. Fryslân, een Sociaal Economisch Masterplan, hetwelk voor de toekomst wellicht grote kansen biedt, maar geen alternatief vormt voor de Middelsee samenwerking. Het SEM vormt ook niet – op dit moment - de opmaat voor een herindeling in NO Fryslân, daar de gemeenten die bij het SEM betrokken zijn daarop verschillende visies hebben. Het SEM zal overigens een fors beroep doen op onze ambtelijke organisatie, alsmede een aantal decentralisaties die het rijk op de rol heeft op het gebied van jeugdzorg en sociale zaken, maar ook op ICT gebied en bv. RUD/Fumo.

In dit kader wijzen wij u op bijlage III, financiële ontwikkelingen gemeente Ferwerderadiel, (notitie van Sector II / MT) die een opsomming geeft wat er in onze gemeente aan financiële ontwikkelingen op ons afkomt, verplicht (wettelijke taken) dan wel door nog te maken keuzes in relatie tot de begroting 2012 en 2013. Hieruit blijkt ook dat onze reserves de grens van het aanvaardbare - ook door u eerder aangegeven - naderen.

Meest voor de hand liggende opties/scenario's lijken, alles overziende, de volgende:

*I. Samenwerking met NW (Middelsee e.a.) en NO (w.o. SEM) en zelfstandig blijven. Met andere woorden: min of meer continuering van de huidige situatie.

Voordelen:
- autonomie blijft;
- besturen dichtbij de burgers.

Nadelen: (niet uitputtend)
- niet in lijn met wens provincie c.q. de gemeentelijke ontwikkelingen elders in Fryslân, w.o. NW en NO;
- onze financiële positie blijft zeer kwetsbaar; er zal gekozen moeten worden;
- ons ambtelijk apparaat blijft te kwetsbaar; versterking is onvermijdelijk;

- "restpositie" in Fryslân – als dit al lukt - maakt samenwerking met her in te delen of heringedeelde gemeenten uiterst lastig;
- de fusieontwikkelingen in NO Fryslân gaan door, waarbij wij geen rol spelen of hoogstens een bijrol. Inmiddels is zeer recent bekend geworden dat Kollumerland c.a. , Dantumadiel en Dongeradeel onderzoek zullen uitvoeren naar intensieve(re) samenwerking dan wel herindeling;
- decentralisatieproblematiek blijft bestaan.

*II. Samenwerking NW (Middelsee e.a.) geleidelijk afbouwen en samenwerking met NO-Fryslân tegelijk intensiveren als alternatief, maar wel zelfstandig blijven.

Voordelen:
- zie sub I.

Nadelen:
- zie sub I, waarbij onze "restpositie" wellicht minder pregnant is.

*III. Samenwerking NW "snel" afbouwen en die in NO "snel" intensiveren, gericht op een gemeentelijke herindeling per *01-01-2015*.

Voordelen:
- geheel conform wensen orovincie en Dongeradeel;
- personeel minder kwetsbaar;
- financiële problematiek "deelbaar over 4"; dit kan overigens ook een nadeel zijn (zgn. fin. "Armoede" verdelen);
- toename bestuurskracht;
- sterkere positie bij verdere decentralisaties;
- meedoen met intensievere samenwerking / c.q. fusieonderzoek in en met NO Fryslân (zie hierboven sub I).

Nadelen:
- autonomie verdwijnt;
- bestuur verder af van de burgers;
- versnelde afbraak Middelsee (+) verworvenheden (Veiligheidsbureau, Dienst SoZaWe, Handhavingsbureau, etc.) en andere NW-samenwerkingsverbanden?
- lagere rijksuitkering;
- zwakke positie medewerkers bij inpassing in nieuwe gemeente.

*IV. Samenwerking NW *vooreerst* zoveel mogelijk handhaven en geleidelijk afbouwen en de samenwerking met NO Fryslân als alternatief geleidelijk intensiveren maar fusie pas op de langere termijn, bijv. 5 à 10 jaar.

Voordelen:
- er komt een stip op de horizon en wellicht een logisch, "natuurlijk moment" voor fusie;
- overgang van NW naar NO geleidelijk;
- we blijven nog een periode zelfstandig met bestuur dicht bij de burger;
- we komen meer in beeld in NO Fryslân;
- zekerheid voor het ambtelijk apparaat.

Nadelen:

- we blijven kwetsbaar, financieel en qua ambtelijk apparaat; dat noopt dan tot versterking van de organisatie en dus financiële keuzes;
- we doen niet mee met snel fusieoverleg in NO als dit zou gebeuren en komen in de rol van bijwagen c.q. later aansluiten. (zie ook sub I en III);
- oplossing decentralisatieprobleem stagneert;
- niet cf. de lijn provincie/Dongeradeel;
- we blijven klein in een provincie met veranderde grootheden.

De meergenoemde aan de orde zijde provinciale visie is een visie, geen dictaat. Er speelt (nog) geen ARHI-procedure (zie bijlage IV). Ook in het provinciale coalitieakkoord 2011–2015 wordt niet gesproken over opgelegde herindeling, maar het faciliteren van initiatieven van onderop. Ook duurzame samenwerking als alternatief voor herindeling is daarin een optie.

De criteria die het rijk hanteert voor noodzaak tot herindeling zijn – tot nog toe - de volgende:

- inhoudelijke noodzaak;
- maatschappelijke opgaven kunnen niet meer geheel worden gerealiseerd;
- urgentie;
- draagvlak bij de gemeenteraad en de bevolking. Dit laatste criterium is belangrijk: de herindeling van de gemeente Renswoude e.a., gemeente Mook e.a. en de Gooise herindeling zijn hierdoor niet doorgegaan.

Op 8 maart 2012 heeft u in een informele bijeenkomst te Marrum omtrent het bovenstaande gesproken. Unaniem was de conclusie, nu Middelsee het stadium van de geleidelijke afbouw is ingegaan, dat de samenwerking met NO Fryslân dient te worden geïntensiveerd.

De meerderheid van de raad is daarnaast van mening dat, indien NO Fryslân, te weten Dongeradeel, Dantumadiel en Kollumerland, dan wel één of twee van deze gemeenten initiatieven ontwikkelen ten aanzien van onderzoek naar de mogelijkheden van verdere intensieve samenwerking, ambtelijke fusie dan wel op termijn bestuurlijke fusie, Ferwerderadiel daaraan in elk geval zou moeten deelnemen.

Data zijn verder niet genoemd, bedoeld(e) onderzoek(en) echter bij voorkeur vóór deze zomer, maar daadwerkelijk bestuurlijke fusie in elk geval pas na 2015. In het laatste geval wordt een referendum onder de bevolking noodzakelijk geacht.

Wij kunnen genoemde conclusies onderschrijven en stellen u voor u nu ook formeel in deze zin uit te spreken en dit vóór 1 april a.s. kenbaar te maken aan gedeputeerde staten van Fryslân.

Alle genoemde bijlagen (I t/m IV) alsmede overige relevante stukken liggen voor u bij de raadsstukken ter inzage.

RMK

Burgemeester en Wethouders van Ferwerderadiel,

mr. R.M. Kammer
secretaris

mr. W. van den Berg
burgemeester

BESLISSING RAAD OP AGENDAPUNT 8:

- De samenwerking met de gemeenten Dantumadeel, Dongeradeel en Kollumerland intensiveren en de Middelsee samenwerking op een nette, geleidelijke manier afbouwen.

- In samenwerking met Dantumadeel, Dongeradeel en Kollumerland dan wel met één of twee van deze gemeenten in Noordoost Fryslân zo mogelijk vòòr de zomer van 2012 een verkennend onderzoek laten uitvoeren naar de mogelijkheden van verdere intensieve samenwerking, ambtelijke fusie, dan wel op termijn bestuurlijke fusie.

- Een eventuele bestuurlijke fusie komt pas na 2015 aan de orde. In dat geval eerst een referendum onder de bevolking houden. Daarbij wordt aangetekend dat de PvdA-fractie geen bestuurlijke fusie wil.

- De te hanteren uitgangspunten voor het onderzoek tijdig terugkoppelen naar de raad.

- B&W van Ferwerderadiel dienen als volwaardige partner op korte termijn met de colleges van de 3 gemeenten over o.a. de uitgangspunten te gaan praten.

de griffier

Súdwest Fryslân

PROVINSJE FRYSLÂN
Doc. nr.: 998858
Class. nr.:
Ingek.: - 2 APR 2012
Afdeling. SOBD
Beh. door: | Afd. Hoofd | AWB .. weken
voor kenn.sg. aangenomen/tel. afgedaan

Uw kenmerk: 00983839

Gedeputeerde Staten Provincie Fryslân
Postbus 20120
8900 HM LEEUWARDEN

Ons nummer: u12.003495
Behandeld door: mevrouw G. Heeg
Telefoon: 0515-489000

VERZONDEN 30 MRT 2012

Sneek, 28 maart 2012

Onderwerp: Visie op de lokaal-bestuurlijke inrichting van Noord-Fryslân

Geacht college,

Op 15 december 2011 hebben we het document "Visie op de lokaal-bestuurlijke inrichting van Noord-Fryslân" ontvangen van de provincie Fryslân. De provincie vraagt de betrokken gemeenten *voor 1 april* 2012 hun standpunt te geven ten aanzien van deze visie, waarbij de provincie ook geïnformeerd wil worden over het verwachte maatschappelijke draagvlak over dat standpunt. Met inachtneming van onze filosofie dat we in beleid en uitvoering interactief met De Mienskip zijn, zijn in de betrokken dorpen (Zurich, Kimswerd, Arum, Lollum en Pingjum) bijeenkomsten georganiseerd waarbij de inwoners zijn gevraagd naar argumenten pro/contra het voorstel zoals verwoord in de provinciale visie. De bijeenkomsten werden gehouden op respectievelijk 23, 24 en 31 januari en op 6 en 7 februari. De reacties vanuit de dorpen zijn verwerkt in voorliggende brief. Op 22 maart 2012 heeft de gemeenteraad ingestemd met onderstaande reactie.

Het voorstel van de provincie in relatie tot de gemeente Súdwest-Fryslân

Algemeen
Met het uitbrengen van de visie op de lokaal-bestuurlijke inrichting van Noord-Fryslân beoogt de provincie een 'samenhangende en toekomstbestendige indeling voor dit deel van de provincie'. Wij juichen toe dat de provincie nadrukkelijker de regie neemt over de toekomstige bestuurlijke indeling in Fryslân. Het huidige voorstel beperkt zich echter tot het kwadrant Noord-Fryslân. Wij onderstrepen het belang van een lange termijn visie voor de gehele provincie.
Het door de provincie gehanteerde nodale principe wordt door ons ondersteund: logische en functionele verbanden dienen de basis te zijn van nieuw te vormen gemeenten. Schaalvergroting via de oriëntatie van de inwoners.

De provincie schetst de volgende visie op Noord-Fryslân:

a. Een gemeente in het Noordwesten, bestaande uit Harlingen, Franekeradeel, Littenseradiel, Menameradiel, Het Bildt en het noordelijke deel (langs de lijn Zurich, Pingjum, Lollum) van Súdwest-Fryslân (circa 70.000 inwoners).
b. Leeuwarderadeel (circa 10.400 inwoners) wordt bij Leeuwarden (per 1.1.2014 circa 105.000 inwoners) gevoegd (circa 115.000 inwoners).

Gemeente Súdwest Fryslân*
Postbus 10.000
8600 HA Sneek
BNG rek.nr. 285149431
Kvk nr. 51791811

T 0515-489000
F 0515-489999
E info@gemeenteswf.nl
W www.gemeentesudwestfryslan.nl

Gemeenteloketten
Kerkstraat 1, Bolsward
Marktstraat 15, Sneek
Merk 1, Workum

*Op 26 mei 2011 heeft de gemeenteraad de definitieve gemeentenaam vastgesteld als: Súdwest-Fryslân (met koppelteken). De ingangsdatum van de gemeentenaam Súdwest-Fryslân is 1 juli 2012.

c. Een gemeente in het Noord-oosten, bestaande uit Ferwerderadiel, Dongeradeel, Dantumadiel en Kollumerland c.a. (circa 65.000 inwoners).
d. Achtkarspelen-Tytsjerksteradiel (circa 60.000 inwoners).

Een gemeente in het Noordwesten, bestaande uit Harlingen, Franekeradeel, Littenseradiel, Menameradiel, Het Bildt en het noordelijke deel (langs de lijn Zurich, Pingjum, Lollum) van Súdwest-Fryslân (circa 70.000 inwoners).
De visie c.q. het voorstel van de provincie impliceert dat een deel van de gemeente Súdwest-Fryslân overgaat naar een nieuw te vormen gemeente in noordwest Fryslân. Waarom gekozen is voor "de lijn Zurich, Pingjum, Lollum" wordt door de provincie niet gemotiveerd. Wel staat in het rapport "Meer burger, minder bestuur" een aantal aanknopingspunten:
- "...aan de noordkant zou de commissie voor andere grenzen hebben gekozen vanwege oriëntatie van dorpen als Zurich, Pingjum en Lollum op Harlingen en Franeker..."
- "...bij een herindeling zou vervolgens nog eens goed gekeken moeten worden naar een mogelijke grenscorrectie met de noordkant van Súdwest-Fryslân ter hoogte van de lijn Zurich, Pingjum, Lollum...".

<u>Positie Súdwest-Fryslân</u>
Wat betreft de positie van de gemeente Súdwest-Fryslân in dit geheel merken wij het volgende op.
Aan de vorming van Súdwest-Fryslân ligt een aantal principes ten grondslag. Bewust en met overtuiging is gekozen voor vorm en omvang. Niet alleen politiek-bestuurlijk maar ook Ut de Mienskip gedragen. De uitdagingen die zijn ontstaan bij de vorming van Súdwest-Fryslân zijn omgezet in heldere ambities, op onder meer het gebied van ons kernenbeleid en op het gebied van de kwaliteit van onze dienstverlening. Alle ambities zijn gericht op de toekomst, waarvoor Súdwest-Fryslân verantwoordelijkheid wil nemen. Dit betekent ook dat de gemeente in de uitwerking van haar ambities duurzaamheid als verbindend element ziet: streven naar een ideaal evenwicht tussen economische, sociale en ecologische belangen.

De gemeente Súdwest-Fryslân is ontstaan onder een grote mate van eensgezindheid onder inwoners, bedrijven, instellingen en bestuurders. Bewust is er voor gekozen, mede ook om snelle procesgang, om bij de herindeling geen grenscorrecties te overwegen. Dit betekent echter niet dat noodzakelijke/gewenste grenscorrecties onbespreekbaar zijn in de toekomst. Echter alleen indien daar voldoende objectieve argumenten voor zijn en de inwoners van dat gebied ook die voorkeur uitspreken. Wanneer dat laatste niet het geval is vinden wij het niet wenselijk onze inwoners met een gemeentewijziging te confronteren. De voorgestelde 'knip' in het noordwesten van de gemeente Súdwest-Fryslân veronderstelt dat betrokken dorpen georiënteerd zijn op Harlingen en Franeker. Daarover zijn wij met de dorpen Arum, Kimswerd, Pingjum, Lollum en Zurich in gesprek gegaan.

Grenscorrecties in de omgekeerde richting zijn voor ons ook bespreekbaar: daar waar inwoners ten noorden van onze gemeente in belangrijke mate georiënteerd zijn op kernen in Súdwest-Fryslân en te kennen geven bij een herindeling over te willen gaan naar onze gemeente Súdwest-Fryslân vinden wij dat daar gehoor aan moet worden gegeven. Wanneer gemeenten en provincie daarvoor openstaan zal dat het draagvlak voor de bestuurlijke herindeling van Fryslân zeker versterken. Een goed voorbeeld is de grenscorrectie in verband met de per 1 januari 2014 op te heffen gemeente Boarnsterhim. De dorpen Raerd, Dearsum, Poppenwier, Tersoal en Sibrandabuorren hebben een bewuste oriëntatie richting Súdwest-Fryslân.

De bijeenkomsten in Arum, Pingjum, Kimswerd, Zurich en Lollum: De Mienskip uitgesproken

In januari en februari hebben wij gesprekken gevoerd met De Mienskip: Arum, Pingjum, Kimswerd, Zurich en Lollum. Tijdens deze openbare bijeenkomsten is de visie van de provincie kort toegelicht en zijn onze inwoners gevraagd naar argumenten pro/contra. Onderstaand geven wij een samengevat beeld van de bijeenkomsten, geschetst via de volgende dimensies:

- Het maatschappelijk veld
- Het nodale principe
- Het kernenbeleid
- Het bestuurlijk landschap

Het maatschappelijk veld

Op sociaal-maatschappelijk vlak is er in de dorpen duidelijk sprake van cohesie, met elkaar en met Súdwest-Fryslân. We zien dat terug in het verenigingsleven en sportactiviteiten. Er is sprake van een sterke (sociale) verbondenheid binnen het gebied van de voormalige gemeente Wûnseradiel; verenigingen, cultuur en sport zijn veelal georganiseerd binnen deze (voormalige) grenzen. Niet onbelangrijk wordt ook de bestaande samenwerking op het gebied van het onderwijs gezien, men wil de bestaande verbanden behouden.

Het nodale principe

In algemene zin zijn de dorpen georiënteerd op Sneek en Bolsward. Niet alleen wordt gesproken over werkgerelateerde gerichtheid maar ook over het zorggebied (1e lijn zorg en ziekenhuis) dat een duidelijke verbondenheid en gerichtheid op Witmarsum en Sneek laat zien. Wat betreft de middenstand zijn de dorpen hoofdzakelijk aangewezen op Harlingen, Witmarsum, Bolsward en Sneek. Zowel in Kimswerd als in Zurich is expliciet genoemd dat de inwoners ondanks de economische gerichtheid op Harlingen, qua voorzieningen binnen het sociaal-maatschappelijk domein vooral georiënteerd zijn op en rondom Witmarsum, Bolsward en Sneek. Verder is in Lollum/Waaksens specifiek de wens geuit om geen gemeentegrens tussen beide dorpen te trekken gelet op de samenhang en verbondenheid tussen de beide dorpen.

Het kernenbeleid

De dorpen spreken van positieve ervaringen met het door de gemeente Súdwest-Fryslân ingevoerde kernenbeleid. De dorpsvisies zijn in ontwikkeling en de contacten met en via de dorpencoördinatoren lopen goed.

Het bestuurlijk landschap

Daar waar twee jaar geleden – in het kader van het proces tot herindeling in Súdwest-Fryslân bij enkele dorpen nog een voorkeur bleek te zijn voor een meer noordelijke gerichtheid, blijkt na de gerealiseerde herindeling de keuze bewust in zuidelijke richting te liggen. De dorpen ervaren en constateren een bestuurlijke kracht vanuit Súdwest-Fryslân, niet in de laatste plaats gebaseerd op de eerder genoemde argumenten binnen het kernenbeleid. Deze bestuurlijke ontwikkelingen die als goed gastheerschap worden ervaren worden verkozen boven onduidelijkheid en onzekerheid in noordelijke richting wanneer gesproken wordt over het bestuurlijke en financiële landschap.

Resumerend

De Mienskip heeft gesproken en een heldere lijn aangegeven: de verschillende nuances per dorp in acht genomen, spreken de dorpen de voorkeur uit voor Súdwest-Fryslân. In de bijlage treft u de details van de bijeenkomsten nader uitgewerkt aan.

Samengevat en concluderend: Súdwest-Fryslân uitgesproken

Algemeen
Súdwest-Fryslân staat om verschillende redenen zeer positief tegenover de voorgenomen herinrichting c.q. herindeling van de provincie Fryslân. De bestuurskracht zal door een beperkter aantal spelers en daarmee minder bestuurlijke drukte aanzienlijk worden vergroot. Minder partners en minder regelingen zullen bovendien leiden tot een efficiëntere intergemeentelijke samenwerking. Het nodale principe zoals door de Commissie van Wijzen benoemd wordt grotendeels gehanteerd en leidt tot relevante gebiedsagenda's. Als voorbeeld noemen we de Strategische Samenwerkingsagenda van Súdwest-Fryslân. Procesmatig gezien pleit Súdwest-Fryslân voor het vasthouden aan het 'van onder op' principe: vrijwillige herindelingen genereren positieve energie bij de start van een proces en in het vervolg.

Súdwest-Fryslân constateert dat er op basis van de voorliggende visie van de provincie wellicht minder dan tien gemeenten ontstaan en vindt dat een goede basis voor een krachtige samenwerking tussen provincie en gemeenten. Het betekent in de ogen van Súdwest-Fryslân dat er wellicht een veranderende positie voor de provincie ontstaat, maar zeker geen overbodige. Zo zal de totstandkoming van strategische samenwerkingsagenda's worden doorgezet. Zo kan ook de samenwerking van de 3 noordelijke provincies met dan zo'n 25 tot 30 gemeenten een sterke impuls krijgen door de samenwerking te baseren op deze gebiedsagenda's.

De lijn Zurich - Lollum
Súdwest-Fryslân vindt het opvallend dat bij een mogelijk te vormen gemeente in het noordwesten al een duidelijke (geografische) lijn is gekozen c.q. dat wel voor onze dorpen een duidelijke oriëntatiekeuze wordt bepaald, daar waar elders geen lijnen zijn aangegeven. Er wordt geen aandacht besteed aan de mogelijke oriëntatiekeuze van een aantal dorpen aan de zuidkant van de gemeente Littenseradiel bijvoorbeeld Boazum, Reahûs, Easterein en mogelijk Wommels met oriëntaties op Sneek en Bolsward. In dit verband missen we dan ook wel enige consistentie ten aanzien van het maken van oriëntatiegerichte keuzes. Daarmee onderstrepen we ook de stelling van de provincie dat het gehele proces nog van onderop vorm moet worden gegeven alvorens de provincie concreet naar dergelijke mogelijke grenscorrecties kijkt.

Wens Wûnseradiel
Bij de vorming van Súdwest-Fryslân is de voormalige gemeente Wûnseradiel als geheel beschouwd en lag er ook vanuit de toenmalige gemeente een nadrukkelijke wens om 'ongedeeld' over te gaan in de nieuw te vormen gemeente.

Coherent kernenbeleid
In Súdwest-Fryslân onderscheiden we bij de beleidsvorming een stedelijk rondom Sneek en Bolsward en vijf landelijke clusters. Ieder landelijk cluster is opgebouwd uit een aantal kleinere kernen met een of meer grotere kernen die onderling een duidelijke samenhang hebben. De vijf noordelijke dorpen (Zurich, Arum, Pingjum, Kimswerd en Lollum) zijn opgenomen in het cluster met o.a. Witmarsum. Er wordt gekozen voor een gebiedsgerichte toekomstagenda met betrekking tot de leefbaarheid en de voorzieningen. Concreet wordt er al een jaar door de ambtelijke coördinatoren gewerkt aan de in de dorpen levende wensen, projecten en visies.

Afsluitdijk
Tot slot wil Súdwest-Fryslân de Afsluitdijk niet onbenoemd laten. Wij achten de positie van de Afsluitdijk in de regio en de door diezelfde regio opgestelde 'Ambitie Agenda Afsluitdijk' van grote waarde en daarmee ook van belang in deze discussie. Wij zijn van mening dat wij met onze ontwikkelkracht de door ons onderschreven verantwoordelijkheden met betrekking tot de toekomst van de Afsluitdijk (met de

ondertekening van de Bestuursovereenkomst Toekomst Afsluitdijk) moeten blijven inzetten.

Concluderend
Súdwest-Fryslân onderschrijft de visie van de provincie met betrekking tot de lokaal-bestuurlijke inrichting van Noord-Fryslân. Voor toevoeging van de dorpen Arum, Pingjum, Kimswerd, Zurich en Lollum bij de nieuw te vormen gemeente in noordwest Fryslân is geen draagvlak, noch bij de inwoners van betreffende dorpen, noch bij Súdwest-Fryslân.

Met hoogachting,

het college van burgemeester en wethouders van Súdwest Fryslân,

locoburgemeester,	gemeentesecretaris,
drs. L.P. Stoel	drs. J. Krul

BAI 05557

PROVINSJE FRYSLÂN
Doc. nr.: 998848
Class. nr.:
Ingek.: - 2 APR 2012
Afdeling. SoBD
Beh. door: | Afd. Hoofd | AWB .. weken
voor kennisg. aangenomen/tel. afnemen

AAN:
Het college van Gedeputeerde Staten van
de provincie Fryslân
Postbus 20120

8900 HM Leeuwarden

uw kenmerk:	uw brief van:	ons kenmerk:	Damwâld,
-	-	Burg/ 12001655	30 MRT 2012

typ:	bijlagen:	burgerservicenummer:	behandeld door:
dk	1	-	college

onderwerp:
Reactie op visie lokaal bestuurlijke inrichting

Geacht college,

Op uw verzoek reageren wij op uw visie op de lokaal bestuurlijke inrichting van Noord Fryslân en meer specifiek Noord Oost Fryslân.
Nogmaals willen wij u erop wijzen dat de stellige mening van het college van burgemeester en wethouders van Dantumadiel, zoals die door u verwoord is op pagina 6, onjuist is.
Wij betreuren dit ten zeerste, temeer omdat hierdoor enige ophef in onze gemeenteraad is ontstaan. Het proces rondom het thema bestuurskracht waarin wij als college met de gemeenteraad zaten is hierdoor (tijdelijk) verstoord.
Voor de helderheid: de gemeente Dantumadiel zal zoals nu de stand van zaken is geen besluit nemen over herindeling met andere gemeenten en ook geen beroep doen op een verlengde raadsperiode.

In de bijlage vindt u de visie van het college en de laatste stand van zaken rond de besluitvorming in onze gemeenteraad.

Ons college heeft besloten om het initiatief van de gemeente Kollumerland te steunen ten aanzien van het onderzoek dat men wil uitvoeren over ambtelijke fusie.
Ten aanzien van bestuurlijke fusie zullen wij loyaal alle informatie verstrekken welke men nodig heeft om tot een goed rapport te komen.

Het college is van mening dat er op basis van de onderzoeken een raadpleging van de bevolking moet plaatsvinden.

Op basis van het onderzoek en de raadpleging zal er een vervolg debat plaatsvinden in onze raad over de toekomst van onze gemeente in samenhang met Noord Oost Fryslân.

Bezoekadres:
Hynsteblom 4, 9104 BR Damwâld
Postadres:
Postbus 22, 9104 ZG Damwâld
Website: www.dantumadiel.eu

Telefoon: 14-0511
Fax : 0511-42 31 39
Email : post@dantumadiel.eu
Bank : NV Bank Nederlandse Gemeenten
Den Haag, rek.no. 28.50.01.760

Openingstijden:
maandag - vrijdag: 09:00 - 12:00 uur
woensdag: 14:00 - 17:00 uur
Boargersaken extra geopend op:
dinsdagavond 19:00 - 20:30 uur

Wij hopen u hiermee voldoende te hebben geïnformeerd. Voor vragen en/of opmerkingen kunt u contact opnemen met het college van de gemeente op telefoonnummer 14-0511 of per e-mail: post@dantumadiel.eu.

Hoogachtend,

Burgemeester en wethouders van Dantumadiel,

de secretaris, de burgemeester,

B.T.T. Schat A. Aalberts

Bijlage: notitie bestuurskracht in Dantumadiel

Bestuurskracht in Dantumadiel

Inleiding

Bestuurskracht staat voor het vermogen dat de gemeente heeft om de door haar zelf en anderen (rijk, provincie) opgelegde taken en ambities, alleen of in samenwerking met anderen te realiseren en de maatschappelijke veerkracht te vergroten (effectieve coalities sluiten, het organiserend vermogen vergroten, en maatschappelijke initiatieven signaleren en faciliteren).
Bron: "Over bestuurskracht en maatschappelijke veerkracht, Pleidooi voor het organiseren van veerkracht in lokale gemeenschappen", Vereniging van Gemeentesecretarissen (VGS) & Vereniging voor Bestuurskunde (VB)

Bij de discussie over bestuurskracht heeft de raad het primaat. Het college is zich hier bewust van en heeft hier tot op de dag van vandaag naar gehandeld.

De raad heeft het college opdracht gegeven onderzoek uit te voeren naar de consequenties voor de bestuurskracht van Dantumadiel bij verschillende scenario's. Hiermee is, met de raad aan het stuur, een slagvaardige uitvoering aan het college gedelegeerd.
Daarom willen wij als college u graag meenemen in aantal actuele ontwikkelingen en uitdagingen, en de wijze waarop wij denken daarop goed te kunnen anticiperen.

Deze notitie moet in samenhang bekeken worden met de "Startnotitie financieel kader 2013".

In deze notitie zal aan de orde komen:
1. Historie (ontwikkelingen afgelopen jaren op het gebied van bestuurskracht)
2. Huidige Situatie (actuele ontwikkelingen)
3. Uitdagingen en vraagstukken
4. Realiteit scenario's
5. Conclusie

1. Historie

Bestuurskracht is de afgelopen jaren een onderwerp van permanente aandacht geweest. Daarbij heeft de raad enkele trajecten en processen doorlopen die in deze paragraaf aan de orde komen:

- *Trajectgroep Toekomst;*
- *Onderzoek toekomstvarianten door Van Naem & Partners;*
- *Het Zuiderlicht;*
- *Vervolg.*

- *Trajectgroep Toekomst*

In de raadsvergadering van 30 oktober 2007 heeft de Raad besloten zich te willen beraden op de toekomst van de gemeente. In deze raad is een "commissie toekomst" ingesteld. Deze commissie werd later omgedoopt tot trajectgroep, met als opdracht om met een onderzoeksvoorstel over de bestuurlijke toekomst van Dantumadiel te komen. In december 2007 heeft de raad de onderzoeksopdracht en onderzoeksvragen vastgesteld. In januari 2008 is aan omliggende gemeenten verzocht mee te werken aan een bijeenkomst om de mogelijkheid van samenwerking te bespreken.

Uiteindelijk besloten de gemeenten Dantumadiel en Dongeradeel om zich in samenwerking te oriënteren op de meest gewenste aanpak voor een onderzoek naar toekomstvarianten voor de beide gemeenten. In beide gemeenten is een stuurgroep geformeerd bestaande uit raadsleden en collegeleden met ondersteuning van griffier en gemeentesecretaris.

- *Onderzoek toekomstvarianten door Van Naem & Partners*

Voor beide gemeenten heeft het bureau Van Naem & Partners een onderzoek uitgevoerd. In september 2008 verscheen het rapport "onderzoek toekomstvarianten gemeente Dantumadeel". Op 1 oktober 2008 werd hierover een openbare discussieavond georganiseerd.

Ook heeft de raad het college verzocht te reageren op het toekomstrapport van Van Naem & Partners. Het college heeft hierop die zelfde maand nog gereageerd met een scenarioschets "Eén in de gemeente Dokkumerlân", gebaseerd op een fusie van de gemeenten Dantumadiel, Dongeradeel en Kollumerland c.a., in combinatie met voortzetting c.q. uitbreiding van de samenwerkingsrelatie met omliggende gemeenten.

In oktober 2008 is de Trajectgroep Toekomst opgeheven.
Vervolgens vond in december 2008 raadsbehandeling plaats.

Op 16 december 2008 heeft de raad besloten in te zetten op verbeterde samenwerking in de regio: (amendement SGP, PvdA en CDA, aangenomen met 9 voor en 8 tegen):

"

1. *Het college zet in op verbeterde samenwerking op onderdelen in de regio, waarbij de volgende uitgangspunten gehanteerd worden:*

   - *De andere gemeente(n) geeft (geven) aan constructief overleg over samenwerking aan te willen gaan.*
   - *Als uitzondering hierop alleen zelf stappen als college te ondernemen indien ze haalbaar lijken.*
   - *De meerwaarde van de samenwerking moet duidelijk aanwezig zijn.*
   - *De samenwerking mag niet vrijblijvend zijn en is smart geformuleerd.*

- *Zo breed mogelijk de partners kiezen (NOFA-partners, Tytsjerksteradiel en Ferwerderadiel).*
- *De raad beslist over de hoofdlijnen van de samenwerking en heeft de mogelijkheid daarop controle uit te oefenen.*
- *Binnen bovenstaande principes maximaal "de kansen pakken" die zich voordoen.*
- *De huidige gemeenschappelijke regeling NOFA voorlopig te handhaven.*
- *De huidige samenwerking binnen de WIZ groepen Dantumadiel en Dongeradeel voorlopig te handhaven.*

2. *Ieder kwartaal aan de raad te rapporteren over de voortgang over de vorderingen en de resultaten.*
   Toelichting: Duidelijk is dat verbeterde samenwerking noodzakelijk is om de regio voldoende op de kaart te zetten. Stagnatie van de huidige samenwerkingsvormen is niet acceptabel. Andere samenwerkingsvormen moeten niet op slot worden gezet. Het voorstel zorgt ervoor dat onze gemeente "in de pas" gaat lopen met eventuele partners en dat zodoende niet onnodig veel bestuurlijke en ambtelijke tijd wordt verspild."

- ***Het Zuiderlicht***

Eind 2010 vroeg het college aan de raad om, met het doel om kansrijke en concrete initiatieven te benutten, gezamenlijk een visie op bestuurskracht en bestuurlijke samenwerking te ontwikkelen. Ter ondersteuning van dit proces werd in 2011 "Het Zuiderlicht" ingeschakeld voor ondersteuning van het opinie- en besluitvormingsproces over samenwerking.

Hierbij dienden drie scenario's als uitgangspunt:
- Zelfstandig blijven (bestuurlijk en ambtelijk);
- Volledige ambtelijke fusie (met één of meerdere partners);
- Herindeling (met één of meerdere partners).

Bij elk scenario discussieerden raadsleden en fracties over organisatorische effecten (bijvoorbeeld kwaliteit uitvoering wettelijke taken, realiseren van autonome taken en ambities, kostenniveau, etc.) en politie bestuurlijke effecten (bijvoorbeeld regionale doelen realiseren, behoud versterking van cultuur & identiteit, bereikbaarheid burger - bestuur).

- ***Vervolg***

Als vervolg op deze discussie is een stuurgroep bestuurskracht in het leven geroepen, bestaande uit vertegenwoordigers van de raadsfracties.

Uit de raad is het verzoek gekomen tot het instellen van een portefeuillehouder Bestuurskracht. Hierop heeft het college geantwoord dat bestuurskracht al onderdeel is van het programma "Verbeteren en vernieuwen" en daarmee tot de portefeuille van burgemeester Aalberts behoort.

Op 19 september besluit het presidium een vervolg te geven aan de discussie over bestuurskracht.

Op 11 oktober 2011 wordt een extra opiniërende en besluitvormende raad gehouden over de uit te werken scenario's. Het scenario "Herindeling met meerdere partners (waaronder fusie en grenscorrecties vallen)" wordt verworpen met 5 stemmen voor en 12 tegen.

Unaniem wordt besloten tot nadere uitwerking van de scenario's "zelfstandig blijven bestuurlijk en ambtelijk" en "volledige ambtelijke fusie".

Hiertoe zouden eind oktober aan de hand van een voorstel van burgemeester en griffier de onderzoeksvragen in een uitwerkingsopdracht vastgesteld worden, dit vindt uiteindelijk plaats in een presidium/stuurgroep bestuurskracht vergadering van 1 november 2011.
De ambtelijke organisatie werd gevraagd een notitie op te stellen waarin volgens bovenstaande uitgangspunten nader onderzoek verricht werd naar zelfstandig blijven dan wel ambtelijke fusie. De ambtelijke organisatie heeft de notitie "scenario's bestuurskracht" opgesteld.
Behandeling van deze notitie (november 2011) leidde tot aanvullende financiële vragen. Bedoeling was dat deze vragen uitgewerkt zouden worden in een opdracht aan PWC .
Op 21 februari 2012 stond behandeling van een raadsvoorstel met een opdracht aan PWC gepland.
Op dit voorstel werd het volgende amendement van CDA, CU en PvdA ingediend, dat raadsbreed gesteund werd en op dit moment als uitgangspunt dient:

"

1. *geeft het college opdracht tot een onderzoek naar de consequenties voor de bestuurskracht van Dantumadiel bij:*
   a. *een ambtelijke fusie Dantumadiel/Dongeradeel/Kollumerland;*
   b. *een SCC met meerdere gemeenten;*
   c. *zelfstandig blijven met mogelijke verbeteringen;*

   met volledige financiële onderbouwing waarbij ook ervaringen van ambtelijke fusie en SSC gemeenten elders in Nederland worden meegenomen.

2. *Verzoekt het college om waar mogelijk aan te haken bij de omliggende gemeenten, op het moment dat er sprake is van een voorstel tot gezamenlijk onderzoek. Voor wat betreft Dantumadiel beperkt het onderzoek zich tot de opdracht die door de raad gegeven is onder punt 1.*

3. *verzoekt het college de Raad op hoofdlijnen op de hoogte te houden van de opstelling van de omliggende gemeenten met betrekking tot dit onderwerp.*

4. *Het bedrag van de onderzoekskosten (maximaal € 13.500 excl. Btw) middels een begrotingswijziging te dekken."*

De toelichting op het amendement wordt afgesloten met de zin: "De raad blijft aan het stuur staan, maar delegeert een slagvaardige uitvoering aan het college."

- ***Coalitieakkoorden***

Ook in de twee laatste coalitieakkoorden is aandacht aan bestuurskracht besteed. In het coalitieakkoord van april 2010 (CDA, PvdA, D'82) is geformuleerd dat de gemeente inzet op kansrijke initiatieven en dat met de raad een visie ontwikkeld wordt, die benut wordt om met de bevolking in gesprek te gaan en dat in 2012/2013 keuzes gemaakt worden voor samenwerking of herindeling. In het coalitieakkoord van november 2011 (CDA, PvdA en CU) is dit geactualiseerd en is het moment van keuze voor samenwerking/ herindeling vervroegd naar 2012.
In beide coalitieakkoorden is vermeld dat college en Raad intensief samen optrekken en bij ingrijpende besluiten het college breed draagvlak zoekt bij de Raad. Het college voert op dit onderwerp de regie in samenspraak met de Raad en communiceert alleen extern nadat de Raad is geïnformeerd. Verder informeert het college de Raad per kwartaal over de voortgang m.b.t. het onderwerp bestuurskracht.

Ook dit coalitieakkoord is voor het college uitgangspunt in het proces.

2. Huidige Situatie

In deze paragraaf wordt een schets van de huidige situatie van de organisatie gegeven; hoe staat de organisatie er financieel en organisatorisch voor, in welke samenwerkingsverbanden participeert onze gemeente en welke ontwikkelingen zijn daarin relevant. Bij de samenwerkingsverbanden kan onderscheid gemaakt worden in strategische en organisatorische samenwerking.
Naast feitelijke ontwikkelingen en trends is ook een proces van visie- en meningvorming gaande. De ondernemingsraad van de gemeentelijke organisatie heeft met een enquête de mening van de medewerkers geïnventariseerd. Ook buiten de gemeente vormen partijen zich een mening over de toekomst van de gemeente; zo heeft de provincie in twee stappen een visie ontwikkeld en hebben de gezamenlijke dorpsbelangen van Dantumadiel een enquête uitgevoerd en daar de gemeente van op de hoogte gesteld.

- ***Financieel***

Onze gemeente heeft een stabiel en solide financieel beleid en een gezonde schuldpositie.
Dit is onder andere af te leiden uit de opbouw van het eigen vermogen van onze gemeente in relatie tot omliggende gemeente:

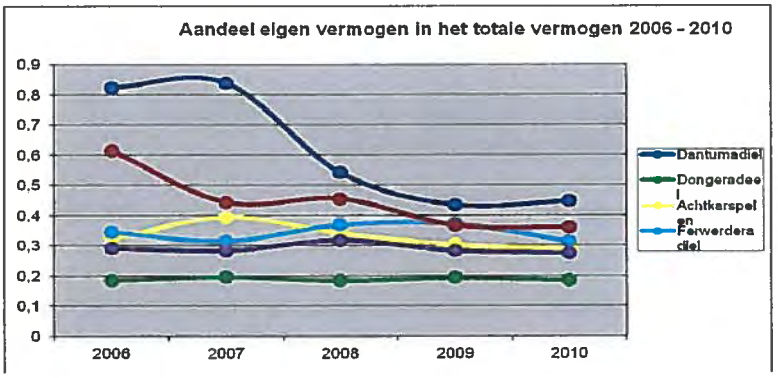

Figuur 1; aandeel eigen vermogen in het totale vermogen 2006-2010

Ook de schuldpositie geeft een beeld van de financiële situatie. Onze gemeente heeft, ondanks het enigszins oplopen van de schuldpositie, nog steeds een relatief gezonde financiële positie.

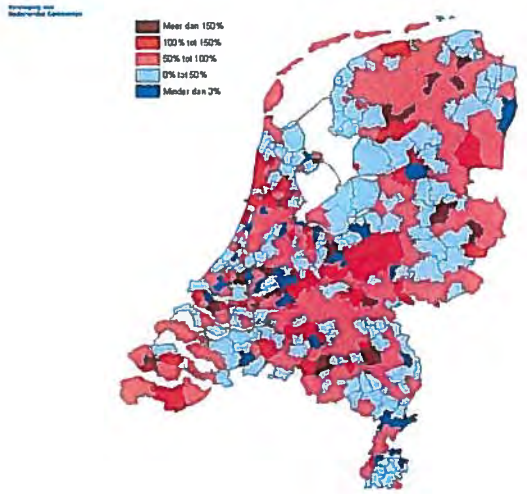

Figuur 2; Netto schuld: exploitatie 31 december 2009, uit VNG presentatie "Is de gemeenteschuld een zorg?" Door drs. J. (Jan) van der Lei in Zwolle op 6 oktober 2011.

Hiernaast heeft Dantumadiel een langdurige reeks (sinds 2005) van de dubbele verklaring: rechtmatigheid en doelmatigheid.

- ***Organisatorisch: INK-audit***

In 2009 heeft de gemeente, als onderzoeksopdracht van de raad, een zelfevaluatie opgesteld, gevolgd door een door het INK uitgevoerde audit. De gemeente scoorde dusdanig goed dat als tweede gemeente in Nederland een INK-verbetercertificaat werd ontvangen. Dit certificaat, uitgereikt op 17 november 2009, vermeld:

> *"De cultuur van de gemeente Dantumadiel kenmerkt zich door openheid en enthousiasme.*
>
> *Gemeente Dantumadiel is niet bang nieuwe wegen in te slaan. De organisatie heeft een onderzoekende houding, die zich uit in belangstelling voor innovatie en het actief naar binnen halen van informatie over belanghebbenden.*
>
> *De besturing van de organisatie zorgt voor transparantie en balans tussen beleid en uitvoering. De programmasturing geeft de samenwerking tussen bestuur en ambtelijke organisatie elan.*
>
> *Van begroting tot AORTA kunnen en worden alle stappen gevolgd. De effectiviteit van wat de gemeente doet is daarmee verzekerd.*
>
> *De gemeente Dantumadiel heeft een helder financieel inzicht in haar bedrijfsvoering en een goede financiële uitgangspositie."*

- ***Onder druk***

De afgelopen jaren is de druk op de organisatie, zowel financieel als organisatorisch, toegenomen. Financieel is dit waarneembaar aan de relatief oplopende schuldenlast. Binnen de organisatie zijn de afgelopen periode enkele vacatures niet opgevuld, waardoor de laatste lucht uit de organisatie geperst is, de kwaliteit onder druk staat en de kwetsbaarheid op bepaalde functies een risico gaat vormen.
Hiernaast speelt dat de wijziging van de arbeidsmarkt (pensioengolf van babyboomers) in relatie tot de gemeentelijke beloningsystematiek (gekoppeld aan schaalgrootte) een druk op onze gemeente (met een relatief beperkte omvang) legt om vacatures op het goede niveau ingevuld te krijgen.

Ter verhoging van de effectiviteit en efficiency, ter bestrijding van de kwetsbaarheid en vanuit het oogpunt van direct financieel voordeel is op diverse fronten in de afgelopen jaren de samenwerking gezocht. Voormalig algemeen directeur/gemeentesecretaris Ton Stierhout heeft aan de ontwikkelingen op dit gebied in 2011 een presentatie gewijd. Ook in de ambtelijke notitie "uitwerking scenario's bestuurskracht gemeente Dantumadiel" is hier aandacht aan besteed.

- ***Strategische samenwerking***

In Noordoost Fries verband werken de gemeenten Achtkarspelen, Dantumadiel, Dongeradeel, Kollumerland c.a. en Tytsjerksteradiel samen aan de Agenda Netwerk Noordoost. Ook de gemeente Ferwerderadiel zal zich hierbij aansluiten.

Strategische samenwerking heeft in de afgelopen periode zijn vruchten afgeworpen. Aanvankelijk is in Noordoost Fryslân de strategische samenwerking in NOFA-verband vormgegeven. De NOFA-gemeenten Achtkarspelen, Dantumadiel, Dongeradeel en

Kollumerland c.a. en oefenden vanuit Noordoost Fryslân krachtige invloed uit op het streekplan door een gezamenlijk opgestelde ***regiovisie***.
De NOFA-samenwerking werd verder vormgegeven in een gemeenschappelijke regeling en gezamenlijk met de provincie werd ***Route Noordoost***, set van afspraken tussen de NOFA-gemeenten en provincie Fryslân, opgesteld.
Met Route Noordoost als inspiratie kwam het project ***Vital Rural Area*** tot stand, het Europese project waar NOFA leadpartner van is. Met dit project worden initiatieven van op het gebied van innovatie en ondernemerschap, regiomarketing en optimalisering van dienstverlening geïnitieerd. De Noordoost Friese regiomarketingcampagne ***Dwaande*** is een rechtstreeks resultaat van het project Vital Rural Area.
Ook is in NOFA-verband de ***kenniswerkplaats*** opgestart, een methodiek om onderzoek en onderwijs duurzaam en gestructureerd aan de regio (ondernemers, omgeving en overheid) te verbinden. De verkenningsfase van de kenniswerkplaats is bijna afgerond en in drie cahiers wordt hier verslag van gedaan en liggen er voorstellen voor vervolg, waarin het ministerie van Economie, Landbouw en Innovatie en het groene onderwijs (AOC Friesland en Hogeschool Van Hall Larenstein) inmiddels hebben aangegeven graag de samenwerking met Noord Oost Fryslân aan te willen gaan en hierin ook te willen investeren.

De samenwerking op bedrijfsvoeringsgebied in NOFA-verband is niet van de grond gekomen, ondanks forse capacitaire en bestuurlijke inspanningen hiertoe.
Zo is een traject gevolgd om te komen tot een gemeenschappelijk Shared Service Centre voor repetitieve administratieve werkzaamheden, waarin financiële taken, taken op het gebied van personeelsadministratie en ICT ondergebracht zouden worden. Hiervoor bestond uiteindelijk onvoldoende draagvlak.
Ook latere initiatieven voor het opzetten van een gemeenschappelijke eenheid voor personeelstaken en een NOFA-ICT eenheid bleken uiteindelijk niet van de grond te kunnen komen.
Mede daardoor is sinds 2006 de NOFA samenwerking in betekenis afgenomen. Na afronding van Vital Rural Area zal de GR NOFA worden ontbonden en wordt de intergemeentelijke strategische samenwerking in andere verbanden voortgezet.

In de afgelopen jaren hebben de gemeenten Achtkarspelen en Tytsjerksteradiel een samenwerkingsrelatie op bedrijfsvoeringsgebied ontwikkeld. Daarnaast wilde Tytsjerksteradiel zich graag bij de Noord Oost Friese samenwerking aansluiten. Daar was te meer reden toe doordat als gevolg van een advies van de Rijksbouwmeester op de ontwikkeling van de centrale as een ***sociaal economisch masterplan*** (SEMP) voor Noordoost Fryslân ontwikkeld werd.
Uit het SEMP vloeide de ***Agenda Netwerk Noordoost*** (ANNO) voort, een projectgeoriënteerde netwerkorganisatie voor de vier NOFA-gemeenten, de gemeente Tytsjerksteradiel en de provincie Fryslân. In ANNO-verband verbinden de gemeenten en provincie zich tot meerjarige samenwerking in uitvoering van ambitie- en prioritaire projecten voor de regio.
Gemeente Ferwerderadiel heeft inmiddels aangegeven graag in de ANNO-samenwerking te willen participeren en het ANNO-samenwerkingsverband heeft te kennen gegeven onder welke voorwaarden intrede van Ferwerderadiel mogelijk is.

De Sociaal Economische Raad (SER) heeft de samenwerking van Noordoost Fryslân en de provincie geprezen en een goed voorbeeld voor regionale samenwerking genoemd.

Om in de toekomst in Europa aanspraak te maken op subsidies is meerjarig geprogrammeerde samenwerking in regionaal verband evident. Met de ANNO-samenwerking zijn de Noordoost Friese gemeenten hierop goed aan het anticiperen en lijkt regionale samenwerking naar de toekomst nuttig en noodzakelijk.

Echter het verleden heeft ook geleerd dat strategische samenwerking een heel ander doel is dan succesvolle samenwerking op bedrijfsvoeringsgebied en dat beide doelen niet altijd in elkaars verlengde liggen.

- ***Samenwerking op bedrijfsvoeringsgebied***

De samenwerking op het gebied van bedrijfsvoering is succesvol vormgegeven in bijvoorbeeld Wurk, Wolwêzen en WSW. In deze samenwerkingsverbanden is de gemeente Dongeradeel een betrouwbare (en daarom) / de belangrijkste samenwerkingspartner. Gelet op recente regionale ontwikkelingen is de verwachting dat de gemeente Kollumerland zich bij (een deel van) deze samenwerkingsbanden zal aansluiten. De resultaten die de nieuwe samenwerkingsverbanden behalen voldoen aan de verwachtingen.

Enkele van de belangrijkste onderwerpen waarop dit moment toekomstige samenwerking met gemeente Dongeradeel en Kollumerland wordt voorbereid zijn DYF, ICT. Over Toezicht en Handhaving zijn er met deze gemeenten oriënteerde gesprekken. Hiernaast vindt afstemming plaats over Financiën en Belastingen.
Naast Wurk en Wolwêzen zijn er nog diverse andere samenwerkingsverbanden.
Een overzicht van de formele samenwerkingsverbanden is te vinden in de paragraaf "verbonden partijen" van de gemeentebegroting.

Samenwerking op genoemde gebieden is noodzakelijk omdat kwetsbaarheid, vereiste specialistische kennis, efficiency en of/ onderhandelingen met ook steeds verder opschalende partners een grotere schaal vereisen dan de huidige gemeentelijke schaal.

Wel zijn bij de huidige samenwerkingsverbanden, dan wel de voorbereidingen voor nieuwe samenwerkingsverbanden enkele permanente aandachtspunten:
- De onderlinge kostenverrekening;
- Het verlies van gemeentelijke autonomie met betrekking tot betreffende organisatieonderdelen
- De verschillende beleidsaccenten die door de verschillende gemeenten soms leggen in combinatie met de druk op efficiency
- Het afbreukrisico bij beëindigen van een samenwerkingsverband, dan wel het niet slagen van de voorbereidingen om tot een succesvol samenwerkingsverband te komen, (gebaseerd op legio ervaringen).

Een ander onderwerp dat speelt is de verrekening van de niet compensabele BTW. De belastingdienst heeft aangegeven dat de verrekening door de DanDon GR'n voor niet-compensabele taken mogelijk met terugwerkende kracht belast zullen worden met BTW. Momenteel vindt overleg met de belastingdienst plaats en in het uiterste geval zal omvorming van de GR'n tot zogenaamde openbare lichamen nodig zijn om de BTW heffing te voorkomen.

- ***Wijziging samenwerkingsrelatie / verzoek gemeente Kollumerland c.a.***

In de maanden is duidelijk geworden dat de samenwerkingsrelatie van de gemeenten Kollumerland en Achtkarspelen een ander minder intensief karakter heeft gekregen. Ook is duidelijk geworden dat de houding van de gemeente Kollumerland c.a. richting Dongeradeel en Dantumadiel nadrukkelijk gewijzigd is en dat deze gemeente ook wil onderzoeken of en hoe de samenwerking geïntensiveerd kan worden. Daarvoor heeft de gemeente Kollumerland c.a. het volgende verzoek voor een gezamenlijke toekomstverkenning aan de colleges van Dongeradeel en Dantumadiel verzonden:

"Op 19 januari jl. heeft de raad van onze gemeente besloten tot het doen uitvoeren van een verkenning naar toekomstkoers van de gemeente Kollumerland c.a. In dat kader zal een drietal scenario's worden onderzocht. Deze scenario's zijn:
1. *Zelfstandig blijven als regiegemeente*
2. *Intensieve samenwerking tussen de gemeenten Dantumadiel, Dongeradeel en Kollumerland c.a.*
3. *Fusie van de gemeenten Dantumadiel, Dongeradeel en Kollumerland c.a.*

Voor nadere informatie omtrent het besluit van de gemeenteraad verwijzen wij u kortheidshalve naar bijgaand raadsvoorstel en –besluit.

De verkenningen zullen in opdracht van de gemeenteraad door ons college worden uitgevoerd, waarbij de voortgang en eventuele ontwikkelingen daarin regelmatig zullen worden teruggekoppeld aan het Presidium, dat in dit traject als klankbordgroep vanuit de gemeenteraad functioneert.

De verkenning van de twee laatstgenoemde scenario's verdient aanzienlijk aan waarde indien wij deze als drie gemeenten gezamenlijk vorm kunnen geven. Mede namens onze gemeenteraad leggen wij u hierbij het verzoek voor uw medewerking te willen verlenen aan een gezamenlijke uitvoering van de scenario's 2 en 3.

Uw reactie zien wij met grote belangstelling tegemoet."

De verwachting is dat Dongeradeel positief op dit verzoek zal reageren.
Ons college heeft besloten om het initiatief van de gemeente Kollumerland c.a. te steunen ten aanzien van het onderzoek dat men wil uitvoeren over ambtelijke fusie.
Ten aanzien van bestuurlijke fusie zullen wij loyaal alle informatie verstrekken welke men nodig heeft om tot een goed rapport te komen.

- ***Meningsvorming: Ondernemingsraad (OR)***

De OR van de gemeente heeft in december 2011 een brief aan de gemeenteraad gestuurd, naar aanleiding van de discussie die de raad over bestuurskracht heeft verzonden.
De OR is bij diverse samenvoegingen van organisatieonderdelen betrokken geweest, heeft de gevolgen voor medewerkers gezien en geeft aan graag betrokken te worden bij de besluitvorming over bestuurskracht. De OR heeft een poll op het intranet onder medewerkers gehouden waarbij zij een stem konden uitbrengen op één van de vier scenario's. De respons was 57%.

De uitslag was volgt:
- gehele fusie (op initiatief van desbetreffende gemeenten) : 47%
- herindeling (opgelegd door de provincie) : 11%
- zelfstandig blijven : 32%
- ambtelijke fusie : 9%

De OR heeft de raad gevraagd de uitslag mee te nemen bij de besluitvorming over dit onderwerp.

- ***Meningsvorming: Dorpsbelangen***

De gezamenlijke dorpsbelangen Dantumadiel hebben naar aanleiding van de provinciale discussie over herindeling een fusiecommissie in het leven geroepen die een enquête onder inwoners over samenwerking en herindeling heeft gehouden.

De uitkomst hiervan is dat een groot deel van de inwoners niet de voordelen van herindeling ziet maar voorstander van samenwerking is. Voor samenwerking worden Dongeradeel en Kollumerland als de meest logische partners gezien.
Hiernaast adviseert de fusiecommissie de raad om inwoners goed bij een herindelingdiscussie te betrekken, hen te informeren en met hen te communiceren.
Verder vraagt de fusiecommissie het plattelandskarakter van onze gemeente niet te veronachtzamen, te voorkomen dat enkel nog ontwikkelingen in grotere kernen

plaatsvinden en de zelfstandige positie van de onafhankelijke dorpsbelangen verenigingen te respecteren.

- ***Visievorming: Provincie***

In het rapport "Meer burger, minder bestuur, Advies over de toekomstige lokaal-bestuurlijke inrichting van de Provincie Friesland." Van de commissie van Wijzen (Prof. Em. Dr. L. Koopmans, Mr. M.J.H. Marijnen, D.W. de Cloe) van 15 maart 2011 heeft de provincie een eerste visie neergelegd voor de toekomstige lokaal-bestuurlijke inrichting van de provincie Fryslân. De commissie constateert dat aan schaalvergroting niet valt te ontkomen en voor een nieuwe ordening gaat zij uit van het nodale principe; de toekomstige grenzen van een gemeente zoveel mogelijk overeen laten komen met de grenzen van een verzorgingsgebied.

De visie m.b.t. onze gemeente is de volgende:

> *"Noordoost- Friesland: Dantumadeel, Ferwerderadiel, Dongeradeel, Kollumerland. De commissie heeft kennis genomen van de goede samenwerking in Noordoost-Friesland in het kader van het Sociaal-Economisch Masterplan, waarbij ook grensoverschrijdend wordt overlegd. Zij is echter van mening dat er in de toekomst meer slagvaardigheid en bestuurskracht nodig is dan samenwerking kan bieden en komt daarom tot de conclusie dat de huidige vier gemeenten (Dantumadeel, Ferwerderadiel, Dongeradeel en Kollumerland) moeten worden samengevoegd tot één sterke plattelandsgemeente. Opschaling van dit gebied zal – vooral gelet op demografische ontwikkelingen - bijdragen aan de leefbaarheid in dit gebied.*

Als vervolg daarop heeft de provincie deze visie verder uitgewerkt voor de gemeenten in het noorden van de provincie ("Visie op de lokaal-bestuurlijke inrichting van Noord-Fryslân), na gesprekken van gedeputeerde Schokker-Strampel.
Ook in deze uitwerking wordt uitgegaan vanéén gemeente in het Noord-oosten, bestaande uit Ferwerderadiel, Dongeradeel, Dantumadiel en Kollumerland c.a. (circa 65.000 inwoners).

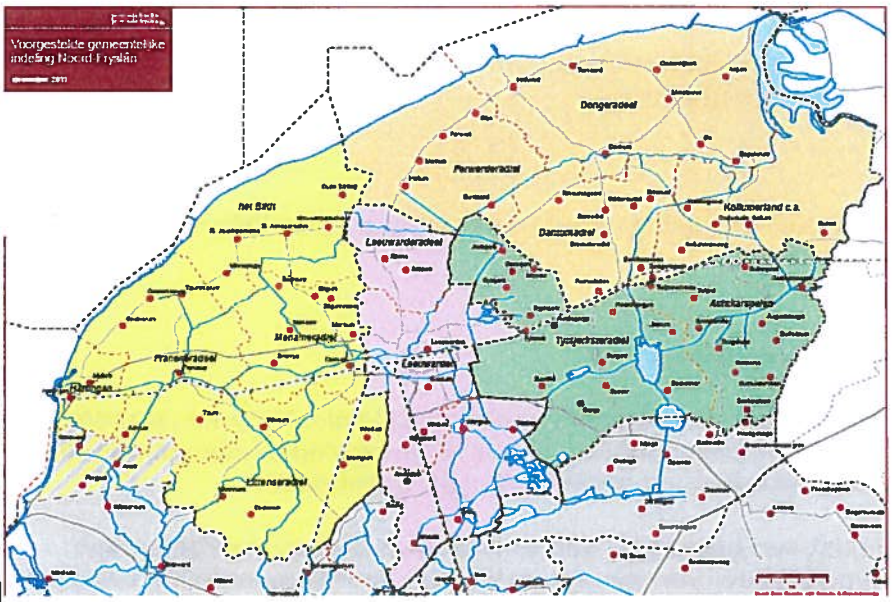

Figuur 3. Voorgestelde gemeentelijke indeling Noord Fryslân, provincie Fryslân

Overigens zijn voor deze visie interviews met colleges van de betreffende gemeenten gehouden, ook met ons college, waarvan een weergave is gegeven in het rapport. Wij als

college zijn bijzonder ongelukkig met die weergave omdat de indruk gewekt wordt dat ons college van B&W daarover al een standpunt ingenomen zou hebben, terwijl in het gesprek duidelijk geschetst is hoe de discussie verloopt en dat de raad uiteindelijke keuzes zal maken. Op deze wijze is ook naar de provincie gereageerd.

3. Uitdagingen en vraagstukken

De gemeente staat de komende periode voor grote uitdagingen. In dit hoofdstuk geven wij u per programma hiervan een indicatie. In de programma's 2013 – 2016 vindt u een meer volledige uitwerking en in het financieel kader een eerste indicatie van de financiële consequenties.

- ***Programma 1. Verbeteren en Vernieuwen***

  - Bestuurskracht en burgerparticipatie

  In deze notitie is veel aandacht voor bestuurskracht door het vergroten van effectiviteit en efficiency door samenwerking. Juist vanuit het oogpunt om de maatschappelijke veerkracht te versterken is het van belang vergroten effectieve coalities te sluiten, het organiserend vermogen te vergroten en maatschappelijke initiatieven te signaleren en te faciliteren)burgerparticipatie belangrijk. Ook vanuit de rijksoverheid is het beleid om burgers meer zelf initiatief te laten ontplooien en minder op de overheid te laten leunen.
  Daarom is in dit programma burgerparticipatie een belangrijke component. Recent is een voorbereidingsnotitie in de trajectgroep Lokaal Duaal besproken, waarin afgesproken dat deze conform voorstel verder uitgewerkt zal worden.

- ***Programma 2. Leven lang leren***

  - Transitie jeugdzorg

  De komende jaren zal de transitie van de brede jeugdzorg naar gemeenten plaatsvinden. Gemeenten worden verantwoordelijk voor alle jeugdzorg die nu onder het rijk, de provincie, de gemeente, de AWBZ en de Zorgverzekeringswet (ZvW) vallen. Het *recht* op zorg verdwijnt en maakt plaats voor een algemene zorgplicht van gemeenten om jeugdigen en hun opvoeders opvoed- en opgroeiondersteuning te bieden. De gemeente is naar verwachting beter in staat een samenhangend aanbod van toegankelijke hulp en ondersteuning te organiseren en gespecialiseerde vormen van zorg efficiënter in te zetten.

  De ondersteuningsbehoefte en de mate van zelfredzaamheid worden leidend voor de inzet van hulp. Die moet beschikbaar zijn in de directe omgeving van jeugdigen en gezinnen en gericht zijn op het versterken van de mogelijkheden om problemen eerst zelf aan te pakken. Streven is dat zij – waar dat verantwoord kan – in hun eigen omgeving blijven functioneren. Dit sluit aan bij de filosofie van de Wet Maatschappelijke Ondersteuning (WMO). De Centra voor Jeugd en Gezin zullen een belangrijke rol spelen bij de overheveling van alle jeugdzorg naar de gemeenten. Het Rijk blijft zorg dragen voor de kwaliteitshandhaving.

  - Passend onderwijs

  Doel van Passend Onderwijs is zo goed mogelijk onderwijs bieden aan ieder kind en minder leerlingen naar het duurdere speciale onderwijs. Kernvraag hierbij is hoe de kracht van mensen weer voorop komt te staan. Dat komt overeen met de vraagstukken in de sectoren van zorg (transitie jeugdzorg, AWBZ) en sociale zekerheid (WWV, Wajong en WSW), die ook grotendeels op dezelfde mensen betrekking hebben.
  Om samenwerkingsverbanden en gemeenten in staat te stellen tot goede afspraken te komen ten aanzien van de zorg voor leerlingen, is er een zorgvuldiger afbakening van verantwoordelijkheden nodig, waarbij gemeentebestuurders en schoolbesturen volstrekte helderheid hebben over welke vorm van zorg door wie geleverd moet worden.

- Andere uitdagingen waarvoor regionale afstemming vereist zijn binnen dit programma:
  - Startkwalificatie (samenhangend met de wet Werken naar Vermogen);
  - Centrum voor jeugd en gezin (kernwoorden: eigen kracht, participatie, kwaliteit en maatwerk);
  - regionale bibliotheek (regiovisie voor een toekomstbestendige bibliotheekvoorziening);
  - cultureel erfgoed (herbestemming van leegstaande monumentale panden ter versterken van de recreatieve infrastructuur en ter voorkoming van verval);
  - aansluiting onderwijs arbeidsmarkt (samen met brancheorganisaties zoeken naar mogelijkheden om meer leerlingen te interesseren voor beroepsonderwijs).

- ***Programma 3. Met elkaar voor elkaar***

  - Invoering van de Wet Werken naar Vermogen

Deze wet wordt een brede voorziening met zoveel mogelijk gelijke rechten, plichten én arbeidsmarktkansen voor mensen met arbeidsvermogen die nu nog gebruikmaken van de verschillende regimes van de WSW, WWB, Wajong en WIJ. De voorbereidingen worden opgestart met Dongeradeel, Kollumerland ca en Schiermonnikoog.
Dantumadiel werkt toe naar een leer – werk organisatie, vanuit onderdelen van de productgroep Wolwêzen en het SW bedrijf, om zoveel mogelijk cliënten naar de arbeidsmarkt toe te leiden. Hierbij staat de werkgeversbenadering centraal.

  - De overheveling van begeleiding

De gemeente is gestart met het project Transitie van Begeleiding, voor mensen buiten een instelling. De overheveling van deze taak van Rijk naar gemeenten gaat gepaard met een 5% budgetkorting. Hierbinnen wordt samengewerkt met de gemeenten Ameland, Dongeradeel, Kollumerland ca en Schiermonnikoog.

  - Nadrukkelijkere rol bij schuldhulpverlening

De invoering van de Wet gemeentelijke schuldhulpverlening, de toename van het aantal hulpvragen, en de beperkte financiële middelen, vragen om herziening van het gemeentelijke beleid op het gebied van schuldhulpbeleid. Dantumadiel werkt samen met Dongeradeel aan een nieuwe werkwijze waarin meer de nadruk op preventie komt te liggen en minder op curatie.

  - Overige ambities binnen dit programma:
    - Dorpshuizen in Damwâld en Feanwâlden;
    - Bekostiging sportaccommodaties;
    - Contact met jongeren.

- ***Programma 4. Veiligheid voorop***

  - Integrale Veiligheids Zorg

De komende periode is preventie en burgerparticipatie binnen de veiligheidszorg evident. Daarvoor is samenwerking noodzakelijk. Speerpunten binnen IVZ zijn:
  - Jeugd en Veiligheid;
  - Doorontwikkeling van het Sociaal Team in relatie met het CJG en het veiligheidshuis;
  - Aanpak van geweldscriminaliteit (Geweld Is Niet Oké!);
  - Update van de integrale veiligheidsnota.

- Politie

De komende periode zal invulling worden gegeven aan de veranderingen als gevolg van de nationale politie: lokale wensen en door de gemeente te bereiken doelen verwerken in het IVP, dat de basis is voor de lokale sturing van de politie en dat door de gemeenteraad vastgesteld wordt.

- Regionalisering van de brandweer

De brandweerzorg is met ingang van 2014 geregionaliseerd Hiervoor is besloten is dat een verruiming van normen in Fryslân passend is bij én een investering in minimalisering van risico's én het kunnen rekenen. In 2012 en 2013 vindt verdere uitwerking en implementatie plaats.

- Oranje kolom (rampenbestrijding en crisisbeheersing)

Binnen de oranjekolom wordt steeds meer samengewerkt met omliggende gemeenten.

- ***Programma 5. Ondernemen in Dantumadiel***

- Regionale samenwerking

De gemeente Dantumadiel werkt samen met andere gemeenten in Noordoost Friesland, de provincie en stakeholders uit de regio aan de "Agenda Netwerk Noordoost "(ANNO), het uitvoeringsprogramma van het in gezamenlijkheid ontwikkelde en opgestelde Sociaal Economische Masterplan 'Netwerk Noordoost'.

- Bevorderen bedrijvigheid

De gemeente bevordert de bedrijvigheid en het MKB met een aantrekkelijk vestigingsklimaat, waarbij de kwaliteit van bedrijventerreinen en een goede ontsluiting (centrale as en transferium Feanwâlden) essentieel zijn.

- Toerisme en recreatie

Regionaal wordt ingezet op innovatie, samenhang en kwaliteit en versterken van de toeristisch recreatieve infrastructuur.

- ***Programma 6. Ruimte om te leven***

- Gebiedsontwikkeling / Centrale As

De gemeenet zal de komende jaren forse inspanningen verrichten ten behoeve van de voorbereiding en aanleg van de centrale as en de daarmee gepaard gaande gebiedsontwikkeling.

- Woonakkoord

De Woonvisie (aanvankelijk gezamenlijk met Dongeradeel en Kollumerland opgezet) is doorvertaald in het Woonprogramma dat in 2012 vastgesteld wordt en waar vervolgens uitvoering aan zal worden gegeven. Momenteel vindt de onderhandeling plaats met betrekking tot het Woonakkoord en gekeken wordt met Thús Wonen prestatieafspraken kunnen worden gemaakt.

- "Routekaart naar vitale dorpen" en uitvoeren van projecten

Met de "Routekaart naar vitale dorpen" zijn alle projecten per dorp in beeld gebracht en geprioriteerd. De uitvoering is afhankelijk van financiële middelen van de gemeente en de medewerking van strategische partners. De Routekaart is een middel om intern en extern in gesprek te blijven en om de onderlinge afspraken vast te leggen.

- Openbaar vervoer (in ANNO verband)

De opwaardering van het station Feanwâlden tot transferium valt binnen het ANNO-thema 'Visieontwikkeling gebruik spoorweg'. Hierbij wordt ingezet op verbetering van de verbinding Feanwâlden Groningen en Feanwâlden Leeuwarden. Het onderliggende Openbaar vervoer netwerk wordt behandeld binnen het thema 'Nieuwe OV arrangementen Noordoost'.

- Overige onderwerpen

Overige onderwerpen, waarvoor veel afstemming met gemeente Dongeradeel plaatsvindt, zijn het groenstructuurplan, het landschapbeleidsplan, het beheer openbare ruimte, verkeersveiligheid en het verkeersstructuurplan

- ***Programma 7. Duurzame gemeente***

- Afval, water en duurzaamheid

Op het gebied van afval wordt intensief samengewerkt, maar ook over onderwerpen als water en duurzaamheid vindt afstemming plaats en dit zal in de komende jaren geïntensiveerd worden.

4. Realiteit scenario's

In deze paragraaf wordt de opdracht van de raad geconfronteerd met de ontwikkelingen en uitdagingen zoals in deze notitie beschreven.

In de discussie over bestuurskracht heeft de raad aangegeven graag de financiële consequenties van twee scenario's verder uitgewerkt te zien:

1. Zelfstandig blijven, ambtelijk en bestuurlijk
2. Ambtelijke fusie

Bij raadsbehandeling van het voorstel over het verdere proces met betrekking tot het aanvullende (financiële) onderzoek naar bestuurskracht en met de aanname van het ingediende amendement, is uitvoering van het onderzoek aan het college gedelegeerd en is het college verzocht aan te haken bij omliggende gemeenten in een gezamenlijk onderzoek.

Graag willen wij schetsen op welke wijze wij als college daar invulling aan denken te kunnen geven.

Zoals eerder in deze notitie geschetst, worden met strategische samenwerking vaak andere doelen beoogd dan samenwerking op bedrijfsvoeringsgebied. Deze doelen liggen niet altijd in elkaars verlengde.
Zeker gelet op de intensivering van de samenwerking tussen Achtkarspelen en Tytsjerksteradiel ligt een samenwerking op bedrijfsvoeringsgebied met deze gemeenten naar onze mening niet voor de hand.
Als college willen wij dan ook voorstellen de variant met gemeenten Achtkarspelen en Tytsjerksteradiel te laten vervallen, tenzij hiertoe nog een verzoek van (één van) deze gemeenten richting onze gemeente komt.
Wel willen wij nadrukkelijk aangeven te willen blijven investeren in de strategische regionale samenwerking zoals die in ANNO is vormgegeven.

Daarnaast komt vanuit de gemeenten Kollumerland c.a. en Dongeradeel het verzoek om verdergaande samenwerking en fusie gedrieën te onderzoeken.
Als college zijn wij blij met het verzoek van de raad aan te haken bij de omliggende gemeenten, op het moment dat er sprake is van een voorstel tot gezamenlijk onderzoek. Hierdoor kunnen wij inspringen op het verzoek van de gemeente Kollumerland c.a. om samen met hen en gemeente Dongeradeel een onderzoek uit te voeren en daardoor kansen benutten, kosten delen en een coöperatieve houding tonen richting de meest logische samenwerkingspartners van onze gemeente.

Ons college heeft besloten om het initiatief van de gemeente Kollumerland c.a. te steunen ten aanzien van het onderzoek dat men wil uitvoeren over ambtelijke fusie.
Ten aanzien van bestuurlijke fusie zullen wij loyaal alle informatie verstrekken welke men nodig heeft om tot een goed rapport te komen.
Juist door in het onderzoek de zaken die pleiten voor zelfstandig blijven (goede financiële positie, organisatie in conditie, gemeente gewaardeerd als plattelandsgemeente door dorpsbelangen) op waarde te verdisconteren kan een gewogen beeld verkregen worden van de diverse toekomstscenario's voor de gemeenten, waarbij het aan de raad blijft te komen tot een keuze uit scenario's.

In het amendement op het raadsvoorstel met betrekking tot onderzoek naar de consequenties voor de bestuurskracht van Dantumadiel is een Shared Service Centre als één van de te onderzoeken opties genoemd. In de voorbereidingen voor het gezamenlijke onderzoek willen wij met Kollumerland c.a. en Dongeradeel en Achtkarspelen en Tytsjerksteradiel afstemmen of voor hen de optie Shared Service Centre een interessant samenwerkingsscenario is en afhankelijk van de uitkomst van de afstemming zullen wij deze variant in het onderzoek meenemen dan wel uitsluiten.

De bevolking zal in de discussie over bestuurskracht betrokken worden, voordat tot definitieve besluitvorming in de raad plaatsvindt. Dit is conform de afspraak in het collegeprogramma en conform het verzoek van de gezamenlijke dorpsbelangen.

5. Conclusie

In deze paragraaf zijn kort de conclusies beschreven.

In de afgelopen periode is veel aandacht aan bestuurskracht besteed, zowel door raad, organisatie, provincie en dorpsbelangen.

De gemeente staat er financieel en organisatorisch goed voor. Wel staat de gemeente onder druk om het huidige kwaliteitsniveau te kunnen waarborgen.

In Noordoost Fryslân is met het SEMP en ANNO een sterk strategisch samenwerkingsverband.
Op het gebied van bedrijfsvoering participeert de gemeente in diverse samenwerkingsverbanden waarbij de gemeente Dongeradeel een betrouwbare (en daarom) de belangrijkste samenwerkingspartner is. Gelet op recente regionale ontwikkelingen ligt het in de lijn der verwachting dat de gemeente Kollumerland c.a. zich bij (een deel van) deze samenwerkingsverbanden zal aansluiten.
Om diverse redenen (efficiency, bestrijding van risico's op het gebied van kwetsbaarheid en verrekening BTW, positie van onze gemeente op de arbeidsmarkt, etc.) is meer gestructureerde samenwerking in zwaardere juridische vormen wenselijk dan wel vereist.

Daarbij komt dat de gemeente zich voor een groot aantal uitdagingen ziet geplaatst door verschuiving vanuit taken vanuit het rijk gepaard gaande met budgetkortingen (transities op sociaal gebied), dan wel uitdagingen voor de regio (SEMP/ANNO), dan wel in eigen gemeente (centrumplannen).

Als college geven wij dan ook graag invulling aan de opdracht van de raad om onderzoek uit te voeren naar de consequenties van de bestuurskracht bij verschillende scenario's. Door de geboden mogelijkheid aan te haken bij omliggende gemeenten op het moment dat er sprake is van een voorstel tot gezamenlijk onderzoek, kunnen wij inspringen op kansen, kosten delen en een coöperatieve houding tonen richting de meest logische samenwerkingspartners van onze gemeente.

Met de raad aan het stuur is aan ons als college een slagvaardige uitvoering gedelegeerd.

Om daar invulling aan te geven stelt het college zich voor om:

1. In geplande onderzoeken naar ambtelijke fusie de variant met Achtkarspelen en Tytsjerksteradiel niet mee te nemen, tenzij hiertoe nog een verzoek van (één van) deze gemeenten richting onze gemeente komt;

2. Positief te reageren op het verzoek van de gemeente Kollumerland c.a. om gezamenlijk met gemeente Dongeradeel en Kollumerland c.a. een toekomstverkenning uit te voeren ten aanzien van het onderzoek dat men wil uitvoeren naar een ambtelijke fusie;

3. In de voorbereidingen voor dit gezamenlijke onderzoek met Kollumerland c.a. en Dongeradeel en Achtkarspelen en Tytsjerksteradiel (per brief aan de colleges met een afschrift naar de raden) af te stemmen of voor hen de optie Shared Service Centre een interessant samenwerkingsscenario is en afhankelijk van de uitkomst van de afstemming deze variant in het onderzoek mee te nemen dan wel uit te sluiten;

4. Ten aanzien van het onderdeel bestuurlijke fusie loyaal alle informatie te verstrekken welke men nodig heeft om tot een goed rapport te komen;

5. Af te zien van onderzoek door PWC dat met het gezamenlijke onderzoek overbodig is en PWC hiervan op de hoogte te stellen;

6. De beschikbaar gestelde middelen - voor het gedeelte dat nodig is - te besteden als Dantumadielse bijdrage aan het gezamenlijke onderzoek;

7. Met de onderzoeksresultaten zorg te dragen voor een goede terugkoppeling aan de raad en aan de bevolking;

8. Op basis van de onderzoeksresultaten vervolgstappen te formuleren ter beeld-opinievorming in de raad en om, na afstemming met de raad over het hiervoor te doorlopen proces, de dialoog met de bevolking aan te gaan ter voorbereiding op definitieve besluitvorming door de raad.

Bronvermelding

- "Over bestuurskracht *en* maatschappelijke veerkracht, pleidooi voor het organiseren van veerkracht in lokale gemeenschappen"; Vereniging van Gemeentesecretarissen & Vereniging voor Bestuurskunde, mei 2007;

- "Onderzoek toekomstvarianten gemeente Dantumadiel"; Van Naem & Partners, 11 september 2008;

- "Eén in de gemeente Dokkumerlân"; College van B&W Gemeente Dantumadiel, 17 oktober 2008;

- "Auditrapport Gemeente Dantumadiel", INK, 9 november 2009;

- "Coalitieakkoord Dantumadiel 2010 – 2014", A.L. Meekma, R. Postma, R. Teunissen, 19 april 2010;

- "Meer burger, minder bestuur, advies over de toekomstige lokaal-bestuurlijke inrichting van de Provincie Fryslân"; De Commissie van Wijzen: Prof. Em. Dr. L. Koopmans, Mr. M.J.H. Marijnen, D.W. de Cloe, 15 maart 2011;

- "Naar een bestuurskrachtige gemeente, bestuurskracht is meer dan presteren en problemen oplossen"; Presentatie Ton Stierhout, juni 2011;

- Presentatie "Is de gemeenteschuld een zorg?"; drs. J. (Jan) van der Lei, 6 oktober 2011;

- "Uitwerking scenario's bestuurskracht gemeente Dantumadiel"; ambtelijke notitie, november 2011.

- "Paragraaf verbonden partijen", begroting gemeente Dantumadiel, 1 november 2011;

- "Selsredsum, saaklik en sosjaal, coalitieakkoord Dantumadiel 2011 – 2014", A.L. Meekma, R. Teunissen, G. Wiersma, 8 november 2011;

- "Gemeentelijke herindeling in Noordoost Fryslân?, Dantumadielers verkennen mogelijke samenwerkingsverbanden"- Gemeenschappelijke dorpsbelangen Dantumadiel, november 2011;

- "Visie op de lokaal-bestuurlijke inrichting van Noord Fryslân"; provincie Fryslân, november 2011

- "Advies bestuurskracht"; de ondernemingsraad van Dantumadiel, 12 december 2011.

GEMEENTE

LEEUWARDERADEEL

Ljipstrjitte 1 9051 AR Stiens
Postbus 24 9050 AA Stiens
Tillefoan: 058 - 2576666
Faks: 058 - 2574040
E-mailadres: info@leeuwarderadeel.nl
Website: www.leeuwarderadeel.nl

PROVINSJE FRYSLAN
Doc. nr.: 999067
Class. nr.:
Ingek.: 03 APR 2012
Afdeling: SoBD
Beh. door: | Afd. Hoofd | AWB . . weken
voor kenn sg. aangenomen/tel. afgedaan

Oan
Deputearre Steaten fan Fryslân
Postbus 20120
8900 HM LJOUWERT

Jo brief fan :
Jo merkteken :
Us merkteken : 125346/H. Siegersma/ms
Trochkiesnr. : 058 – 257 66 40
Underwerp : bestjoerlike takomst gemeenten

Stiens, 2 april 2012
Bylage(n): 2

Achte kolleezje,

Yn desimber 2011 ha jim jim fisy jûn op de lokaalbestjoerlike ynrjochting fan Noard-Fryslân. Jim fersyk is om foar 1 april 2012 ús stânpunt oangeande jim fisy kenber te meitsjen.

Sawol ús kolleezje as ús gemeenteried hat mei ynteresse kennis nommen fan jim fisy.

Us gemeente is yn petear mei oare gemeenten yn Noardwest-Fryslân* oer in mooglike mienskiplike bestjoerlike takomst. Okkerdeis hat de ried fan ús gemeente útsprutsen dat neier ûndersyk plak fine moat. Us kolleezje sil dêrta, yn 'e mande mei de kolleezjes fan de oare gemeenten yn Noardwest, in ûntwerp bestjoersopdracht tariede. Dêrby sille, wat ús gemeente oangiet, de neikommende opsjes nei elkoar ûndersocht wurde:

A. Fúzje mei gemeenten yn Noardwest-Fryslân;
B. Fúzje mei Ljouwert en mooglik in oare buorgemeente.

Tsjin dy eftergrûn fine wy it te betiid om op dit stuit ynhâldlik te reagearjen op jim fisy.
De bestjoersopdracht sil wat dat oanbelanget de rjochting oanjaan. Us gemeenteried hat trouwens wol útsprutsen dat wat harren oangiet ús kolleezje stappen yn dat proses sette kin. Soks op basis fan in by mearderheid fan de gemeenteried oannommen amendemint.
Foar de folsleinens ha wy dat amendemint en it beslút as bylage oan dizze brief taheakke.

Wy sille jim op 'e hichte hâlde fan it fierdere proses. As jim in ynformatyf oerlis op priis stelle, dan fernimme wy dat graach.

Mei heechachting,
Boargemaster en wethâlders fan Ljouwerteradiel,
de siktaris, de boargemaster,

(Harrie Siegersma) (drs. Joop R.A. Boertjens)
y.ô.o. kolleezjeleden, griffier

* Harns, Frjentsjerteradiel, Littenseradiel, Menameradiel, Ljouwerteradiel en It Bilt

Amendement bestuurlijke toekomst Leeuwarderadeel

De raad van de gemeente Leeuwarderadeel in vergadering bijeen op donderdag 15 maart 2012

Overwegende dat

- de gemeente Leeuwarderadeel een plattelandsgemeente is;
- het plattelandskarakter van onze gemeente ook naar de toekomst gezien wordt gewaarborgd;

Constaterende dat

- een fusie van M3 geen optie is;
- er een nieuwe situatie is ontstaan;
- er derhalve de volgende realistische opties overblijven:

  A. Fusie met gemeenten in Noardwest Fryslân;
  B. Fusie met Leeuwarden en eventueel een andere buurgemeente.

Ondergetekenden stellen het volgende amendement voor:

De tekst van het concept raadsbesluit als volgt te wijzigen:

BESLUIT

" het college van B&W te verzoeken

- **de verkennende gesprekken met gemeenten in Noardwest Fryslân per 5 juli 2012 te hebben afgerond;**
- **vervolgens een onderzoeksopdracht, in overleg met de raad, te formuleren om voorgenoemde opties achtereenvolgens te gaan onderzoeken;**
- **uiterlijk tussen januari en maart 2013 dit te presenteren in de raad;**
- **vervolgens in overleg met deze raad te gaan bespreken hoe de burgers hierover geraadpleegd gaan worden.**

Ondertekend op 15 maart 2012 door

Fractie GBL	Fractie FNP	Fractie CDA
R.A. Ketellapper	F.Dykstra	Jan Keuning
W.F.Ekas	J.W. Tuininga	Henk de Jager
	H. Hansma	Lubbert Tilma

GEMEENTE LEEUWARDERADEEL

14

Stiens, 11 januari 2012

Raadsvergadering: **15 maart 2012**

Voorstelnummer: **2012/ 1**

Behandelend ambtenaar: H. Siegersma
E-mail: h.siegersma@leeuwarderadeel.nl
Telefoonnr. : 058 – 257 66 40

Onderwerp: Bestuurlijke toekomst Leeuwarderadeel

Te nemen besluit:
Het college op te dragen het lopende proces met de M3 gemeenten zodanig af te ronden dat de raad daar in een later stadium meer inhoudelijk over kan discussiëren en tot besluitvorming kan overgaan.

Korte inhoud:
Met het voorstel van de colleges van de Middelsee gemeenten over een te plaatsen stip op de horizon, en met name de besluitvorming daarover in de gemeenteraad van Ferwerderadiel is een situatie ontstaan waarbij er voor een te vormen Middelsee gemeente geen toekomst is. Hoewel hiermee de Gemeenschappelijke Regeling Middelsee niet is opgeheven betekent dit wel dat de samenwerking van deze vier gemeenten een gesprekspartner is verloren als het gaat om een te ontwikkelen visie die zou kunnen leiden naar een fusiegemeente.
Over het proces zoals het na de besluitvorming in Ferwerderadiel is gegaan zijn vanuit de gemeenteraad vragen gesteld.
Hoofdvraag is of het college in de afgelopen periode heeft gehandeld op basis van een door de meerderheid van de gemeenteraad aangegeven koers.

Inleiding:

Nadat gebleken was dat de gemeente Ferwerderadiel op korte termijn niet mee wilde werken aan een mogelijke fusie op termijn tot een Middelsee gemeente hebben de overige drie colleges (hierna M3) zich beraden over de te nemen stappen.
De gemeentesecretarissen hebben een onderzoeksopdracht geformuleerd op grond waarvan de colleges in staat zouden zijn te komen tot een hernieuwd standpunt voor de gemeenteraad aangaande de toekomst van hun afzonderlijke gemeenten.
De formulering van deze opdracht is in dit voorstel integraal opgenomen.

Onderzoeksopdracht :

De gemeenten het Bildt, Leeuwarderadeel en Menameradiel vinden hun schaalgrootte te klein om volledig zelfstandig te kunnen opereren. Om de bestuurs- en organisatiekracht waar nodig te versterken is de afgelopen jaren samengewerkt in verband van de Middelsee Gemeenten. Daarin neemt naast genoemde gemeenten ook de gemeente Ferwerderadiel deel. Op verschillende terreinen zijn beleid en uitvoering gezamenlijk opgepakt met als doel om

zelfstandigheid te behouden. Een beoogde verdergaande samenwerking tussen de vier Middelsee Gemeenten is onlangs echter verlaten wegens verschil van inzicht over de gezamenlijke lokaalbestuurlijke toekomst. De colleges van B&W van drie Middelsee Gemeenten (het Bildt, Leeuwarderadeel en Menameradiel) hebben daarop besloten om gezamenlijk onderzoek te (laten) doen naar mogelijke alternatieven om een duurzaam bestendige bestuurlijke toekomst te bewerkstelligen. Aan dit onderzoek wordt de volgende vraagstelling ten grondslag gelegd:

Breng door middel van een kort onderzoek (quick scan) in beeld welke van de navolgende scenario's in welke vorm[1] politiek-bestuurlijk kansrijk zijn om een duurzaam bestendige toekomst binnen bereik te brengen:

1. *uitgaande van de drie Middelsee Gemeenten tezamen*
2. *uitgaande van de drie Middelsee Gemeenten tezamen met een of meer buurgemeente(n)*
3. *uitgaande van elke Middelsee Gemeente afzonderlijk*

Het onderzoek moet uitwijzen welke opties het meest haalbaar zijn zodanig, dat samen met de betreffende gemeente(n) verdiepend vervolgonderzoek kan plaatsvinden naar de haalbaarheid en daaraan te verbinden uitgangspunten en condities.

Het onderzoek moet medio december 2011 klaar zijn en heeft het karakter van een quick scan. Op hoofdlijnen moet het uitwijzen welke scenario's onder welke condities kansrijk zijn. Op basis van die bevindingen beslissen de afzonderlijke gemeenteraden van de drie Middelsee Gemeenten of en zo ja er vervolgonderzoek plaatsvindt. De randvoorwaarden die aan het onderzoek worden meegegeven zijn de volgende:

- Duurzaam bestendige toekomst houdt in: een stabiele lokaalbestuurlijke situatie voor minimaal 10 jaar die robuust genoeg is om taken adequaat uit te kunnen voeren.
- Kansrijk houdt in: er is politiek-bestuurlijk ervaren urgentie en ambitie om ervoor te gáán.
- Verdiepend vervolgonderzoek houdt in: extern uit te voeren onderzoek naar met de voorgeleide optie(s) samenhangende voor- en nadelen, inclusief effecten voor bestuurskracht en organisatiekracht en realisatietermijn.

De onderzoeksresultaten worden teruggekoppeld aan de colleges van B&W in een workshop. Er is geen behoefte aan een metersdik rapport maar aan een heldere rapportage op hoofdlijnen.

De gemeentesecretarissen hebben van de colleges van B&W van de drie gemeenten de opdracht gekregen om vorenstaand onderzoek te doen uitvoeren.

Argumenten:
Het genoemde onderzoek is vervolgens uitgevoerd door het bureau WagenaarHoes. Dit bureau heeft interviews gehouden met: Burgemeester en secretaris en de afzonderlijke wethouders van de M3 gemeenten, het college van Ferwerderadiel en de burgemeester en secretaris van de gemeenten: Franeker, Harlingen, Leeuwarden en Littenseradiel. Daarnaast is er ambtelijk overleg met de Provincie Fryslân geweest.

---

[1] Met vorm wordt bedoeld: samenwerking in minimaal het matrixmodel, ambtelijke fusie of algehele fusie.

Op 12 december 2011 hebben de drie colleges van Het Bildt, Leeuwarderadeel en Menameradiel verkennend gesproken over de inrichting van het vervolgproces.
Daarbij is ervoor gekozen om als eerstvolgende stap het gesprek te verdiepen over de strategisch-inhoudelijke trends en ambities in het Middelsee gebied c.q. het Noordwesten van Fryslan in 2030. Deze discussie zal mogelijk het belang onderstrepen van het ontwikkelen van een gezamenlijke inhoudelijk-strategische basis. Aanpak in dit proces is dus:

1. Inhoudelijke opgaven,
2. de bij die opgaven passende organisatie,
3. de daarbij passende richting van het bestuur of van de besturing.

Ook is de intentie geuit om op korte termijn omliggende gemeenten uit te nodigen zich als gesprekspartner aan sluiten. Vanuit een gedeelde strategisch-inhoudelijke ambitie kan het vervolgens gaan over verkenning en onderzoek naar de mogelijke daaraan dienstbare organisatorische constructies. Met daarnaast en daarop volgend het gesprek over de toekomstige inrichting van de bestuurlijke structuur.
Los van mogelijke gesprekspartners is er ook nog de afweging of het M3 verband in de huidige vorm voldoende zou kunnen zijn om als fusie gemeente verder te kunnen.

Begin februari 2012 zullen de drie colleges zich verder over bovengenoemde zaken buigen. Intussen heeft het college van Gedeputeerde Staten van de provincie haar visie op de lokaal-bestuurlijke inrichting van Noord-Fryslân gepresenteerd, met de nodige beelden over de inrichting en de planning. Uiteraard zullen de drie colleges over het standpunt van Gedeputeerde Staten in de bijeenkomst van februari ook van gedachten wisselen. Daarbij zal ook gekeken moeten worden naar de juridische status van een wens of advies van de Provincie in een te voeren procedure van herindeling.

Wat het college betreft zit zij dus nog in een onderzoeksfase die vervolgens zal leiden tot een voldragen voorstel wat ter besluitvorming voorgelegd kan worden aan de gemeenteraad.

Bijlagen: Geen

Ter inzage gelegde stukken:
- B&W advies
- Rapport: Visie op de lokale inrichting van Noord Fryslân
- Quickscan Het Bildt, Leeuwarderadeel, Menameradiel van WagenaarHoes

Burgemeester en wethouders van Leeuwarderadeel,
de loco-secretaris de burgemeester

HARRIE SIEGERSMA DRS. JOOP.R.A. BOERTJENS

GEMEENTE
LEEUWARDERADEEL 14

Nr. 2012 / 1

De raad van de gemeente Leeuwarderadeel;

gelezen het voorstel van burgemeester en wethouders van Leeuwarderadeel d.d. 10 januari 2012;

BESLUIT:

" het college van B&W te verzoeken

- de verkennende gesprekken met gemeenten in Noardwest Fryslân per 5 juli 2012 te hebben afgerond;
- vervolgens een onderzoeksopdracht, in overleg met de raad, te formuleren om voorgenoemde opties achtereenvolgens te gaan onderzoeken;
- uiterlijk tussen januari en maart 2013 dit te presenteren in de raad;
- vervolgens in overleg met deze raad te gaan bespreken hoe de burgers hierover geraadpleegd gaan worden.

Aldus besloten door de raad voornoemd
in zijn openbare vergadering van 15 maart 2012

de griffier, de voorzitter,

(mw.mr. G.J. Olthof) (drs. J.R.A. Boertjens)

Bat 034.92

gemeente dongeradeel

ons kenmerk: 2012002697
afdeling: Directie
beh. ambtenaar: D. Willems
doorkiesnummer: 0519-298707

uw kenmerk: 00983839 – diversen
uw brief: dd. 14-12-2011
uw burgerservicenummer:

dossier 103194

PROVINSJE FRYSLAN
Doc. nr.: 999329
Class. nr.:
Ingek.: 04 APR. 2012
Afdeling: SOSD.
Beh. door: Afd. Hoofd | WB .. weken
voor kennisg. aangenomen/tel. afgedaan

Aan Provinsje Fryslan
College van Gedeputeerde Staten
Postbus 20120
8900 HM Leeuwarden

Dokkum, 30 maart 2012
verzonden: 2 april 2012

Onderwerp:
Reactie gemeente Dongeradeel op provinciale visie op de lokaal-bestuurlijke inrichting van Noord-Fryslan

Geacht college,

In antwoord op uw brief van 14 december 2011 geven wij u onze visie op het door u ingenomen standpunt over het advies van de commissie van wijzen van maart 2011.
De gemeenteraad van Dongeradeel heeft in haar vergadering van 29 maart jl. met deze brief ingestemd. Wij volgen hieronder in onze reactie de volgorde van de onderwerpen in uw schrijven.

Inleiding.
Het behoort naar onze opvatting bij uitstek tot de taak van de provinciale overheid initiatieven te nemen als maatschappelijke ontwikkelingen om een reactie vragen die uitstijgt boven de invloedsfeer en schaal van individuele gemeenten. Het moet dan gaan om structurele veranderingen die alleen met nieuw innovatief vermogen, kennis en sturing in en met de samenleving tot nieuwe maatschappelijke verbanden en verantwoordelijkheden moet leiden.

Als dat initiatief eenmaal genomen is, dan vereisen gewekte verwachtingen en zorgvuldigheid dat het initiatief ook wordt afgemaakt. Wij verwelkomen uw initiatieven, de manier waarop u dat in de afgelopen anderhalf jaar heeft opgepakt en de concreetheid van de naar uw mening te maken keuzes. Het is naar onze mening ook noodzakelijk dat het provinciaal bestuur duidelijk maakt hoe zij de haar toekende bevoegdheden ook op het gebied van de bestuurlijke organisatie in de toekomst gaat invullen. Door inkleuring van bijvoorbeeld het te vernieuwen instrument van interbestuurlijk toezicht kunnen criteria worden geformuleerd waarop het functioneren van de gemeente in de toekomst zal worden beoordeeld. Dat maakt voor gemeenten duidelijk wat zij van de provincie te verwachten hebben bij hun afweging over samenwerking tussen- en eventueel fusie van gemeenten in onze provincie. Bovendien zal schaalvergroting van gemeenten nieuwe mogelijkheden geven om de taakverdeling tussen provincie en gemeenten opnieuw uit te lijnen. Ook daarbij spelen verwachtingen over kwaliteit en capaciteit een belangrijke rol.

Politiek bestuurlijke context.
Wij nemen kennis van uw beschrijving van de politiek bestuurlijke context waarbinnen de provincie Fryslân haar standpunt over het advies van de commissie van wijzen heeft bepaald.

Bijlage(n): Geen

Koningstraat 13 Postbus 1 9100 AA Dokkum Tel. 0519-298888 Fax 0519-298889 gemeente@dongeradeel.nl

Waarom versterking bestuurskracht en hoe?.
U schrijft "waar intergemeentelijke samenwerking tekort schiet is een gemeentelijke herindeling te overwegen". Naar onze opvatting is dat een te stellige conclusie in een context waarin gemeenten niet in alle gevallen vrij zijn te bepalen aan een gemeenschappelijke regeling deel te nemen. Het is zeer belangrijk dat bij vraagstukken van bevoegdheidverdeling tussen de drie overheidslagen binnen het "Huis van Thorbecke" zeer zorgvuldig en met deelname van beoogde partners wordt gezocht naar passende oplossingen. De vorming van een RUD volgens het daarvoor bedachte landelijke concept is in dat verband een goed voorbeeld van een slecht traject.

De blauwdruk voor het hele land zonder regionaal maatwerk leidt in de eerste plaats tot verkwisting van energie en motivatie om een op zichzelf belangrijk maatschappelijk vraagstuk tot tevredenheid van onze burgers goed te regelen. In de tweede plaats zou het goed zijn dat er per provincie ruimte wordt gemaakt voor maatwerk en dat de oplossingen in principe moeten worden gevonden binnen de drie bestaande overheidslagen. Dat motiveert gemeenten ook om goed na te denken over vraagstukken van schaalvergroting. Wij gaan dus voor duidelijkheid en het tonen van lef bij de discussie over een goede verdeling van bevoegdheden over de drie bestaande bestuurslagen.

Uw analyse van het waarom van de versterking van de bestuurskracht delen wij. Uw overwegingen komen voor een belangrijk deel overeen met de overwegingen die de raad en het college van de gemeente Dongeradeel in oktober 2009 deden besluiten dat samenwerking geen afdoende antwoord is op de uitdagingen voor de gemeente en dat herindeling wenselijk is. Ook in de toetsingscriteria die u noemt in uw notitie kunnen wij ons vinden. Wij willen daar nog graag een criterium aan toevoegen.

Uit een onder onze verantwoordelijkheid uitgevoerde toekomstverkenning naar de bestuurlijke organisatie van Dongeradeel van september 2008 (uitgevoerd door Van Naem & partners) wordt fusie o.a. bepleit op basis van overeenkomsten/overlap in de identiteit en de daarmee samenhangende speerpunten van gemeenten. De tegenhanger daarvan, namelijk het zoeken naar complementariteit, waarbij gemeenten elkaar meer aanvullen met verschillende identiteiten en daardoor een toenemend aantal speerpunten en prioriteiten genereren, leidt veelal niet tot een slagvaardiger bestuur. In dat geval is samenwerking de meer aangewezen weg. Wij delen de opvatting dat de overeenkomsten/overlap tussen gemeenten duidelijker efficiency voordelen oplevert omdat gemeentelijke organisaties dan zijn ingericht om "gelijke" en meer vergelijkbare beleidsonderwerpen/speerpunten aan te pakken. Het criterium overeenkomst/overlap voegen we graag toe.

De raad van de gemeente Dongeradeel heeft begin 2008 een onderzoeksopdracht vastgesteld voor het beantwoorden van een aantal inhoudelijke en bestuurlijke vragen over de toekomstige bestuurlijke positie van de gemeente. In januari 2009 is in de gemeenteraad uitvoerig gediscussieerd over mogelijkheden en alternatieven. De raad besloot vooralsnog in te steken op verdergaande samenwerking en het jaar 2009 te gebruiken om knelpunten en kansen in de samenwerking in kaart te brengen en bestaande samenwerkingsverbanden te evalueren. Die evaluatie vond vervolgens in NOFA verband plaats (notitie "samen sterk op eigen wijze"). Uit de evaluatie is duidelijk geworden dat de NOFA samenwerking geen opmaat naar of alternatief is voor een gemeentelijke fusie. De gemeenteraad trok daaruit de conclusie dat samenwerking uiteindelijk geen oplossing biedt voor de uitdagingen waarvoor de gemeente staat. In de vergadering van 29 oktober 2009 heeft de raad aangegeven dat, in aanvulling op de gemeente Dantumadiel, wordt onderzocht of er nog andere gemeenten als fusiepartner kunnen dienen en wat het tijdpad kan zijn.

Bovendien zal in het nader onderzoek tenminste ingegaan moeten worden op de financiële positie van de te fuseren gemeenten en op zes door de raad benoemde prestatievelden, te weten de gemeente als dienstverlener, als beleidsmaker, als handhaver, als probleemoplosser, als werkgever en als bestuurlijk partner.

Deze raadsuitspraken vormen nog steeds de opmaat naar gesprekken die het college met betrokken partners voert over de gemeentelijke herindeling in Fryslân. Het collegeprogramma voor de lopende periode spreekt van "een fusie met Dantumadiel en eventueel één of twee omliggende gemeenten". In het bestuurlijk overleg tussen de provincie Fryslân en de gemeente Dongeradeel, gehouden op 14 oktober 2011, hebben wij deze lijn nog eens bevestigd en daaraan toegevoegd dat zowel het college als de raadsfracties ervan uitgaan dat bij de bepaling van de grenzen het nodale principe uitgangspunt is en dat het van belang is dat er in de regio twee gelijkwaardige gemeenten zijn.

Visie en stand van zaken.
Met uw schrijven heeft u uw visie op het noordelijk deel van de provincie gegeven. Dat schept voor dit gebied duidelijkheid en onze verwachting is dan ook dat er een goede basis ligt voor verdere besluitvorming. Wij gaan ervan uit (en beschouwen dat als voorwaardelijk) dat de gekozen oplossingen die gemeenten met elkaar weten te bereiken in het door u benoemde noordelijke gebied ook staan. Dat wil zeggen dat toekomstige discussie in andere gebieden of tussen andere partners niet weer leiden tot aanpassingen in al gemaakte afspraken, tenzij alle partners zich daarin kunnen vinden, en dat ook hier gelijkwaardigheid uitgangspunt is. Naar onze opvatting zullen tenminste de tussen gemeenten overeengekomen buitengrenzen moeten worden gegarandeerd.

Uw visie op één gemeente in het Noordoosten kunnen wij onderschrijven. Dat past goed binnen de gegeven criteria en met name ook in het door ons beschreven aanvullende criterium van overeenkomst/overlap. Wat ons college betreft doet dat niet af aan het belang van de samenwerking met de gemeenten Achtkarspelen en Tytsjerksteradiel in ANNO verband. Wij nemen kennis van uw overweging om de samenwerking tussen deze twee gemeenten als een organische ontwikkeling te willen zien en dat er geen aanleiding is de lokaal bestuurlijke inrichting van deze gemeenten nu te wijzigen.

De gemeente Dongeradeel brengt daarbij haar hele grondgebied in en ziet geen uitzondering binnen de huidige gemeentegrenzen. Hoewel op dit moment veel wordt samengewerkt met de gemeente Dantumadiel (en deze samenwerking wat ons betreft gereed is voor verdere uitbreiding) zijn de gemeenten Ferwerderadiel en Kollumerland ca wat ons betreft hierbij uitgenodigd om op basis van gelijkwaardigheid met de twee gemeenten aan de slag te gaan om te komen tot één gemeente ten noorden van de samenwerkende gemeenten Achtkarspelen en Tytsjerksteradiel.

Hoe verder?
De gemeente Dongeradeel heeft zich uitgesproken voor medewerking aan een traject van samenwerking en fusie in noordoost Fryslân. Dat is de stip op de horizon die de gemeente heeft gezet. Het gemeentebestuur realiseert zich dat deze stellingname in andere gemeenten genuanceerder kan liggen. Er is evenwel ook sprake van een wettelijk kader waarbij herindelingen en raadsverkiezingen op elkaar zijn afgestemd. Eén jaar voor een raadsverkiezing of één jaar daarna is toegestaan en kan leiden tot aanpassing van de datum van de verkiezingen. Wij pleiten ervoor de datum van 1 januari 2015 als uitgangspunt voor herindeling te nemen omdat een mogelijke fusie per 1 januari 2017 naar onze mening niet voldoet aan de urgentie van een grotere bestuurskracht in onze regio. Onze voorkeur gaat uit naar gemeentelijke herindeling per 1-1-2015.

Zo nodig kan gebruik worden gemaakt van het model van de "Federatiegemeente" , waarbij de ambtelijke organisaties zijn geïntegreerd en tijdelijk werken voor meerdere in de toekomst te fuseren gemeenten. Wij zijn bereid op korte termijn daartoe initiatieven te nemen.
Wij hopen met deze reactie een bijdrage te hebben geleverd aan de inzet op " meer burger en minder bestuur" in onze mooie provincie. Wij gaan ervan uit dat de provincie Fryslân daarbij duidelijkheid schept over haar eigen toekomstige rol daarin en de randvoorden waaraan zij een goed lokaal bestuur toetst.

Met vriendelijke groet,

mede namens de gemeenteraad,

burgemeester en wethouders van Dongeradeel,

secretaris,
mr. D.J. Willems

burgemeester,
drs. M.C.M. Waanders

Oldehoofsterkerkhof 2
Postbus 21000
8900 JA Leeuwarden
Telefoon 14058

www.leeuwarden.nl
E-mail gemeente@leeuwarden.nl

ISN 03006

Gemeente Leeuwarden

PROVINSJE FRYSLAN
Doc. nr.: 1000335
Class. nr.:
Ingek.: 12 APR 2012
Afdeling. SOBD
Beh. door: | Afd. Hoofd | AWB . . weken
voor kennisg. aangenomen/tel. afgedaan

Provincie Fryslân
Gedeputeerde Staten
Postbus 20120
8900 HM LEEUWARDEN

Onderwerp Visie op de lokaal-bestuurlijke inrichting van Noord-Fryslân
Uw kenmerk
Ons kenmerk 5378
Dienst Concernstaf
Sector Concernstaf
Contact Frouke de Vries, 058 233 8995
Bijlagen
Datum 27 maart 2012, verzonden: 11 APR 2012

Geachte college,

Eind december 2011 hebben wij van u het rapport 'Visie op de lokaal-bestuurlijke inrichting van Noord-Fryslân' ontvangen. U heeft ons toen tevens gevraagd om een reactie te geven op het rapport. In deze brief treft u onze reactie aan.

Wij kunnen ons vinden in de rol die de provincie voor zichzelf ziet in het versterken van de bestuurskracht in Fryslân. Voortvarendheid en een sterkere regie daar waar intergemeentelijke samenwerking niet toereikend is, vinden wij van belang voor de hele provincie. Een bestuurlijke herinrichting van de provincie Fryslân is in onze ogen geen doel op zich. Het doel is te komen tot sterke gemeenten die de belangen van de inwoners zo goed mogelijk kunnen dienen.

Wij onderschrijven dat een sterke hoofdstad, met daarnaast een aantal sterke grote kernen, van economisch belang is voor de hele provincie. Geografische en inhoudelijke samenhang maar ook het verzorgingsgebied moeten daarbij uitgangspunten zijn. Het nodale principe is voor ons ook een belangrijk indelingscriterium.

Wij kunnen ons vinden in de opvatting dat een herindeling van noord Fryslân om praktische redenen in eerste instantie langs bestaande grenzen zal moeten verlopen. Wij hebben hiertegen geen bezwaar mede gezien onze ervaring met het opsplitsen van een gemeente, wat een ingewikkeld en tijdrovend proces is. U tekent daarbij aan dat in een latere fase eventuele grenscorrecties mogelijk moeten blijven. Onze voorkeur is te streven naar zoveel mogelijk gelijktijdigheid. Bij alle voorstellen zullen wij nadrukkelijk de afweging maken of er een goede balans blijft bestaan tussen stedelijke kwaliteit en belangen enerzijds en belangen van meer plattelandsgeoriënteerde dorpen en kernen anderzijds.

U stelt voor Leeuwarderadeel bij Leeuwarden te voegen. Wij staan in principe positief tegenover het samengaan van Leeuwarden met Leeuwarderadeel. De inwoners van Leeuwarderdeel zijn immers voor allerlei zaken op Leeuwarden gericht (werk, onderwijs, gezondheidszorg etc.) en zijn dus sterk verbonden met de stad. Een groot deel geeft ook zelf aan graag bij Leeuwarden te willen horen. Wij vinden het belangrijk dat inwoners mee kunnen beslissen over het beleid wat hen raakt en bovendien geeft uitbreiding van inwoners een breder draagvlak voor voorzieningen.

De raad van Leeuwarderadeel hebben wij aangegeven dat een herindeling met Leeuwarden, ofwel gelijk dient te lopen met de samenvoeging met Boarnsterhim, dus in 2014 (wettelijk mogen er immers geen herindelingen parallel lopen) ofwel dient te worden gericht op 2018. Leeuwarderadeel heeft op dit moment nog geen keuze gemaakt, maar sluit samenvoeging met Leeuwarden niet uit. Eerst wil Leeuwarderadeel gesprekken voeren met andere gemeenten in Noordwest-Fryslân. Een samenloop met de herindeling met Boarnsterhim wordt daardoor steeds moeilijker.

Voordat ook in een later stadium een eventuele herindeling met Leeuwarderadeel aan de orde kan zijn, zullen door beide gemeenten nog opnieuw de voor- en nadelen moeten worden afgewogen. Wij dringen er bij u op aan om zo spoedig mogelijk met Leeuwarderadeel in overleg te gaan.

In het kader van uw adviserende rol aan het Rijk (motie Heijnen) geven wij u mee dat het niet wenselijk is dat er in de provincie Fryslân een opeenvolging van herindelingen gaat plaatsvinden zonder strakke regie en afstemming vooraf.

Tenslotte zijn wij van mening dat, gezien de taken die op gemeenten afkomen en de verdere bezuinigingen waarmee zij te maken krijgen, er tempo moet worden gemaakt met de versterking van de bestuurskracht in Fryslân. De provincie zou daartoe op korte termijn een bestuurlijke topbijeenkomst kunnen organiseren waarbij het resultaat gericht moet zijn op snellere besluitvorming.

Hoogachtend,

burgemeester en wethouders van Leeuwarden,

burgemeester,

secretaris,

BAT 03801

Gemeente **Franekeradeel**

Provinsje Fryslân
Gedeputeerde Staten van Fryslân
Postbus 20120
8900 HM LEEUWARDEN

PROVINSJE FRYSLAN
Doc. nr.: 1000326
Class. nr.:
Ingek.: 12 APR 2012
Afdeling: SOBD
Beh. door: Afd. Hoofd | WB .. weken
Geen reln.sg. aange... n/tel. afgedaan

Postbus 58
8800 AB Franeker
Harlingerweg 18
telefoon (0517) 380 380
telefax (0517) 380 388
www.franekeradeel.nl

Ons briefnummer	Behandeld door		Franeker,
12.300526	M. van Deursen (BBO)		10.04.2012
Uw kenmerk	Toestel (0517) 380380	E-mail m.vandeursen@franekeradeel.nl	Bijlage(n)
00983839			

Onderwerp
Visie op de lokaal-bestuurlijke inrichting van Noord-Fryslân

Geachte college van gedeputeerde staten,

In uw brief van 14 december 2011 vraagt u ons te reageren op uw visie op de lokaal-bestuurlijke inrichting van Noord-Fryslan.
Uw visie sluit aan bij de visie van de gemeente Franekeradeel
In de raadsvergadering van 1 juli 2011 heeft de raad het college opdracht gegeven een herindeling met meerdere omliggende gemeenten te onderzoeken. Met dien verstande dat voor onze gemeente 1 januari 2015 als streefdatum voor herindeling geldt.

Onze gemeente is van plan om met andere gemeenten in Noordwest Fryslân[1] in gesprek te komen over een mogelijk gezamenlijke bestuurlijke toekomst. Onze raad heeft het college opdracht gegeven met de mogelijke fusiepartners een verkennend onderzoek uit te voeren. Het nadere onderzoek zal uitsluitsel geven over de haalbaarheid van ons standpunt.

[1] Harlingen, Littenseradiel, Menameradiel, Leeuwarderadeel en het Bildt

Wij houden u op de hoogte van het verdere proces.

Hoogachtend,

burgemeester en wethouders van Franekeradeel,

, mr. Fred Veenstra, burgemeester

, Hugo de Jong, secretaris

provinsje fryslân
provincie fryslân

Visie op de lokaal-bestuurlijke inrichting van Zuidoost-Fryslân en de Friese Waddeneilanden

Visie op de lokaal-bestuurlijke inrichting van Zuidoost-Fryslân en de Friese Waddeneilanden

1. Inleiding

De voorliggende notitie maakt onderdeel uit van de ontwikkeling van een visie op de toekomstige lokaal-bestuurlijke inrichting van onze provincie. In eerdere stadia hebben wij reeds onze opvatting kenbaar gemaakt over andere gebiedsdelen. Ten behoeve van de leesbaarheid van deze visie is er voor gekozen de reeds in eerdere stukken beschreven uitgangspunten en criteria integraal in deze notitie op te nemen.

De discussie over de lokaal-bestuurlijke inrichting van onze provincie kent een lange geschiedenis. Sinds de herindelingen in de jaren tachtig van de vorige eeuw heeft dit onderwerp regelmatig op bestuurlijke agenda's gestaan. Met name sinds 2001 is die discussie verhevigd door meerdere rapporten, zelfevaluaties, samenspraak gemeenten-provincie-Vereniging van Friese Gemeenten (VFG), een tijdelijke Statencommissie e.d. De herindeling in het zuidwesten van de provincie heeft daaraan nog eens een forse stimulans gegeven.
Enerzijds heeft dat het provinciaal bestuur ertoe gebracht zich te bezinnen op de rol die ze in dit proces zouden moeten spelen, ook omdat de zich opstapelende maatschappelijke opgaven de noodzaak om tot een beëindiging van de langzamerhand slepende discussie te komen, onontkoombaar maakt. Uiteindelijk heeft die bezinning Provinciale Staten in september 2010 doen besluiten dat de provincie meer regie zou moeten voeren om te komen tot de gewenste lokaal-bestuurlijke inrichting van onze provincie, op basis van de notitie over de provinciale regierol inzake de versterking van de kwaliteit van lokaal bestuur.
Anderzijds heeft de Tweede Kamer bij de behandeling van de herindeling van Súdwest Fryslân de motie-Heijnen aangenomen waarin het provinciaal bestuur wordt gevraagd een visie op de lokaal-bestuurlijke inrichting van de provincie op te stellen.

De provincie wordt hiermee aangesproken op haar verantwoordelijkheid voor de kwaliteit van het lokaal bestuur. Omdat volgens de Wet arhi op provinciaal niveau de verantwoordelijkheid voor die inrichting ligt bij het college van Gedeputeerde Staten (GS) en omdat het aansluit bij de stimulerende rol die wij als dagelijks bestuur ook in bredere zin richting gemeenten hebben, hebben wij in het najaar van 2010 gesprekken gevoerd met alle gemeenten om kennis te nemen van hun opvattingen over dit onderwerp.
Daarna heeft ons college een Commissie van Wijzen ingesteld. Deze commissie heeft de opdracht gekregen een advies op te stellen over de toekomstige lokaal-bestuurlijke inrichting van Fryslân. Het rapport van de commissie, getiteld *Meer burger, minder bestuur*, is in maart 2011 uitgebracht. Het toenmalige college van GS heeft op grond daarvan besluiten genomen met betrekking tot de reeds in gang gezette herindelingstrajecten van De Friese Meren en Boarnsterhim.

In het coalitieakkoord van het huidige college van GS is aangegeven dat eerst gesprekken met de gemeenten gevoerd zullen worden alvorens GS een standpunt bepalen op het advies van de Commissie van Wijzen ten aanzien van de overige delen van de provincie. In de periode oktober-november 2011 zijn die gesprekken door gedeputeerde Schokker-Strampel gevoerd met de gemeenten in het noorden van de provincie, omdat daar de meest concrete ontwikkelingen gaande zijn op het terrein van herindeling c.q. samenwerking. Vervolgens hebben wij op 14 december 2011 onze ***Visie op de lokaal-bestuurlijke inrichting van Noord-Fryslân*** kenbaar gemaakt.

Ter afronding van het proces om te komen tot een visie voor de gehele provincie zijn in januari en februari 2012 door de portefeuillehouder gesprekken gevoerd met de gemeenten in het zuidoosten van de provincie en de 4 Friese Waddeneilanden. Hierbij wordt onze visie voor dat gebied gepresenteerd.

2. Politiek-bestuurlijke context

Vanzelfsprekend is ons coalitieakkoord 2011-2015 leidraad voor onze opvattingen. Met name gaat het dan om de volgende alinea's:

"Als provincie vinden wij het onze taak als regisseur evenwicht en samenhang van de bestuurlijke ontwikkelingen in Fryslân te bewaken, aan de hand van het door ons geformuleerde toetsingskader. We hebben primair een ondersteunende rol. In een aantal gevallen nemen we een actieve bemiddelende rol op ons. Dit is het geval als gemeenten er onderling niet goed uitkomen. Ook kan dit het geval zijn vanuit onze visie op het bestuurlijk evenwicht in Fryslân de bestuurlijke opgaven in een gebied of vanuit onze (financiële) toezichtsrol. De provincie legt herindeling van gemeenten niet op."
en
"Samenwerking tussen gemeenten als middel om bestuurskracht te versterken is een mogelijkheid. Maar effectieve democratische controle en aansturing vanuit de gemeenteraad zijn problematischer als een gemeente zich aan allerlei gemeenschappelijke regelingen moet uitleveren. In dat geval kan herindeling een betere oplossing zijn. Als gemeenten kiezen voor herindeling hecht de provincie eraan dat de gemeenten voor inwoners helder maken wat de winst van herindeling is. Ook moeten gemeenten aangeven dat een dergelijk voornemen op brede steun van de bevolking kan rekenen."

Het kabinet hanteert voor het terrein van de lokaal-bestuurlijke inrichting een landelijk beleidskader. De Tweede Kamer is hierover in gesprek met de minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties. Alhoewel de discussie hierover nog niet is afgerond heeft de minister in de afgelopen periode zijn mening hierover naar buiten gebracht. Hij heeft daarbij aangegeven bestuurlijke herindelingen vooral te toetsen aan 3 criteria, te weten:

1. draagvlak in de betrokken gemeenten
2. inhoudelijke noodzaak
3. urgentie

Elk van deze drie criteria is voor meerdere uitleg vatbaar en ook het beleidskader in zijn geheel (waar nog 3 andere criteria, namelijk: duurzaamheid, interne samenhang, evenwichtige regionale bestuurlijke verhoudingen, deel van uitmaken) biedt niet voldoende houvast om voor een specifieke situatie ondubbelzinnig te kunnen concluderen dat een herindeling de beste oplossing is voor de

schaalproblematiek. Met andere woorden, subjectiviteit en emotie zullen dus altijd in meer of mindere mate een rol spelen.

Ten behoeve van de behandeling in de Tweede Kamer van de nota "Bestuur en Bestuurlijke inrichting; tegenstellingen met elkaar verbinden" heeft de Tweede Kamer de Raad voor het openbaar bestuur (Rob) gevraagd een advies hierover op te stellen. In zijn advies brengt de Rob onder meer naar voren het noodzakelijk te achten dat er "meer voortvarendheid en regie wordt betracht bij het daadwerkelijk doorvoeren van bestuurlijke opschaling van provincies en gemeenten (…) Met opschaling van onderop kan niet worden volstaan." Verder staat de Rob "een benadering voor die enerzijds recht doet aan het principe van herindeling van onderop maar anderzijds toch ook een waarborg biedt voor het realiseren van de minimaal noodzakelijke schaalgrootte". Naar de mening van de Rob zou de provincie derhalve de minimaal noodzakelijk geachte schaalgrootte moeten vaststellen en toe moeten zien op de inhoudelijke en geografische samenhang tussen gebieden.

Onze visie zal uiteraard moeten passen in en aansluiten bij de hierboven geschetste politiek-bestuurlijke context en beoogt een nadere uitwerking te zijn van de algemene uitgangspunten zoals die in het coalitieakkoord zijn verwoord.

3. Waarom versterking bestuurskracht en hoe?

Het provinciaal bestuur moet het belang van alle inwoners van Fryslân zo goed mogelijk behartigen. Deze belangen kunnen in het algemeen optimaal worden verzorgd door sterke gemeenten binnen een sterke provincie. Het is dus in het belang van Fryslân als geheel dat er een – binnen de verhoudingen in Noord-Nederland en in het landelijke krachtenveld – sterke hoofdstad is en daarnaast enkele grote kernen zijn die een lokale economie hebben met een landelijke uitstraling. Sterke gemeenten kenmerken zich door een grote professionaliteit, slagkracht en financiële weerbaarheid. Daarnaast is het ook van belang voor Fryslân als geheel dat de gemeenten (gesteund door een sterke provinciale organisatie die ook fungeert als identiteitsdrager van het geheel) de vergelijking met gemeenten in de rest van het land op de genoemde kenmerken glansrijk kunnen doorstaan. Daardoor worden de gemeenten in Fryslân aantrekkelijker als vestigingsplaats voor bedrijven en als woonplaats.

Versterken van de bestuurskracht is geen doel op zichzelf maar een middel om er voor te zorgen dat de inwoners gebruik kunnen maken van een adequaat pakket voorzieningen tegen de laagst mogelijke kosten. Daarbij spelen schaalgrootte en professionaliteit van de ambtelijke organisatie en bestuurders een grote rol. De nieuwe taken die aan de gemeenten worden overgedragen (Jeugdzorg, Werken naar Vermogen, AWBZ etc.) en een toenemende druk op de beschikbare financiële middelen verzwaren de eisen die aan de bestuurskracht worden gesteld. Schaalvergroting is dan de geëigende weg om aan deze eisen het hoofd te bieden.

Dergelijke schaalvergroting kan worden gerealiseerd door samenwerking met andere gemeenten of door herindeling. De grens van de oplossing door samenwerking wordt echter bereikt als daarvoor met verschillende partners diverse overeenkomsten worden gesloten, met name waar het beleidstaken betreft. Het gevolg daarvan is dat er een aanzienlijke bestuurlijke drukte wordt georganiseerd terwijl de bestuurbaarheid van de samenwerkingsvormen dan zo complex wordt dat

de gemeente daar nauwelijks nog invloed op heeft. Daardoor komt ook de democratische legitimatie in het geding. Ook wordt in de praktijk de ruimte voor de Raad een eigen beleid te voeren aanzienlijk ingewikkelder. Een samenwerkingsvorm, gericht op het in samenhang aanpakken van de maatschappelijke opgaven met een beperkt aantal vaste partners, ondervangt een groot deel van de hiervoor genoemde bezwaren. Samenwerking waarbij de partners op strategisch niveau geen of onvoldoende gezamenlijke visie hebben, biedt geen duurzame oplossing.

Zowel het rijk als de provincie hebben een aantal criteria vastgesteld om de noodzaak en voorgestelde constellatie van een gemeentelijke herindeling aan te toetsen. Zoals in de eerder genoemde regierolnotitie is aangegeven, zijn deze criteria onverminderd van kracht als toetssteen daar waar gemeenten kiezen voor intergemeentelijke samenwerking ter versterking van hun bestuurskracht.

Uiteraard zijn die criteria niet altijd overal in dezelfde mate van toepassing en in sommige gevallen staan ze ook op gespannen voet met elkaar. Het is dus noodzakelijk een zekere rangorde in die criteria aan te brengen en ze in onderlinge samenhang te bezien, maar tegelijkertijd moet men zich ook beseffen dat voor elke specifieke situatie bepaalde criteria belangrijker kunnen zijn dan andere. Met andere woorden: het hanteren van de criteria is geen wiskundige benadering maar elke situatie vraagt maatwerk, waarbij de bijzonderheden van die situatie van grote invloed zijn op de weging van de verschillende criteria.

De volgende toetsingscriteria worden voor Fryslân als de belangrijkste beschouwd:

- Bestuurskracht — Bepalend hiervoor is de kwaliteit en de professionaliteit van de ambtelijke organisatie en van de bestuurders.
- Nodaal principe — Een grotere kern heeft veel functionele relaties met zijn omgeving en voorziet meestal een omliggend verzorgingsgebied van faciliteiten op het gebied van onderwijs, sport, cultuur e.d. Voor zover de gebruikers van die voorzieningen niet woonachtig zijn in de gemeente waarin die kern ligt, wordt er doorgaans niet of te weinig rekening gehouden met hun belangen. Daarbij komt dat de gebruikers van die voorzieningen ook de gelegenheid zouden moeten hebben daarop - als kiezer - invloed uit te kunnen oefenen.
- Bovenlokale opgaven — De vraagstukken die zich in bepaalde gebieden manifesteren, beperken zich veelal niet tot bestaande gemeentegrenzen. Grotere bestuurlijke eenheden zijn dan soms beter in staat adequate oplossingen te realiseren.
- Interne samenhang — Culturele en maatschappelijke eenheden zijn van grote invloed op de saamhorigheid in en de identificatie met een gemeente en is bevorderlijk voor een grotere bestuurbaarheid.
- Duurzaamheid — Een combinatie die langere tijd intact blijft (minimaal 20 à 30 jaren) zorgt voor een grotere continuïteit in het beleid en is daardoor voor de inwoners beter voorspelbaar. Bestuurders worden ook minder vaak afgeleid van hun hoofdtaak (besturen) en kunnen zich dan ook volledig op die taak concentreren.

4. Functie van de visie

Wat doen we met deze visie?

Wij beogen door het vaststellen van deze visie een impuls te geven aan de afronding van de gemeentelijke discussies over dit onderwerp. Zoals reeds in de inleiding beschreven wordt er al vele jaren veel tijd en energie door bestuurders en ambtenaren aan besteed. De duidelijkheid die hierdoor wordt gegeven over het standpunt van GS zal hopelijk gemeenten inspireren om ook op redelijk korte termijn tot heldere standpunten te komen, zodat toegewerkt kan worden naar een duurzame lokaal-bestuurlijke inrichting in onze provincie.

Verder zal deze gebruikt worden als toetsingskader voor gemeentelijke herindelingsvoorstellen. Indien een aantal gemeenten met een voorstel komt dat niet past in deze visie zal de provincie daar - in principe - een negatief advies aan toevoegen. Daarmee wordt de kans dat een dergelijk voorstel door de Minister van BZK en de Tweede Kamer wordt overgenomen aanzienlijk verkleind. Vooral als de Tweede Kamer – in reactie op de aangenomen motie-Heijnen – zich kan vinden in de provinciale visie.

Ook zal de provincie de visie gebruiken als basis voor ondersteuning van de gewenste combinaties van gemeenten. Die ondersteuning kan bestaan uit het behulpzaam zijn en bemiddelen bij het ontwikkelen van die combinaties als er belemmeringen zijn bij één of enkele van de betrokken partijen. Tevens kan die ondersteuning zich richten op de uitvoering van gebiedsgerichte streekagenda's waardoor de onderlinge samenhang op sociaal-economisch en maatschappelijk gebied kan worden versterkt.

Zoals eerder gezegd is dit onze visie op het zuidoostelijke deel en de Waddeneilanden van de provincie.

5. Huidige stand van zaken

Zowel door het besef dat een grotere schaal voor de meeste gemeenten wenselijk is als door de activiteiten van de provincie in het afgelopen jaar zijn door diverse gemeenten stappen gezet.
Er zijn gemeenten die besloten hebben te onderzoeken of een herindeling met één of meerdere gemeenten mogelijk is en er zijn gemeenten die de oplossing zoeken in een versteviging van de samenwerking met omliggende gemeenten. In veel gevallen is deze discussie nog niet afgerond, maar de huidige stand van zaken is:

-Waddeneilanden (Vlieland, Ameland, Schiermonnikoog, Terschelling)
op basis van het rapport "Vast op koers" uit 2008/9 hebben de Friese Waddeneilandgemeenten hun samenwerking in VAST-verband ingericht. Vervolgens is op 27 april 2009 een tripartite convenant tussen het ministerie van BZK, de provincie en de Friese Waddeneilandgemeenten afgesloten met als doel de samenwerking en bestuurskracht te borgen en ondersteunen. In de in 2011 gehouden tussenevaluatie wordt geconcludeerd dat er tevredenheid is over wat in 2 jaren is bereikt. Uit die tussenevaluatie is ook

een aantal verbeterpunten naar voren gekomen die in de komende jaren opgepakt zal worden. Doel is om met niet-vrijblijvende samenwerking de gevoelde kwetsbaarheid weg te nemen zodat de zelfstandigheid van de eilanden behouden kan blijven.

-Smallingerland onderschrijft het nodaliteitsbeginsel voor de stedelijke concentraties, zoals Drachten. Men vindt dat dat beginsel ook toegepast moet worden voor hun gemeente aangezien er op grote schaal gebruik wordt gemaakt van de voorzieningen in Smallingerland door inwoners van omliggende gemeenten. Dit zou meer met elkaar in evenwicht moeten worden gebracht door uitbreiding van Smallingerland ten noorden en ten zuiden of eventueel door een herindeling met Heerenveen. Verder vindt men het noodzakelijk dat hun positie zodanig moet kunnen blijven dat Drachten ook in de toekomst zijn centrumfunctie kan vervullen. Ook om die reden ziet men een mogelijke herindeling met Heerenveen als een optie.

-Opsterland de Gemeenteraad heeft op 12 december 2011 besloten dat de gemeente zelfstandig moet blijven; dat een herindeling dus niet aan de orde is en dat de gemeente in elk geval niet zal worden opgesplitst. Verder is besloten dat de bestaande samenwerking met Ooststellingwerf en Weststellingwerf moet worden geïntensiveerd. De beoogde vorm van de samenwerking is dat elke gemeente een aantal back-office taken voor alle drie gemeenten verzorgt. Vervolgens moet in OWO-verband vanuit een krachtig platteland de verbinding met de omliggende stedelijke gebieden inhoud worden gegeven.

-Heerenveen men is van mening dat Heerenveen de ruimte nodig heeft om zijn opgaven waar te kunnen maken en zijn economische kracht ten volle te kunnen benutten. Daarom wordt het nodale principe ook van harte onderschreven. Vandaar dat men een uitbreiding van de gemeente aan de westzijde en aan de oostzijde het meest wenselijk vindt. Een andere optie zou een herindeling met Smallingerland zijn.
Intergemeentelijke samenwerking wordt niet als de beste oplossing gezien voor versterking van de bestuurskracht wegens een toenemende bestuurlijke drukte en een gebrek aan democratische legitimatie.
Men erkent dat de bestuurlijke realiteit echter beperkingen stelt aan de meest wenselijke situatie en acht daarom samenwerking in zaken van gemeenschappelijk belang in de rede te liggen. Daaraan wordt toegevoegd dat het van belang wordt beschouwd dat er aandacht wordt geschonken aan de “relatieve bestuurskracht”, d.w.z. het waarborgen van de positie van de stedelijke kernen in relatie tot bestuurlijke ontwikkelingen elders in de provincie.

-Ooststellingwerf de inzet van de gemeente is het behoud van zelfstandigheid, waarbij voor back-office taken samenwerking met Weststellingwerf wordt gezocht. Sinds kort heeft Opsterland zich bij die samenwerking gevoegd. Een bestuurlijke fusie is niet aan de orde. Men is ook niet erg enthousiast over gemeen-schappelijke regelingen vanwege het gebrek aan democratische legitimiteit. Een samenwerking van alle 5 gemeenten in Zuidoost-Fryslân op strategisch

niveau zou een nuttige aanvulling op de bestaande samenwerking in OWO-verband kunnen zijn.

-Weststellingwerf als Ooststellingwerf

6. Langere termijn visie

Leidend bij het ontwikkelen van onze visie is de gebiedsindeling zoals die voor meerdere beleidsvelden wordt gehanteerd, waarbij wordt uitgegaan van 4 kwadranten op het vasteland, die elk een interne samenhang op velerlei maatschappelijke terreinen vertonen. Voor het kwadrant Zuidwest is de bestuurlijke inrichting bepaald door het ontstaan van de gemeente Súdwest Fryslân en de toekomstige herindeling tot de gemeente De Friese Meren. Voor de kwadranten Noordoost en Noordwest is onze visie in december 2011 gepresenteerd en in deze nota schetsen wij onze visie voor het kwadrant Zuidoost en de Waddeneilanden.

Een visie is alleen geloofwaardig als die is gebaseerd op een consistente en transparante set van overwegingen. Dan is zij verdedigbaar en houdbaar. Als een visie wordt gebaseerd op de huidige opvattingen van gemeenten is het niet meer dan de optelsom van gemeentelijke visies en wordt de specifieke verantwoordelijkheid van de provincie miskend.

Vanuit deze overtuiging wordt de volgende samenhangende visie op de lokaal-bestuurlijke inrichting van de Friese Waddeneilanden en Zuidoost-Fryslân voorgelegd.

Waddeneilanden

Onze opvatting over de lokaal-bestuurlijke inrichting van onze Waddeneilanden is als volgt.
Indien we de inwoneraantallen en bestuurskracht van de individuele eilanden beschouwen ligt de conclusie voor de hand dat dit geen toekomstbestendige zelfstandige gemeenten kunnen zijn. Naar onze mening zijn er echter overwegingen die tot een andere conclusie leiden.

Allereerst zal er op elk eiland - vanwege de geografische status als eiland - een lokale democratie nodig zijn; in de tweede plaats is er in specifieke situaties de lokale aanwezigheid van bestuurlijk gezag wenselijk, met name in de zomermaanden als de bevolking op alle eilanden het meervoudige is van de normale omvang; in de derde plaats vraagt de lokale cultuur en het specifieke karakter van elk eiland ook om een eigen herkenbaar gezag.

Het is ook onder meer om deze redenen dat het ministerie van BZK, de provincie en de gemeentebesturen van de eilanden in 2009 het tripartite convenant hebben gesloten waarin de bijzondere bestuurlijke constructie voor de eilanden is vastgelegd. Gelet op de eisen die vanuit het belang van de inwoners gesteld moeten worden aan het functioneren van het lokale bestuur blijft het echter een kwetsbare oplossing die een aanhoudende inzet op de samenwerkingsrelatie vraagt van de lokale bestuurders.

Wij zijn - net als de gemeentebesturen op de eilanden - van mening dat er verbeterpunten zijn, zoals:

- optimaliseren organisatorische verbindingen binnen VAST
- verbeteren rol/positie Eilander Raad
- verbijzonderen eilander uitzonderingspositie bij m.n. rijksregelgeving inzake natuur en ruimte
- doorontwikkeling samenwerkingsmodel met het oog op veranderende omstandigheden

Vooral het laatste punt achten wij van groot belang omdat het toenemende takenpakket voor gemeenten een nog grotere druk legt op het lokale bestuur. Naar onze mening is het noodzakelijk dat er gezamenlijk fors wordt geïnvesteerd in het ontwikkelen van een gemeenschappelijke regie vanuit het centrale VAST-kantoor. Wellicht dat een intensievere samenwerking van het collectief met gemeenten op het vasteland kan bijdragen aan het verminderen van de druk op de eiland-gemeenten.
Wij zijn van opvatting dat het welslagen van het samenwerkingsverband voorwaardelijk is voor het kunnen behouden van de bestuurlijke zelfstandigheid. Daarom zullen wij de ontwikkelingen nauwlettend blijven volgen. Tegen deze achtergrond zien wij op dit moment geen aanleiding een andere bestuurlijke indeling van de eilanden na te streven.

Zuidoost

In haar rapport van 15 maart 2011 *Meer burger, minder bestuur* adviseert de Commissie van Wijzen om Heerenveen en Smallingerland uit te breiden met delen van Opsterland. Dit zou dan leiden tot een opsplitsing van de laatstgenoemde gemeente. De commissie acht dit logisch wegens de positie van Heerenveen en Drachten als economische motoren en als kernen voor een groter verzorgingsgebied, daarbij het nodale principe volgend. Verder gaat de commissie er vanuit dat de samenwerking van Ooststellingwerf met Weststellingwerf in de toekomst leidt tot een herindeling.

Omdat wij de door de commissie gehanteerde argumenten onderschrijven zijn ook wij van mening dat dit de meest wenselijke lokaal-bestuurlijke inrichting van dit gebied is. Hiermee zou een regionale gemeentelijke indeling ontstaan volgens logische maatschappelijke en culturele oriëntatiepatronen. Indien de gemeenten zelf zouden besluiten hun huidige grenzen ter discussie te stellen dan zal alleen een inrichting die hiermee overeenkomt op onze steun kunnen rekenen.

Dat is op dit moment niet het geval en er is geen blanco situatie. De vijf bestaande gemeenten in het zuidoosten van onze provincie zijn verschillend in inwoneraantallen (van 26.000 tot 55.000) en verschillend van karakter (3 plattelandsgemeenten en 2 gemeenten met een stedelijke kern). Het zijn stuk voor stuk robuuste gemeenten met voldoende bestuurskracht voor de nabije toekomst en er is derhalve geen intrinsieke noodzaak (zoals in het Noorden van onze provincie wel geldt) om de lokaal-bestuurlijke inrichting ingrijpend te wijzigen.

Ook getoetst aan de belangrijkste criteria die het ministerie van BZK hanteert bij voorgestelde herindelingen (draagvlak, interne noodzaak, urgentie) zien wij op dit moment geen aanleiding en geen mogelijkheid om aan de zelfstandigheid van de betrokken vijf gemeenten voor de komende jaren te tornen. Er is geen interne noodzaak, geen urgentie en het draagvlak voor een herindeling is uitermate gering.

Zoals aangegeven bij de huidige stand van zaken zien Smallingerland en Heerenveen een fusie van deze twee gemeenten als een mogelijke optie om het draagvlak voor hun stedelijke kernen te versterken. Wij delen deze mening niet en wel om de volgende redenen:

1. Indien Heerenveen en Drachten in 1 gemeente zouden liggen dan zouden twee van de vier grootste Friese kernen (de *F4*) onder hetzelfde bestuur vallen. Dit zou de slagkracht van elk van deze economische motoren niet ten goede komen omdat dat bestuur regelmatig met een belangenafweging tussen de beide kernen wordt geconfronteerd. Het ontstaan van een homogene gemeente zal hierdoor uitermate moeilijk worden.
2. Een herindeling van Smallingerland met Heerenveen heeft niets te maken met het toepassen van het nodale principe. Beide kernen fungeren niet als verzorgingsgebied voor inwoners binnen elkaars gemeentegrenzen. Het is uitsluitend het bij elkaar brengen van twee op zichzelf staande eenheden welke vrijwel zeker niet zullen uitgroeien tot één samenhangend verzorgingsgebied.
3. Door een fusie van Smallingerland met Heerenveen ontstaat een dusdanig machtsblok in het zuidoosten van de provincie dat de andere drie gemeenten in dat gebied (Opsterland, Weststellingwerf en Ooststellingwerf) zich zodanig bedreigd zouden kunnen voelen dat zij hun samenwerking nog verder zullen verstevigen en wellicht ook een fusie zouden kunnen gaan overwegen. Indien dat zou gebeuren ontstaan er in het zuidoosten een stedelijk blok en een plattelandsblok die los van elkaar staan. Omdat het naar onze mening in het belang van het gebied en de inwoners is dat er een symbiose van het platteland met een stedelijke kern ontstaat achten wij dit een ongewenste ontwikkeling.

Los van de hierboven onder punt 3 aangegeven samenhang met een mogelijke fusie van Heerenveen met Smallingerland achten wij een op zichzelf staande herindeling van de drie plattelandsgemeenten ook ongewenst. Naar onze mening is er een zeker evenwicht in de bestuurlijke verhouding noodzakelijk om te voorkomen dat er een dominante partij in dit gebied ontstaat. Ook komt het niet tegemoet aan het samenvallen van bestuurlijke grenzen met bestaande maatschappelijke en (taal) culturele oriëntatiepatronen.

Wij constateren echter wel dat er een regionale samenhang is tussen de vijf gemeenten ten aanzien van diverse onderwerpen. Ook in het rapport dat ten grondslag ligt aan het standpunt van de gemeente Opsterland wordt aangegeven dat er een regiobrede samenhang is op diverse maatschappelijke terreinen. Daarom zijn wij van mening dat het gebied als geheel en logischerwijze dan ook alle vijf gemeenten aan bestuurskracht kunnen winnen door een intensievere samenwerking om op strategisch niveau tot een gedeelde visie te komen over maatschappelijke opgaven die de gehele regio betreffen. Een dergelijke samenwerking (bijvoorbeeld op de terreinen toerisme, recreatie, arbeidsmarkt, werkgelegenheid, onderwijs, zorg, duurzaamheid, mobiliteit) moet kunnen leiden tot een beter onderling afgestemde en efficiëntere beleidsontwikkeling door de individuele gemeenten. Wij hebben dus nadrukkelijk geen overkoepelend bestuur op het oog, maar een platform waaraan de participanten op voet van gelijkheid met elkaar overleggen op strategisch niveau, om daar vervolgens in hun eigen gemeente verder mee aan de slag te gaan en nadere uitwerking aan te geven. Het komt ook niet in de plaats van of staat niet op gespannen voet met de huidige en eventueel toekomstige samenwerking van enkele gemeenten op het terrein van de bedrijfsvoering en back-office taken.

Wij zijn ons er van bewust dat een dergelijk strategisch overleg momenteel ook ad hoc plaats vindt, maar achten een meer gestructureerde vorm gewenst en ook het aantal beleidsvelden zou groter moeten zijn. Wat het laatste betreft hebben wij bovenstaand een aantal suggesties gedaan, maar wij vinden dat de vijf gemeenten gezamenlijk moeten bepalen over welke onderwerpen zij een dergelijk overleg nuttig achten. Op deze wijze wordt de samenhang tussen het plattelandsgebied en de stedelijke omgeving versterkt.

Wij zijn gaarne bereid de totstandkoming van een dergelijk platform op een in onderling overleg te bepalen manier te faciliteren. Naar onze opvatting is het platform van de streekagenda passend om tot regionaal maatwerk te komen, ook om te voorkomen dat de bestuurlijke drukte onevenredig toeneemt.

7. Hoe verder?

Zoals eerder gesteld vinden wij dat de discussie over de toekomstige lokaal-bestuurlijke inrichting moet worden afgerond. Dat betekent dat in de komende tijd daartoe de nodige stappen gezet moeten worden. Omdat wij in samenspraak met de gemeenten tot afspraken daarover willen komen, willen wij van de betrokken gemeenten voor 1 juli 2012 vernemen wat hun standpunt is ten aanzien van de hierbij gepresenteerde visie. Daarbij worden wij ook graag geïnformeerd over het verwachte maatschappelijke draagvlak voor dat standpunt.

8. Slotopmerking

Met deze notitie is onze visie op de lokaal-bestuurlijke inrichting van onze provincie afgerond. Beginnend met onze zienswijze op de herindeling Súdwest Fryslân, vervolgens onze zienswijze op de herindeling De Friese Meren, onze opvatting over de opsplitsing van Boarnsterhim, onze in december 2011 uitgebrachte visie op het noorden van onze provincie, is hiermee het gehele gebied van de provincie de revue gepasseerd.

Daarmee is voldaan aan de motie-Heijnen en wij zullen derhalve deze visie ook presenteren aan het ministerie van BZK, zodat de minister deze kan aanbieden aan de Tweede Kamer. Indien dit mocht leiden tot een reactie van de Kamer die gevolgen heeft voor de realisering van onze visie, dan zullen wij daar de betrokken gemeenten van op de hoogte stellen.

Reactienota en eindconclusie inzake de visie op de lokaal-bestuurlijke inrichting van Zuidoost-Fryslân en de Friese Waddeneilanden

1. Inleiding

Op 11 april 2012 hebben wij onze visie op de lokaal-bestuurlijke inrichting van Zuidoost-Fryslân en de Friese Waddeneilanden gepresenteerd. Daarbij hebben wij aan de betrokken gemeenten gevraagd voor 1 juli 2012 hun standpunt over onze visie aan ons kenbaar te maken. Inmiddels hebben wij de gevraagde reacties ontvangen. In deze notitie zullen wij per gemeente de kernpunten daarvan weergeven en daarop onzerzijds reageren. De gemeentelijke reacties zijn integraal als bijlagen bij deze notitie gevoegd.

Tenslotte zullen wij onze definitieve visie voor deze beide gebiedsdelen van onze provincie presenteren, waarbij wij uiteraard rekening houden met onze reactie op de gemeentelijke standpunten.

2. Reacties

Onderstaand zullen wij eerst de reactie van de afzonderlijke gemeenten weergeven en daarop onzerzijds commentaar geven. Vervolgens zullen wij per gebiedscluster Zuidoost, alsmede ten aanzien van de Waddeneilanden, een samenvattend commentaar geven.

Zuidoost- Fryslân

- Weststellingwerf

De gemeente heeft met instemming kennisgenomen van onze visie, en de overwegingen die daaraan voor ons ten grondslag liggen. De zelfstandigheid van de gemeente is niet in het geding. Er is bereidheid om tegemoet te komen aan onze oproep om met de 5 gemeenten in deze regio tot samenwerking te komen, en hieraan wordt thans ook al concreet invulling gegeven.

Commentaar:
Wij stellen vast dat deze reactie aansluit op onze visie. De reactie bevestigt onze constatering dat thans geen draagvlak bestaat voor een wijziging van de gemeentelijke indeling in regionale context.

- Ooststellingwerf

Als Weststellingwerf.

Commentaar:
Zie ons commentaar bij Weststellingwerf.

- Opsterland

Aanvullend op de reactie van Weststellingwerf wordt aangegeven dat Ooststellingwerf, Weststellingwerf en Opsterland in 'OWO'-verband werken aan een bundeling van backoffice-taken zonder dat daarbij sprake is van een

streven tot uiteindelijke bestuurlijke fusie. De gemeente geeft voorts aan te zullen verkennen op welke wijze gekomen kan worden tot een regionale samenwerkingsmodaliteit, waarmee de verbinding tussen platteland en de omliggende stedelijke gebieden wordt bestendigd.

Commentaar:
Wij constateren dat de gemeente met haar reactie de door ons uitgebrachte visie onderschrijft.

- Smallingerland

De gemeente geeft in haar reactie te kennen waardering voor onze inspanningen tot het opstellen van een visie op de toekomstige bestuurlijke inrichting van Fryslân te hebben. Smallingerland onderschrijft het door de Commissie van Wijzen gepresenteerde eindbeeld, hetgeen een opsplitsing van de gemeente Opsterland impliceert. De door ons gepresenteerde visie op de bestuurlijke inrichting van Zuidoost-Fryslân acht men evenwel niet evenwichtig, niet consistent en niet duurzaam, aangezien deze visie niet inzet op een concrete vorm van bestuurlijke schaalvergroting op korte termijn. Als voorkeursoptie geldt voor de gemeente een opschaling waarbij, op grond van de centrumfunctie van Drachten, zowel aan de noordzijde als aan de zuidzijde gebiedsuitbreiding wenselijk is. Als alternatieve mogelijkheid geeft de gemeente aan een hervatting van de verkenning vanaf 2014 met betrekking tot een mogelijke samenvoeging met Heerenveen niet uit te sluiten.

Commentaar:
Wij nemen kennis van de opvatting van de gemeente. Zoals wij in onze visie hebben aangegeven herkennen wij de positie van Drachten en haar verzorgingsgebied binnen de Friese context. Wij delen de opvatting van de gemeente niet dat binnen afzienbare tijd te verwachten valt dat opnieuw een discussie over de lokaal-bestuurlijke inrichting in deze regio zal ontstaan. Dit hangt samen met het feit dat deze regio juist is samengesteld uit een vijftal robuuste gemeenten, waardoor van enige te verwachten urgentie of noodzaak voor herindeling geen sprake is. Evenmin delen wij de argumentatie van de gemeente dat onze visie onevenwichtig zou zijn. Naar onze overtuiging is inwonertal alleen geen graadmeter voor het hebben van voldoende bestuurskracht om de gemeentelijke taken naar behoren te kunnen uitvoeren. Wij stellen in onze visie dat de door de Commissie van Wijzen voorgestelde gemeentelijke indeling voor deze regio in beginsel een logisch en wenselijk eindbeeld oplevert. Tegelijkertijd moet worden geconstateerd dat voor het realiseren van dit eindbeeld het noodzakelijke regionale draagvlak ontbreekt. De gemeente heeft ons niet overtuigend kunnen aantonen dat er een intrinsieke en urgente noodzaak is voor een dergelijke herindeling.

- Heerenveen

In haar reactie geeft de gemeente aan zich te herkennen in het door de Commissie van Wijzen geschetste eindbeeld van de gemeentelijke indeling in dit deel van de provincie. Tegelijkertijd stelt de gemeente vast dat daartoe (vooralsnog) geen draagvlak bij de gemeente Opsterland bestaat, waar dit onontbeerlijk is voor de realisering van een dergelijk eindbeeld. Daarmee onderschrijft Heerenveen ons standpunt. De gemeente richt zich op het opbouwen van goede samenwerkingsrelaties met de buurgemeenten, waarbij wordt aangegeven dat hieraan een bestuurlijke wil van alle betrokken partijen ten grondslag moet liggen, en dat deze samenwerking meerwaarde dient te hebben. Mede op basis van de opgedane ervaringen op dit vlak is de gemeente voornemens in 2014 de wenselijkheid van een eventuele fusie met Smallingerland nader te bezien.

Commentaar:
Wij constateren dat de door de gemeente voorgestane koers de komende jaren is gericht op het opbouwen van goede relaties met de buurgemeenten. In het kader van de voorgenomen samenvoeging met een deel van de gemeente Boarnsterhim per 2014 zullen de voorbereidingen van de effectuering hiervan de komende periode ook het nodige van de gemeente vergen. Wij achten dit een verstandige koers.
Voor de langere termijn geldt dat een eventueel concreet fusievoornemen van Heerenveen en Smallingerland niet onze instemming zal verkrijgen.

<u>Samenvattend commentaar Zuidoost- Fryslân</u>

Zoals wij in onze visie hebben aangegeven bestaat dit gebiedscluster uit een vijftal robuuste gemeenten met elk voldoende bestuurskracht en schaalomvang om als zelfstandige gemeenten de bestuurlijke en maatschappelijke opgaven op te kunnen pakken. Het ontbreken van bestuurlijk draagvlak voor opschaling en het feit dat er geen sprake is van enige urgentie daartoe, maakt dat er in deze regio geen intrinsieke noodzaak of aanleiding bestaat om op dit moment een wijziging in de lokaal-bestuurlijke inrichting na te streven.
Wel benadrukken wij dat, mocht er op basis van gemeentelijk initiatief een discussie ontstaan over een alternatieve gemeentelijke indeling, ons standpunt is dat alleen een indeling op basis van logische en maatschappelijke oriëntatiepatronen, volgens de lijnen zoals door de Commissie van Wijzen is bepleit, op onze steun kan rekenen.
Teneinde de versterking van de regionale samenhang, samenwerking en afstemming op korte termijn te optimaliseren achten wij het wenselijk dat hierbij door de betrokken gemeenten aansluiting wordt gezocht bij het opgestarte initiatief tot operationalisering van de Streekagenda. Wij achten het positief dat de gemeenten met een verkenning hiertoe zijn gestart, en wij gaan er daarbij vanuit dat alle gemeenten zich hiervoor blijvend inzetten, zodat de bestaande samenhang tussen het platteland en de stedelijke omgeving kan worden versterkt.

Waddeneilanden

De samenwerkende Waddeneilandgemeenten onderschrijven onze visie en argumentatie om de zelfstandigheid van elk van de afzonderlijke gemeenten intact te laten. Eveneens deelt men onze redenering dat een hechte en gerichte samenwerking noodzakelijk is om gezamenlijk voldoende bestuurskracht te kunnen genereren om de opgaven als lokaal bestuur adequaat het hoofd te kunnen bieden. De gemeenten benadrukken dat een goede samenwerking tussen het VAST-samenwerkingsverband en de provincie wenselijk blijft om hiervoor de noodzakelijke voorwaarden te scheppen. Dit mede in de context dat de kustgemeenten op de vaste wal zich, zoals het zich laat aanzien, de komende periode zullen richten op een eigenstandige oriëntatie op hun bestuurlijke toekomst.

Samenvattend commentaar Waddeneilanden

Wij constateren dat de VAST-gemeenten onze gedachtelijn herkennen dat, gelet op de bijzondere positie van de gemeenten, een lokaal bestuurlijk gezag preferabel is. Aan dit uitgangspunt is echter wel de opgave verbonden om de bestaande samenwerkingsrelatie verdere inhoud te geven, zodat het welslagen van deze niet-vrijblijvende samenwerking ook de voorwaarden schept voor het kunnen behouden van de bestuurlijke zelfstandigheid. Dit achten wij primair een opdracht voor de betrokken gemeenten zelf. Wij zullen met de gemeenten in gesprek blijven over de duurzame bestendiging van de gemeentelijke bestuurskracht van de eilanden.

3. Definitieve visie op Zuidoost-Fryslân en de Friese Waddeneilanden

Naar aanleiding van de ontvangen reacties kunnen wij vaststellen dat, met uitzondering van de gemeente Smallingerland, de overige gemeenten zich herkennen in de door ons uitgebrachte visie op beide gebiedsdelen en de implicaties die deze visie heeft voor de eerstkomende jaren. Tevens constateren wij dat het standpunt van de gemeente Smallingerland niet voorziet in een eigen rol om de door de gemeente nagestreefde voorkeursoptie binnen de bestaande politiek-bestuurlijke context in de regio te realiseren.
Dit leidt ertoe dat wij geen aanleiding zien onze eerder gepresenteerde visie aan te passen. Wij stellen daarom hierbij ons definitieve standpunt over de visie op de lokaal-bestuurlijke inrichting van Zuidoost-Fryslân en de Friese Waddeneilanden vast.

Deze ziet er uit als volgt:

a. **De gemeenten Heerenveen, Opsterland, Ooststellingwerf, Smallingerland en Weststellingwerf blijven zelfstandig. Bij een eventuele toekomstige wijziging van de gemeentelijke indeling in dit gebied houden wij vast aan een lokaal-bestuurlijke inrichting zoals door de Commissie van Wijzen is voorgesteld.**
b. **De Waddeneilandgemeenten Vlieland, Terschelling, Ameland en Schiermonnikoog blijven zelfstandig, onder voorbehoud van het welslagen van het VAST-samenwerkingsverband.**

4. Slotopmerking

Zoals wij reeds in eerdere notities te kennen hebben gegeven vinden wij het wenselijk de discussie over de lokaal-bestuurlijke inrichting van onze provincie af te ronden. Met deze definitieve visie op Zuidoost-Fryslân en de Friese Waddeneilanden willen wij dat stimuleren.

In samenhang met onze zienswijzen op de in procedure gebrachte gemeentelijke herindelings-voorstellen van De Friese Meren en de opsplitsing van Boarnsterhim, alsmede de door ons in een eerder stadium vastgestelde visie op de vaste wal van Noord-Fryslân is hiermee sprake van een provinciebrede visie op de toekomstige lokaal-bestuurlijke inrichting. Ook wordt hiermee voldaan aan de motie van Tweede Kamerlid Heijnen c.s. (Kamerstuk 32242, nr. 12, vergaderjaar 2009-2010), waarmee de regering werd verzocht om de provincie te vragen in overleg met de gemeenten in Fryslân een, zo mogelijk gezamenlijke, visie op de lokaal-bestuurlijke inrichting van de provincie op te stellen. In het doorlopen traject is volop door alle gemeenten geparticipeerd.

De bovengenoemde provinciedekkende totaalvisie vormt het provinciale toetsingskader voor toekomstige gemeentelijke herindelingsvoorstellen, alsmede geldt ze als richtlijn voor de samenstelling van samenwerkingsconstellaties. Binnen deze kaderstelling zullen wij de verdere ontwikkelingen in de diverse gemeenten nauwlettend volgen en waar nodig ondersteunen, alsmede onze rol als regisseur op dit terrein verder gestalte geven.

Bijlage: gebundelde gemeentelijke reacties

Cc GED. SCHOKKER ISM 5001

PROVINSJE FRYSLÂN
Doc. nr.: 1009374
Class. nr.:
Ingek.: 10 MEI 2012
Afdeling. SOBD
Beh. door: | Afd. Hoofd | AWB . . wekan
voor kennisg. aangenomen/tel. afgedaan

gemeente
Weststellingwerf

Gemeentehuis
Griffioenpark 1. Wolvega
Postadres
Postbus 60, 8470 AB Wolvega
Telefoon
140561
Fax
(0561) 61 36 06
Internet
www.weststellingwerf.nl
E-mail
info@weststellingwerf.nl

Gedeputeerde staten van Fryslân
T.a.v. gedeputeerde mevrouw T. Schokker
Postbus 20120
8900 HM LEEUWARDEN

Wolvega, 8 mei 2012

Referentienummer: 2012-038553/u/Staf

Behandeld door: dhr. M. Hoekstra, 0561 691 319

Onderwerp: reactie op visienota lokaal-bestuurlijke indeling
Zuidoost-Fryslân.

Geachte mevrouw Schokker,

Met instemming hebben wij kennisgenomen van de visienota lokaal-bestuurlijke inrichting van Zuidoost Fryslân, zoals die op 11 april jongstleden door u is gepresenteerd.

De visienota onderstreept ons standpunt dat Weststellingwerf een zelfstandige gemeente is en zal blijven. Terecht wordt onderkend dat er nu geen draagvlak is en geen noodzaak om te komen tot herindeling. De visie erkent en waardeert de samenwerking met Ooststellingwerf, die nu ook met Opsterland concreet gestalte krijgt.
De oproep in de visie om stappen te ondernemen in het kader van de streekagenda, teneinde te komen tot regionale samenwerking in het Zuidoosten van Fryslân, is positief ontvangen. Aan een eerste opzet van een streekagenda voor het Zuidoosten wordt concreet gewerkt.

Onze gemeenteraad heeft kennisgenomen van uw visienota en heeft op 7 mei haar instemming gegeven aan onze reactie.

Hoogachtend,

Burgemeester en Wethouders van Weststellingwerf,
de secretaris, de burgemeester,

C.C. gedep. Schokker

PROVINSJE FRYSLAN
Doc. nr.: 1007615
Class. nr.:
Ingek.: 01 JUN 2012
Afdeling: SOBD
Beh. door: | Afd. Hoofd | AWB .. weken
voor kennisg. aangenomen/tel. afgedaan

gemeente ooststellingwerf

Cluster: B&W
Ambtenaar: S. Kastelein
Doorkiesnummer: (0516) 56 6 467
Ons kenmerk:

College van gedeputeerde staten van Fryslan
t.a.v. gedeputeerde mevrouw T. Schokker
Postbus 20120
8900 HM LEEUWARDEN

Onderwerp: visienota lokaal-bestuurlijke inrichting van Zuidoost-Fryslan

Oosterwolde, 31 mei 2012

Geachte mevrouw Schokker,

Met instemming hebben wij kennis genomen van de visienota lokaal-bestuurlijke inrichting van Zuidoost-Fryslan, zoals die op 11 april jl. door u is gepresenteerd.

De visienota onderstreept ons standpunt dat Ooststellingwerf een zelfstandige gemeente is en zal blijven. Terecht wordt in de nota onderkend dat er nu geen draagvlak is voor, en geen noodzaak is om te komen tot herindeling. De visie erkent en waardeert de samenwerking met Weststellingwerf, die nu ook met Opsterland daadwerkelijk gestalte krijgt.

De oproep in de visie om stappen te ondernemen in het kader van de streekagenda Zuidoost-Fryslan hebben wij positief ontvangen. Aan een eerste opzet hiervoor wordt momenteel concreet gewerkt.

Onze gemeenteraad heeft in zijn vergadering van 22 mei jl. ingestemd met onze reactie.

Met vriendelijke groet,
het college van burgemeester en wethouders

Sander Kastelein,
secretaris

Harry Oosterman,
burgemeester

Bijlage(n): geen
Mandaatregeling: n.v.t.

Postbus 38, 8430 AA Oosterwolde, bezoekadres: 't Oost 11, telefoon (0516) 56 62 22, fax (0516) 56 62 15
e-mail:gemeente@ooststellingwerf.nl

gemeente
Opsterland

PROVINSJE FRYSLAN
Doc. nr.: 1009314
Class. nr.:
Ingek.: 14 JUN 2012
Afdeling: SOBD
Beh. door: | Afd. Hoofd | AWB . . weken
veer kennisg. aangenomen/tel. afgedaan

Aan het college van Gedeputeerde Staten
van Fryslân
Postbus 20120
8900 HM LEEUWARDEN

Uw kenmerk:	Uw brief van:	Ons kenmerk:	Behandeld door:	Tel.nr.:	Bijlagen:
00999194	11 april 2012	2012-22420	Tjeerd van Althuis	(0512) 386 230	-

Onderwerp:
Reactie op de visie op de lokaal-bestuurlijke inrichting van Zuidoost-Fryslân.

Beetsterzwaag, 4 juni 2012
Verzonden op: 13 juni 2012

Geacht college,

Wij hebben met instemming kennis genomen van uw standpunt dat u alle vijf gemeenten in de zuidoosthoek stuk voor stuk karakteriseert als robuuste gemeenten met voldoende bestuurskracht voor de nabije toekomst en dat u geen noodzaak, urgentie en draagvlak constateert om de komende jaren aan de zelfstandigheid van de vijf gemeenten te tornen. Dit geeft ons ruimte om onze doelstellingen te realiseren. Uw toetsingscriterium van duurzaamheid (bestuurlijke continuïteit) zorgt er voor dat wij ons de komende 20 - 30 jaren weer kunnen richten op onze hoofdtaken en een zekere en voorspelbare factor voor onze inwoners kunnen zijn.

In uw visie geeft u ook aan dat u een fusie van de drie plattelandsgemeenten Ooststellingwerf, Weststellingwerf en Opsterland ongewenst acht. U kent de standpunten van deze gemeenten, die alle drie opteren voor zelfstandige bestuurlijke eenheden. Van fusieplannen is geen sprake. Wel van het intensiveren van de samenwerking in de vorm van het bundelen van back-office taken.

Wij onderschrijven uw constatering over de regionale samenhang in de zuidoosthoek. U refereert daarbij terecht aan onze raadsvisie van 12 december 2011, waarin wij aangeven dat wij van uit een krachtig platteland de verbinding met de omliggende stedelijke gebieden verder inhoud willen geven. Uw suggestie voor een gestructureerd platform waaraan de participanten op voet van gelijkheid met elkaar overleggen op strategisch niveau op meerdere beleidsterreinen, om daar vervolgens in de eigen gemeente verder mee aan de slag te gaan en nadere uitwerking aan te geven, past in onze visie. Wij zullen graag de mogelijkheden hiertoe samen met de andere gemeenten verkennen. Daarbij kan ook worden bepaald of van uw aanbod om hierbij te faciliteren gebruik wordt gemaakt.

Postbus 10.000
9244 ZP Beetsterzwaag
Hoofdstraat 82
9244 CR Beetsterzwaag
T (0512) 386 222
F (0512) 381 875
E gemeente@opsterland.nl
I www.opsterland.nl
Bank 28.50.06.606
BTW NL001950149B01

gemeente
Opsterland

Uw visie op de lokaal-bestuurlijke inrichting van Zuidoost-Fryslân is op 4 juni 2012 behandeld door onze gemeenteraad. Daarbij heeft de raad ingestemd met onze voorgenomen reactie hierop, die u in deze brief aantreft.

Met vriendelijke groet,
burgemeester en wethouders,

de secretaris,	de burgemeester,
Koen van Veen	Francisca Ravestein

BAT 06778

Drachten | Smallingerland

Communicatie

PROVINSJE FRYSLÂN
Doc. nr.: 1009752
Class. nr.:
Ingek.: 18 JUN 2012
Afdeling: SOBD
Beh. door: | Afd. Hoofd | ..WB .. weken
voor kennisg. aangeb. p..n/tel. afgedaan

Aan Gedeputeerde Staten van Fryslân
Postbus 20120
8900 HM Leeuwarden

Drachten,	Ons kenmerk	Uw kenmerk	Behandeld door
15 juni 2012	468063/COM/PL		P. Lansen 0512 - 581 234

Onderwerp
REACTIE PROVINCIALE VISIE TOEKOMSTIG LOKAAL BESTUUR

Geacht college,

Op 7 februari jl. vroeg u ons om een reactie op uw visie op de gewenste toekomstige bestuurlijke inrichting van Noord Friesland. In het bestuurlijk overleg met gedeputeerde Schokker op 21 februari jl. hebben wij aangegeven dat wat ons betreft de situatie in Noord Fryslân niet los kan worden gezien van uw visie op de toekomstige indeling in Zuidoost Fryslân. Nu deze bekend is reageren wij als volgt:

Bij het opstellen van uw visie laat u zich grotendeels leiden door het rapport van de commissie Koopmans. Dat gaat uit van het zogenaamde nodale principe: kernen met een regionale functie zouden moeten worden versterkt. Meer specifiek adviseert de commissie in haar rapport *Meer burger, minder bestuur* om Heerenveen en Smallingerland uit te breiden met delen van Opsterland. De commissie acht dit logisch vanwege de positie van Heerenveen en Drachten als economische motoren en als kernen van een groter verzorgingsgebied. Het doet ons genoegen dat u op pagina 8 van uw *Visie op de lokaalbestuurlijke inrichting van Zuidoost-Fryslân en de Friese Waddeneilanden* de argumenten van de commissie onderschrijft. U verbindt daaraan de conclusie, dat een opdeling van Opsterland tot de meest wenselijke lokaalbestuurlijke inrichting van Zuidoost Friesland zou leiden. Niettemin kiest u er uiteindelijk voor om in Zuidoost Friesland de lokaalbestuurlijke inrichting feitelijk ongemoeid te laten. Dit bevreemdt ons. Immers: een visie dient als leidraad voor een gewenste toekomstige situatie. U benoemt die helder, door de conclusies van de commissie Koopmans te onderschrijven. Toch verbindt u daar geen consequenties aan. Daarmee is uw oplossing voor de regio Zuidoost Fryslân – in tegenstelling tot die voor de rest van de provincie, niet evenwichtig, niet consistent en niet duurzaam. Niet evenwichtig, omdat de beide Stellingwerven en Opsterland met gemiddeld ca. 26.000 inwoners in uw totaal visie op de bestuurlijke inrichting van Friesland maximaal de helft van de omvang zullen hebben van de overige gemeenten in onze provincie. Niet consistent, omdat het nodale principe in de hele provincie wordt toegepast behalve in Zuidoost Fryslân. Bovendien kiest u in de hele provincie voor schaalvergroting om de toekomstige bestuurskracht te waarborgen met uitzondering opnieuw van onze regio waar u opteert voor intergemeentelijke samenwerking.

Correspondentie-adres:
Postbus 10.000
9200 HA Drachten

Gauke Boelensstraat 2
9203 RM Drachten
Telefoon (0512) 58 12 34

E-mail gemeente@smallingerland.nl
Internet www.smallingerland.nl

En tenslotte achten wij uw visie niet duurzaam, omdat de discussie over de gewenste bestuurlijke inrichting in onze regio naar wij verwachten binnen vijf jaar opnieuw de politiek-bestuurlijke agenda zal bepalen. En mogelijk zelfs eerder als herindelinginitiatieven elders in de provincie binnen nu en vijf jaar hun beslag hebben gekregen.

De gemeenteraad van Smallingerland heeft zich bij herhaling op het standpunt gesteld, dat de centrumpositie van Drachten versterkt moet worden ingeval van provinciebrede gemeentelijke herindeling. Uitgaande van het verzorgingsgebied van Drachten en min of meer natuurlijke grenzen, zou dat leiden tot een gemeente die in het noorden begrensd wordt door het Margrietkanaal en in het zuiden een deel van Opsterland krijgt toegevoegd langs nader te bepalen grenzen.

Wij nemen kennis van uw recent bepaalde keuze voor twee zelfstandige gemeenten Tytsjerksteradiel en Achtkarspelen ten noorden van onze gemeente.

De gemeenteraden van Heerenveen en Smallingerland hebben beide vastgesteld, dat versterking van de positie van Heerenveen en Drachten door toepassen van het nodale principe de eerste voorkeur geniet. Mocht dit niet tot de mogelijkheden behoren, dan opteren beide raden voor verder onderzoek naar een samengaan van Heerenveen en Smallingerland. U geeft in uw visie een aantal redenen waarom u dit ongewenst vindt. Samengevat komen die er op neer dat een dergelijke fusie niet zou kunnen leiden tot een homogene gemeente of tot één samenhangend verzorgingsgebied. Wij delen die mening niet. Begin 2011 publiceerden beide gemeenten een onderzoek naar de mogelijkheden van een samengaan onder de titel *Een nieuw bestuurlijk perspectief 2.0.* In de hoofdstukken zes tot en met tien van deze notitie wordt uitvoerig onderbouwd waarom een fusie van beide gemeenten niet alleen een goed antwoord kan bieden op de uitdagingen waar beide gemeenten voor staan, maar ook ten goede kan komen aan de regio als geheel. Kortheidshalve willen we in deze reactie hiernaar verwijzen.
Kort nadat *Een nieuw bestuurlijk perspectief 2.0* verscheen, is de verkenning naar een mogelijk samengaan van Heerenveen en Smallingerland tijdelijk stopgezet in afwachting van de door u aangekondigde visie op de toekomstige bestuurlijke inrichting van Friesland als geheel. Nu deze er ligt, zullen beide raden zich beraden op een mogelijke hervatting van het proces. Dat zal, overeenkomstig de afspraak, niet vóór 2014 het geval zijn.

Tot slot:: wij hebben waardering voor uw inspanningen om de toekomstige bestuurlijke inrichting van Fryslân nader gestalte te geven, zij het dat wij uw oplossing voor de regio Zuidoost niet onderschrijven. U schrijft in paragraaf acht van uw visie dat u deze zult presenteren aan het ministerie van BZK, ten behoeve van de toetsing van herindelingvoorstellen uit Fryslân en de parlementaire behandeling daarvan. Wij vertrouwen op uw begrip, dat ook wij onze visie op een toekomst bestendige inrichting van het lokaal bestuur in onze regio ter kennis zullen brengen aan de minster en het parlement, opdat van een evenwichtige afweging van belangen sprake kan zijn.

Met hoogachting,

Burgemeester en wethouders,

l.secretaris	wnd. burgemeester
Martin Schomper	G.J. Polderman

Bat 09545

PROVINSJE FRYSLAN
Doc. nr.: 1019416
Class. nr.:
Ingek.: 19 JUL 2012
Afdeling. SOBD
Beh. door: | Afd. Hoofd | AWB . . weken
voor kennisg. aangenomen/tel. afgedaan

Aan de gemeenteraad

Registratienummer: **GF12.20070**

Datum: **4 juni 2012**
Agendapunt: 13

Portefeuillehouder:
De heer T.J. van der Zwan

Behandelend ambtenaar:
De heer J. v. Leeuwestijn

Onderwerp:
Reactie op provinciale visie lokale bestuurlijke inrichting Zuidoost-Fryslân

Voorstel:

Instemmen met de reactie van het college op de provinciale visie op bestuurlijke inrichting van Zuidoost-Fryslân

Overwegingen

In april maakte het college van Gedeputeerde Staten zijn visie op het lokaal bestuur van Zuid-Oost Fryslân openbaar. Deze visie is het bestuurlijk vervolg op het rapport van de commissie van Wijzen dat in 2011 uitkwam. In dit voorstel verwoorden wij onze reactie op deze visie. En vragen we de raad hiermee in te stemmen waarna we deze aan Gedeputeerde Staten aanbieden.

Voorstel
Het college van Heerenveen wil als volgt reageren op de provinciale visie op de bestuurlijke inrichting van Zuidoost-Fryslân:

1. Wij zien in de visie van Gedeputeerde Staten steun voor onze opvatting over het nodale principe;
2. Wij steunen het eindbeeld van Gedeputeerde Staten, namelijk uitbreiding van Heerenveen met delen van Opsterland;
3. Daarbij constateren wij met de provincie dat bij Opsterland vooralsnog geen draagvlak is voor deze visie en dat voor de realisering daarvan - ondermeer gezien het vigerende Rijksbeleidskader - draagvlak onontbeerlijk is;
4. Wij zetten ons de komende jaren in om goede relaties met buurgemeenten op te bouwen;
5. Zoals eerder besloten houden wij in 2014, mede op basis van de ervaringen met regionale samenwerking, de optie fusie van Smallingerland en Heerenveen tegen het licht.

Het college verzoekt de raad in te stemmen met deze reactie.

Overwegingen
Het college van Gedeputeerde Staten schrijft in de visie:

"In haar rapport van 15 maart 2011 Meer burger, minder bestuur adviseert de Commissie van Wijzen om Heerenveen en Smallingerland uit te breiden met delen van Opsterland. Dit zou dan leiden tot een opsplitsing van de laatstgenoemde gemeente. De commissie acht dit logisch wegens de positie van Heerenveen en Drachten als economische motoren en als kernen voor een groter verzorgingsgebied, daarbij het

nodale principe volgend. Verder gaat de commissie er vanuit dat de samenwerking van Ooststellingwerf met Weststellingwerf in de toekomst leidt tot een herindeling.

Omdat wij de door de commissie gehanteerde argumenten onderschrijven zijn ook wij van mening dat dit de meest wenselijke lokaal-bestuurlijke inrichting van dit gebied is. Hiermee zou een regionale gemeentelijke indeling ontstaan volgens logische maatschappelijke en culturele oriëntatiepatronen. Indien de gemeenten zelf zouden besluiten hun huidige grenzen ter discussie te stellen dan zal alleen een inrichting die hiermee overeenkomt op onze steun kunnen rekenen."

In de afgelopen jaren hebben gemeenteraad en college van Heerenveen consequent het voedingsgebied van de voorzieningen als uitgangspunt voor schaalvergroting van Heerenveen genomen. De Commissie van Wijzen en Gedeputeerde Staten hanteren dit uitgangspunt eveneens. Dit leidt er volgens de commissie en het college van GS toe dat Heerenveen (en Smallingerland) uitgebreid moeten worden met delen van Opsterland. Wij steunen deze visie van commissie en college. Ook constateren wij dat fusie van Opsterland met de Stellingwerven geen steun van de provincie heeft. Hier kunnen wij ons in vinden.

Vervolgens schrijven Gedeputeerde Staten:
"De vijf bestaande gemeenten in het zuidoosten van onze provincie zijn verschillend in inwoneraantallen (van 26.000 tot 55.000) en verschillend van karakter (3 plattelandsgemeenten en 2 gemeenten met een stedelijke kern). Het zijn stuk voor stuk robuuste gemeenten met voldoende bestuurskracht voor de nabije toekomst en er is derhalve geen intrinsieke noodzaak (zoals in het Noorden van onze provincie wel geldt) om de lokaal-bestuurlijke inrichting ingrijpend te wijzigen.

Wij constateren echter wel dat er een regionale samenhang is tussen de vijf gemeenten ten aanzien van diverse onderwerpen. Ook in het rapport dat ten grondslag ligt aan het standpunt van de gemeente Opsterland wordt aangegeven dat er een regiobrede samenhang is op diverse maatschappelijke terreinen. Daarom zijn wij van mening dat het gebied als geheel en logischerwijze dan ook alle vijf gemeenten aan bestuurskracht kunnen winnen door een intensievere samenwerking om op strategisch niveau tot een gedeelde visie te komen over maatschappelijke opgaven die de gehele regio betreffen."

Wij willen geen uitspraak doen over de bestuurskracht van buurgemeenten. Dat kunnen alleen de inwoners en ondernemers van deze gemeenten. Het tempo waarin de visie van de provincie wordt gerealiseerd wordt naar onze mening vooral ook bepaald door externe omstandigheden. Naast bestuurswisselingen als gevolg van verkiezingen beïnvloeden factoren als bezuinigingen, decentralisaties en herindelingen elders het tijdpad. Hierdoor kan op termijn draagvlak ontstaan. Draagvlak is in het huidige beleidskader van de rijksoverheid voorwaarde.

Wij zullen ons de komende jaren inzetten om goede relaties met betrokken gemeenten op te bouwen. Onbekend maakt immers onbemind. Hierbij maken wij echter twee kanttekeningen: aan de basis van een goede onderlinge verhouding en de samenwerking die Gedeputeerde Staten voorstaan moet een bestuurlijke wil liggen. Daarnaast geldt voor ons college: samenwerking moet lonen. Beide partijen moeten meerwaarde ervaren.

Zoals eerder besloten heeft ons college het voornemen mede op basis van deze ervaringen in de regio in 2014 opnieuw de optie fusie Smallingerland-Heerenveen tegen het licht te houden.

Vervolgproces
Na de raadsbehandeling van bovengenoemde reactie zullen wij het college van Gedeputeerde Staten informeren over de opvattingen van gemeenteraad en college.

Ter inzage liggende stukken:

Het college van burgemeester en wethouders van Heerenveen,

de secretaris,	de burgemeester,
de heer F.H. Perdok	de heer T.J. van der Zwan

Gemeenteraad

Onderwerp: **Reactie op provinciale visie lokale bestuurlijke inrichting Zuidoost-Fryslân**
Registratienummer: **GF12.20070**

De raad van de gemeente Heerenveen;

gelezen het voorstel van het college van burgemeester en wethouders van 4 juni 2012;

BESLUIT:

In te stemmen met de reactie van het college op de provinciale visie op bestuurlijke inrichting van Zuidoost-Fryslân zoals verwoord in het raadsvoorstel.

Aldus vastgesteld in de openbare raadsvergadering van 16 juli 2012.

De griffier, De voorzitter,

mevrouw W.J.M.A. Jansen de heer T.J. van der Zwan

DE WADDENEILANDEN

c.c. gedep. Schokker

PROVINSJE FRYSLAN
Doc. nr.: 1011479
Class. nr.:
Ingek.: 29 JUN 2012
Afdeling: 5080
Beh. door: | Afd. Hoofd | AWB .. weken
voor kennisg. aangenomen/tel. afgedaan

Aan het College van Gedeputeerde Staten van Friesland
t.a.v. Gedeputeerde Mw. T. Schokker
Postbus 20120
8900 HM Leeuwarden

Datum: 3-07-2012 |020|

Onderwerp: Reactie Friese Waddeneilanden op de Provinciale Visie op de lokaal-bestuurlijke inrichting van Zuidoost-Fryslân en de Friese Waddeneilanden

Geachte College,

Met belangstelling hebben wij kennis genomen van uw visie op de lokaal-bestuurlijke inrichting van Zuidoost-Fryslân en de Friese Waddeneilanden. In deze visie geeft u onder andere aan waarom u van mening bent dat, in weerwil van het inwoneraantal en bestuurskracht van de individuele eilanden, de eilanden toch toekomstbestendige en zelfstandige gemeenten kunnen zijn. Naar uw mening zijn er overwegingen die tot deze conclusie leiden:

Allereerst zal er op elk eiland - vanwege de geografische status als eiland - een lokale democratie nodig zijn; in de tweede plaats is er in specifieke situaties de lokale aanwezigheid van bestuurlijk gezag wenselijk, met name in de zomermaanden als de bevolking op alle eilanden het meervoudige is van de normale omvang; in de derde plaats vraagt de lokale cultuur en het specifieke karakter van elk eiland ook om een eigen herkenbaar gezag.
Een sterke samenwerking tussen de eilanden ziet u als voorwaarde om voldoende bestuurskracht te ontwikkelen voor de strategische vraagstukken waar de eilandbesturen zich voor gesteld zien. Wij onderschrijven deze overwegingen.

In januari van dit jaar hebben wij over dit onderwerp gesproken met gedeputeerde Schokker. Het Eilander College heeft dit overleg als zinvol en constructief ervaren.
Het verheugd ons dan ook zeer dat de aandachtspunten voor de verdere doorontwikkeling van het samenwerkingsmodel tussen de Friese Waddeneilanden, zoals deze door ons zijn ingebracht in het overleg met de gedeputeerde, zijn opgenomen in uw visie op de lokaal bestuurlijke inrichting.

De samenwerking tussen de Waddeneilanden ontwikkelt zich niet alleen bij voortduren, er is ook sprake van voortschrijdend inzicht. Om de samenwerking te versterken en een goede basis te laten zijn voor de positie en bestuurskracht van de eilandbesturen is, naast de inzet van de eilanden zelf, de steun van de Provincie voor de eilanden van groot belang.

Secretariaat De Waddeneilanden
Postbus 213 | 8860 AE Harlingen
Telefoon 0517-740000 | Fax 0517-[illegible]
info@waddeneilanden.nl

DE WADDENEILANDEN

Wij zien als gevolg van de decentralisatie van rijksbeleid belangrijke taken op ons afkomen, de dienstverlening aan onze burgers op diverse terreinen toenemen, maar ook als gevolg van de ligging van onze eilanden in de Waddenzee waar, door het nationaal belang van dit gebied, rijksbeleid direct op van toepassing is, ontwikkelingen op ons afkomen.
Graag willen wij ook in de toekomst met u van gedachten wisselen over de veelheid en diversiteit aan ontwikkelingen en de wijze waarop de eilanden hieraan in samenwerking het hoofd willen bieden.

Verder zien de eilandbesturen uiteraard de ontwikkeling bij de Friese gemeenten aan de vaste wal. De inzet in Noord-Fryslân om te komen tot een herindeling met een gering aantal grote en sterke gemeenten biedt voor de eilanden het perspectief op toekomstige sterke partners, maar leidt daarnaast ook tot vermindering van solidariteit bij de huidige samenwerkingspartners. Wij vragen dan ook hiervoor uw aandacht in de komende tijd.

Nogmaals benadrukken wij het belang van een goede samenwerking tussen de gezamenlijke eilandbesturen en het provinciaal bestuur als het gaat om het versterken en bestendigen van onze bestuurskracht. Dit ten behoeve van onze inwoners en de vele bezoekers aan onze prachtige eilanden.

Hoogachtend,

Namens De Waddeneilanden,

De heer mr. J.M. Visser,
Voorzitter Eilander College

Mevrouw J.G. de Jonge,
Secretaris-directeur